

Regional handlingsplan 2017

Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska
havs- och fiskerifonden

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Uppdaterad inför 2017 (version 2016-12-19)
Godkänd av Jordbruksverket 2016-12-21
Träder i kraft 2017-01-01

Omslagsbilder

Lantbrukare med en kalv samt en kvinna utanför en bygdegård.
Foto: Tina Stafrén.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Januari 2017

Beställningsadress

Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 010-225 30 00

Ansvarig

Eva Engström

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2017

Löpnummer

2017:1

Diarienummer

602-7991-2016

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Sammanfattning	8
Abstract	8
1. Syfte och bakgrund	9
2. EU:s mål styr innehållet i programmen	10
2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	10
2.2. Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020	11
2.3. Åtgärder och prioriteringar i Landsbygdsprogrammet	12
2.4. Åtgärder och prioriteringar i Havs- och fiskeriprogrammet	15
3. Partnerskapet.....	19
3.1. Representation.....	19
3.2. Partnerskapets arbetssätt och roll i arbetet med regional handlingsplan	20
4. Länets prioriteringar och urvalskriterier i landsbygdsprogrammet	22
4.1. Hur urvalskriterier räknas.....	22
4.2. Hur rangordning av ärenden med lika poäng ska göras	23
4.3. Beslutsomgångar och utlysningar	23
5. Kompetensutveckling och rådgivning (Åtgärd 1 och 2).....	25
5.1. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat <i>(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5bcd)</i>	25
5.2. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb <i>(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)</i>	32
5.3. Stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service <i>(delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)</i>	36
6. Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring (Åtgärd 4)	40
6.1. Investeringstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)</i>	40
6.2. Investeringstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks-, och trädgårdsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)</i>	44
6.3. Investeringstöd för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)</i>	47
6.4. Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader <i>(delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)</i>	49
6.5. Förädlingsstöd för att skapa nya jobb <i>(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)</i>	51

7. Miljöinvesteringar (Delåtgärd 4.4 och 7.6)	54
7.1. Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)	54
7.2. Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)	56
7.3. Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	58
7.4 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	61
7.5 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	63
7.6 Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	66
7.7 Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)	68
8. Jordbruks- och affärsutveckling (Åtgärd 6)	69
8.1 Startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)	69
8.2 Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5 c)	71
8.3 Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)	73
8.4 Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)	75
9. Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd (Åtgärd 7)	79
9.1 Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)	79
9.2 Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)	81
9.3 Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)	85
9.4 Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)	89
9.4. Investeringar som inte prioriteras regionalt	91
9.5 Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)	92

10. Samarbete (Åtgärd 16)	96
10.1 Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb <i>(delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6a)</i>	96
10.2 Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan <i>(delåtgärderna 16.4 fokusområde 3a)</i>	100
11 Kommunikation	103
11.1 Kommunikationsplan.....	103
12. Arbete med andra mål och lokal utveckling	111
12.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål.....	111
12.2 Arbete med lokal utveckling.....	113
13. Uppföljning och revidering	114
14. Bilagor	115
14.1 Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov	115
14.2 Bilaga 2: Budget och mål	116
14.3 Bilaga 3. Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat <i>(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 4abc, 5cd)</i>	117
14.4 Bilaga 4. Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa ny jobb <i>(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a)</i>	119
14.5 Bilaga 5. Bedömningsgrunder för stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service <i>(delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)</i>	121
14.6 Bilaga 6. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)</i>	124
14.7 Bilaga 7. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)</i>	128
14.8 Bilaga 8. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag <i>(delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)</i>	131
14.9 Bilaga 9 Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader <i>(delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)</i>	134
14.10 Bilaga 10. Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för att skapa nya jobb <i>(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)</i>	137
14.11 Bilaga 11. Bedömningsgrunder för stöd till stängsel mot rovdjur <i>(delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)</i>	140
14.12 Bilaga 12. Bedömningsgrunder för stöd till engångsröjning av betesmark <i>(delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)</i>	141

14.13 Bilaga 13. Bedömningsgrunder för miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	143
14.14 Bilaga 14. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	145
14.15 Bilaga 15. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	147
14.16 Bilaga 16. Bedömningsgrunder stöd till att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	149
14.17 Bilaga 17. Bedömningsgrunder för stöd till reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc).....	150
14.18 Bilaga 18. Bedömningsgrunder för startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b).....	150
14.19 Bilaga 19. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5c).....	153
14.20 Bilaga 20. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).....	155
14.21 Bilaga 21. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).....	157
14.22. Bilaga 22. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b).....	160
14.23 Bilaga 23. Bedömningsgrunder för stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).....	162
14.24 Bilaga 24. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b).....	163
14.25 Bilaga 25. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b).....	166
14.26. Bilaga 26. Bedömningsgrunder för stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b).....	169
14.27. Bilaga 27. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärd 16.2 och 16.9 fokusområde 6a).....	173
14.28. Bilaga 28. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt livsmedelskedjan (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).....	174
14.29. Bilaga 29. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten inom miljö för människors livsmiljö (delåtgärd 16.5 fokusområde 6b).....	176
14.30. Bilaga 30. Miljö.....	177
14.31. Bilaga 31. Stödprocent för bredband.....	180

Sammanfattning

Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 syftar till att tillsammans med övriga struktur- och investeringsfonder bidra till att nå målen i strategin Europa 2020 om en smart och hållbar tillväxt för alla. Jämtlands läns regionala handlingsplan för programmen är ett regionalt styrdokument som visar hur Länsstyrelsen kommer att arbeta för att nå de regionala målen inom programmens möjligheter.

För att anpassa programmen till regionala förhållanden har ett antal regionala prioriteringar tagits fram. De grundas på den SWOT-analys gjorts tillsammans med partnerskapet och andra relevanta aktörer. SWOT-analysen identifierar länets styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Handlingsplanen innehåller landsbygdprogrammets företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt övergripande prioriteringar inom hela Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet.

För att nå en hög samhällsnytta med programmen är det viktigt att kunskapen om innehållet i handlingsplanen sprids till många målgrupper och att samverkan sker med andra program och fonder. Det blir en av partnerskapets viktigaste uppgifter.

Abstract

The aim of the Rural Development Program and the Maritime and Fisheries Program 2014-2020 is, together with other Structural Funds, to contribute for the objectives of the Europe 2020 strategy for a smart, sustainable growth for everyone. The Jämtland County Regional Action Plan for the programs is a regional policy document that explains how the County Board will work, to achieve our regional goals within the programs.

In order to adapt the programs to the regional conditions, a number of regional priorities have been produced. They are all based on the SWOT analysis that has been developed in conjunction with the Partnership and other relevant actors. The SWOT analysis identifies the county's strengths, weaknesses, opportunities and threats.

This version of the Action Plan covers only a small part of the grants that will be available in the programs. The Action Plan will expand in stages so it also eventually will cover the Rural Business Program, the Rural Project Program and the Environmental Investment Program. The Action Plan will also cover the overall priorities throughout the whole Rural Development Program and the Maritime and Fisheries Program.

To achieve a high level of community benefit within the programs, it is important to inform about the content of the Action Plan to a numerous amounts of different target groups. It is also important that there is a interaction with other programs and funds. This task will be one of the main concerns for the members of the partnership.

1. Syfte och bakgrund

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen¹, landsbygdsförordningen² och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar³. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I den regionala handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd, som högsta stödbelopp, stödnivå och regionala urvalskriterier.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen gäller även för havs- och fiskeriprogrammet. Men vi gör inte några egna prioriteringar för havs- och fiskeriprogrammet i handlingsplanen. Stöden i havs- och fiskeriprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen⁴, fiskeförordningen⁵ samt forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. För havs- och fiskeriprogrammet finns en nationell handlingsplan.

När vi fattar ett beslut om stöd, ska den senast godkända handlingsplan ligga till grund för beslutet.

---

1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

2 Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder.

3 Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling.

4 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006, och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011.

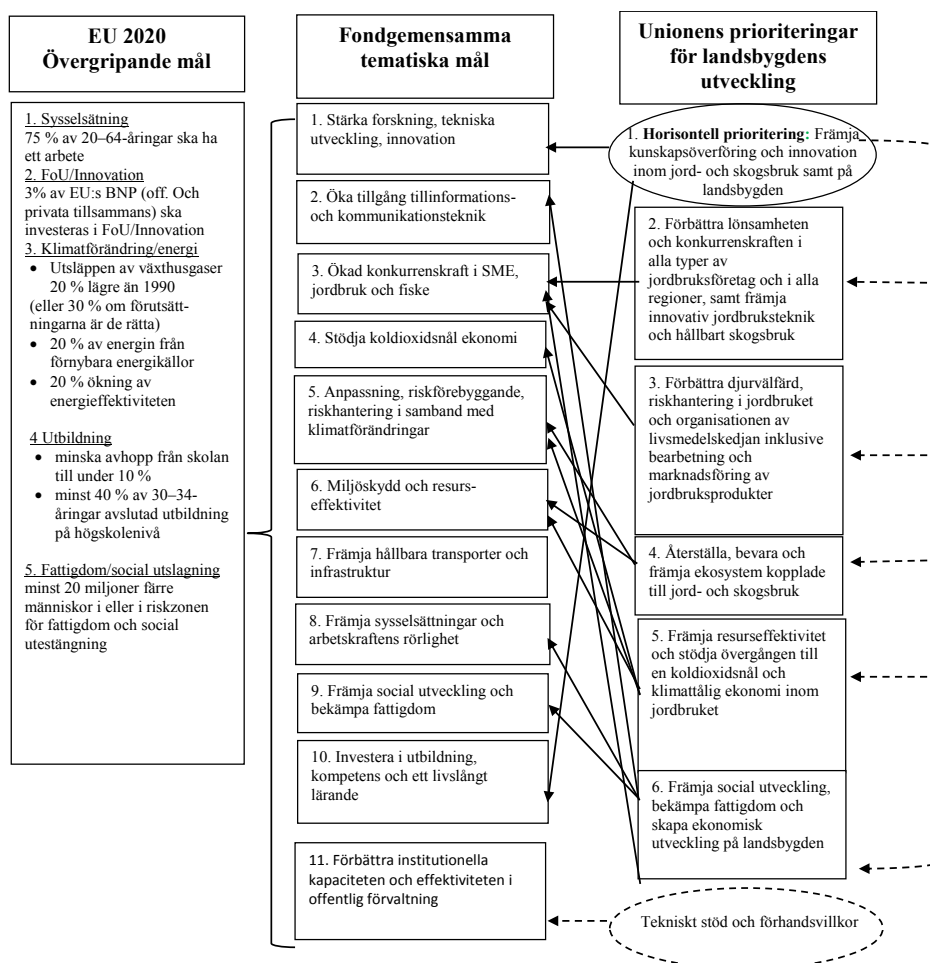
5 Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

2. EU:s mål styr innehållet i programmen

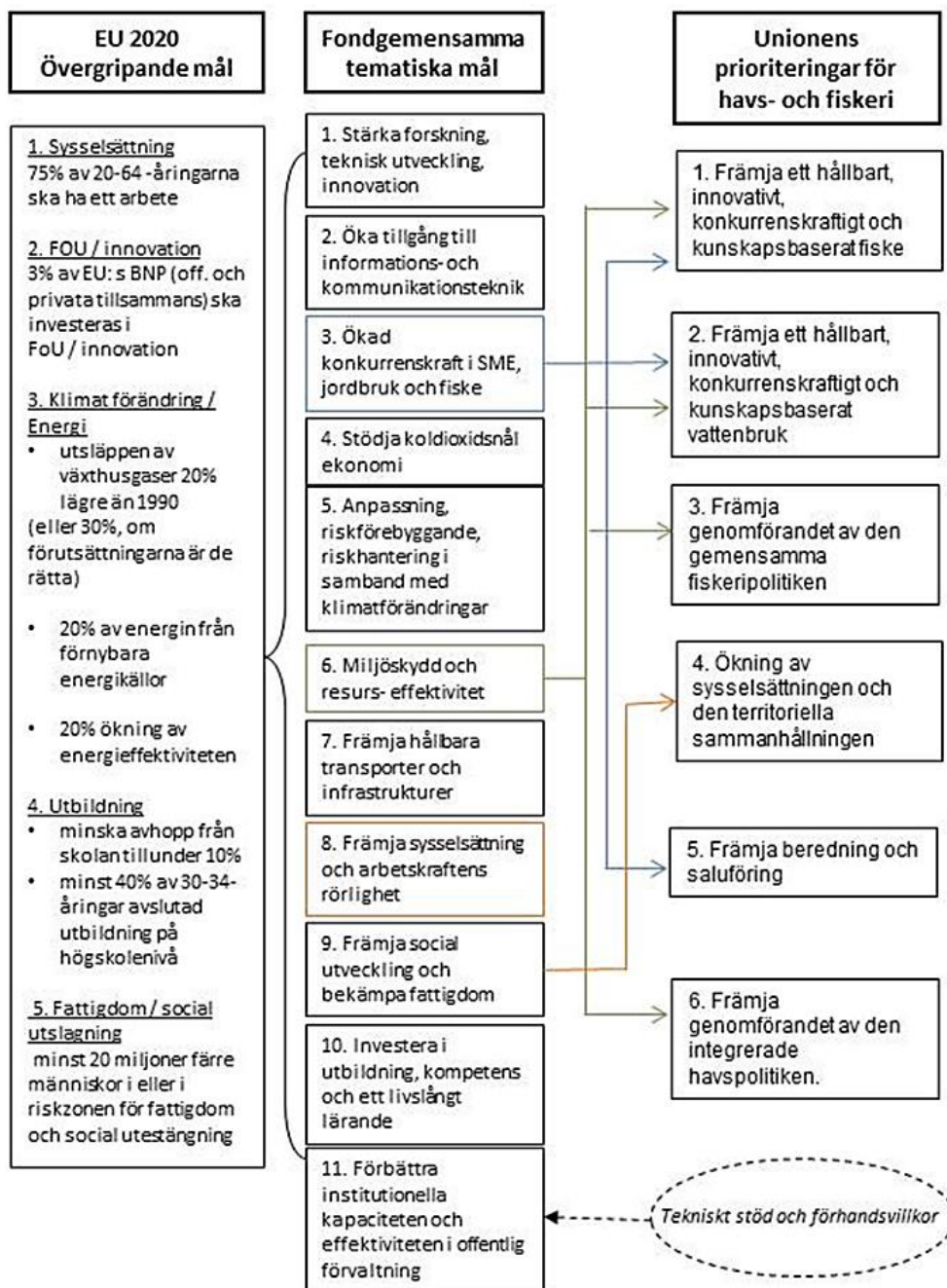
Alla prioriteringar Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammets bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning.

I Sverige ska Landsbygdsprogrammet, Havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och Socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.2. Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.3. Åtgärder och prioriteringar i Landsbygdsprogrammet

Det svenska Landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1 a, b och c ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "Landsbygdsprogrammet 2014–2020". Fokusområdena 1 a, b och c handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden:
  - a) Främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden.
  - b) Stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljö kvalitet.
  - c) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk:
  - a) Konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog.
  - b) Underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring.
3. Förbättra djurvälstånd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter:
  - a) Förbättra konkurrenskraften genom kort livsmedelskedja samt bättre djurvälstånd.
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk:
  - a) Återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden.
  - b) Förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel.
  - c) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln.
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket:
  - b) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket.
  - c) Främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor.
  - d) Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak.
6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden:
  - a) Främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
  - b) Främja lokal utveckling på landsbygden.
  - c) Anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur.

Här visas de åtgärder som finns i Landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket är myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i Landsbygdsprogrammet.

I handlingsplanens kapitel 5–10 finns de åtgärder som Länsstyrelsen i Jämtlands län handlägger.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020										
Kod för åtgärd och delåtgärd	Fokusområde									
	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c	
	Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Lokala marknader, kort livsmedelskedja och diurvälstånd i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband		
1	Kompetensutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
1.1	Stöd till kompetensutveckling	x		x	x			x	x	
1.2	Stöd till demonstrationer och information	x		x	x			x	x	
2	Rådgivning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
2.1	Stöd till rådgivningstjänster	x		x	x			x	x	
2.3	Stöd till fortbildning av rådgivare	x		x	x			x		
4	Investeringsstöd till jordbruk, trädgård och rennärning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
4.1	Investeringsstöd inom jordbruk, trädgård och rennärning	x				x	x			
4.2	Förädlingsstöd			x				x		
4.4	Miljöinvesteringar									
4.4	Stängsel mot rovdjur				x					
4.4	Engångsröjning av betesmark				x					
4.4	Reglerbar dränering				x					
6	Jordbruks- och affärsutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
6.1	Startstöd		x							
6.4	Investeringsstöd för jobb och klimat					x	x	x		
7	Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
7.2	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur								x	
7.3	Stöd till bredband									x
7.4	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden								x	
7.5	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation								x	
7.6	Stöd till utveckling av natur och kulturmiljö								x	
7.6	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga tvåstegsdiken				x					
7.6	Återskapa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet				x					
8	Stöd för miljöåtgärder i skogen	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
8.4	Stöd till återställande av skadad skog				x					
8.5	Stöd för att bevara och utveckla skogens miljövärden				x					

10	Miljö- och klimatvänligt jordbruk	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
10.1	Miljöersättningar				x					
	Betesmarker och slätterängar				x					
	Komplement - Lieslätter				x					
	Komplement - Efterbete				x					
	Komplement – Höhantering				x					
	Komplement - Lövtäkt				x					
	Komplement - Bränning				x					
	Komplement – Svårtillgängliga platser				x					
	Fäbodrar				x					
	Restaurering av betesmarker och slätterängar				x					
	Vallodling				x					
	Skötsel av våtmarker och dammar				x					
	Minskat kväveläckage				x					
	Skyddszoner				x					
	Hotade husdjursraser				x					
10.2	Projektstöd till lantrasföreningar				x					
11	Ekologisk produktion	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
11.1	Omställning till ekologisk produktion				x					
11.2	Ersättning för ekologisk produktion				x					
13	Kompensationsstöd				x					
14	Djurvälfärdersättningar	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
	Extra djuromsorg för suggor			x						
	Extra djuromsorg för får			x						
	Utökad klövhälsövård för mjölkkor			x						
16	Samarbete	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
16.1	Stöd för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet, EIP	x		x	x	x	x			
16.2	Stöd till utveckling inom jordbruk-, livsmedel och skog samt pilotprojekt	x		x	x	x	x	x	x	x
16.4	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan			x						
16.5	Stöd till samarbeten inom miljö	x			x				x	
16.9	Stöd till samarbeten som främjar diversifiering och information om miljö och mat			x	x			x		
19	Lokalt ledd utveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
19.1	Förberedande stöd för lokalt ledd utveckling								x	
19.2	Stöd till genomförande av lokala utvecklingsstrategier								x	
19.3	Stöd till samsarbetsåtgärder inom lokalt ledd utveckling								x	
19.4	Löpande kostnader och ledning								x	

2.3.1. Landsbygdsprogrammets landsbyggsdefinition

Landsbyggsdefinitionen i Landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2010. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2.3.1.1. LÄNSSTYRELSENS LANDSBYGDSDEFINITION

Jämtlands län är ett utpräglat landsbygdslän med 2,56 invånare per kvadratkilometer. Länet har en spridd bebyggelsestruktur, med många småorter. Endast tolv tätorter är större än 1 000 invånare. Av dessa är nio tätorter 1 000–3 000 och två tätorter 3 000–4 000 invånare. Länet har endast en större tätort, Östersunds stad. Denna tätort är mer än 10 gånger större än den näst största tätorten och har 44 000 invånare. Skillnaden mellan Östersunds tätort och landsbygden är därför mycket stor, samtidigt som interaktion mellan stad och land blir tydlig i ett sådant här län. Avgränsning av landsbygden sker därför endast mot Östersunds tätort då övriga tätorter som har drygt 3 000 invånare funktionellt mäts som landsbygd i Jämtlands län.

2.3.2. Länsstyrelsens definition på fäbod

Fäboden är i regel en delresurs i en hemgård med jordbruksdrift och variation i omfattning och produktionsinriktning. Definitionen av fäboddrift är: Säsongsvis förflyttad djurhållning med betesdrift i syfte att nyttja naturliga foderresurser i skog och fjäll. Fäboden kan drivas med mjölkning och vidareförädling till produkter med frigående djur, eller i mindre skala med djuren inhägnade kring fäboden. (Förr hade varje byggnad på fäboden en viss funktion och fäboden var en specialiserad kvinnlig arbetsplats. I dag drivs få fäbodrar traditionellt.)

2.4. Åtgärder och prioriteringar i Havs- och fiskeriprogrammet

Det svenska havs- och fiskeriprogrammet är uppdelat i sex prioriterade områden och 16 fokusområden. Följande prioriteringar och fokusområden finns inom programmet.

1. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske genom att sträva efter följande specifika mål:
  - a) Minskad påverkan av havsmiljön, bland annat genom att oönskade fångster så långt som möjligt undviks och minskas
  - b) Skyddad och återställd biologisk mångfald i vattenmiljöer och i de akvatiska ekosystemen
  - c) Säkerställd balans mellan fiskekapaciteten och tillgängliga fiskemöjligheter
  - d) Ökad konkurrenskraft och lönsamhet för företag inom fisket, bland annat för det småskaliga kustfisket, samt förbättrad säkerhets- och arbetsförhållandena
  - e) Stärkt teknisk utveckling och innovation, här ingår ökad energieffektivitet och kunskapsöverföring.

- f) Utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.
2. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk genom att sträva efter följande specifika mål:
- a) Stärkt teknisk utveckling, innovation och kunskapsöverföring
  - b) Stärkt konkurrenskraft och ökad lönsamhet för vattenbruket, här ingår förbättrad säkerhet och förbättrade arbetsförhållanden, särskilt för små och medelstora företag
  - c) Skyddad och återställd biologisk mångfalden i vattenmiljöer samt förbättrade ekosystem som är anslutna till vattenbruket samt främja ett resurseffektivt vattenbruk
  - d) Ett vattenbruk som kan säkerställa en hög nivå av miljöskydd, främja djurhälsa och välbefinnande samt folkhälsa och allmän säkerhet
  - e) Utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.
3. Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken genom att sträva efter följande specifika mål:
- a) Förbättrade vetenskapliga rön som fler kan ta del av samt förbättrad insamling och hantering av data
  - b) Bättre övervakning, kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och en effektiv offentlig förvaltning utan att den administrativa bördan ökar.
4. Öka sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen genom att sträva efter följande specifika mål:
- Ekonomisk tillväxt.
  - Social delaktighet.
  - Ökad sysselsättning genom att fler går att anställa och arbetskraftsrörligheten i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk ökar, här ingår diversifiering av verksamheten inom fisket och inom andra sektorer av den maritima ekonomin.
5. Främja saluföring och beredning genom att sträva efter följande specifika mål:
- a) Bättre organisation av marknaderna för fiskeri- och vattenbruksprodukter
  - b) Fler investeringar i berednings- och saluföringssektorerna.
6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitik.

Här ser du de åtgärder som finns i havs- och fiskeriprogrammet och hur dessa ska bidra till de olika fokusområdena.

Artikel ⁶	Specifikt mål	Åtgärd
38, 44.1c	1a	Investeringar inom fiske
37	1a	Utveckling av bevarandeåtgärder och regionalt samarbete
39, 44.1c	1a	Nya tekniska lösningar inom fiske
39, 44.1c	1a	Nya former av förvaltning och organisation inom fiske
40.1a	1a	Samla in förlorade fiskeredskap eller marint skräp
40.1b, c, i, 44.6a-b	1b	Bevarandeprojekt för att återställa akvatisk mångfald
40.1d-g, 44.6a	1b	Bevarandeprojekt för skyddade områden
36	1c	System för tilldelning av fiskemöjligheter
42, 44.1e	1d	Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
43.1, 44.1f	1d	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
43.2	1a	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
30, 44.4	1d	Diversifiering inom fiske
26, 44.3	1e	Utveckling av produkter och processer inom fiske
28, 44.3	1e	Partnerskap mellan forskare och fiskare
29.1-2, 44.1a	1f	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom fiske
47	2a	Innovationsprojekt inom vattenbruk
48.1a, d, g-h	2b	Produktiva investeringar i vattenbruk
48.1e, j	2c	Miljöinvesteringar i vattenbruk
52	2b	Startstöd för hållbara vattenbruksföretag
51.1a	2c	Kommunal planering av vattenbruk
56.1a-b	2d	Djurs hälsa och välbefinnande
50	2e	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom vattenbruk
77	3a	Datainsamling
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske -stöd till ansvarsmyndigheter
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till privata aktörer
63	4	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier – lokalt ledd utveckling
64	4	Samarbetsåtgärder – lokalt ledd utveckling
62.1a	4	Förberedande stöd – lokalt ledd utveckling
62.1d	4	Löpande kostnader och ledning – lokalt ledd utveckling

6 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden.

Artikel ⁶	Specifikt mål	Åtgärd
68.1a	5a	Bilda producent- eller branschorganisationer
68.1b-e	5a	Saluföringsåtgärder
66	5a	Produktions- och saluföringsplaner
69.1c-d,f	5b	Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
80.1b	6a	Skydd av havsmiljön
80.1c	6a	Öka kunskapen om havsmiljön

Det är Jordbruksverket, Länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten som handlägger de olika åtgärderna. Följande åtgärder handläggs av Länsstyrelsen:

- » investeringar inom fiske
- » investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
- » fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar – förbättrad infrastruktur
- » fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar – anpassning till landningsskyldigheten
- » diversifiering inom fiske
- » produktiva investeringar i vattenbruk
- » miljöinvesteringar i vattenbruk
- » startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- » beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter

Det finns mer information om respektive åtgärd i den nationella handlingsplanen för havs- och fiskeriprogrammet. Här finns också information om budget. Handlingsplanen kommer att finnas på Jordbruksverkets webbplats.

3. Partnerskapet

3.1. Representation

I januari 2014 bildades ett partnerskap för både Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet. Vid det första mötet presenterades den swot-analys som Länsstyrelsen arbetat fram tillsammans med delar av partnerskapet 2007–2013.

Partnerskapet 2014–2020 har länsrådet som ordförande och ett tjugotal ledamöter ingår i partnerskapet. Ledamöterna utgörs av personer som är verksamma vid organisationer som på olika sätt är viktiga för länets utveckling och då med särskild tonvikt på de gröna näringarna samt fiskerinäringen. Det har varit viktigt för Länsstyrelsen att de ledamöter som valts som representanter för sin organisation också har ett tydligt mandat att företräda organisationen.

Kommunerna – landsbygdsutvecklare, näringslivsutvecklare och näringslivschefer bidrar till att aspekter i utvecklingsfrågor från hela länet kommer med. Flera av kommunens deltagare har en aktiv roll i utvecklingen av LLU-områden i länet. Regionen – det regionala samverkansorganet som vid årsskiftet 2014/15 övergick till ett direktvalt region har en representant i partnerskapet. Koppling till RUS (regionala utvecklingsstrategin) och andra strategiska dokument för länets utveckling finns där.

Hela Sverige ska leva Jämtland – arbetar med lokala och regionala utvecklingsprojekt i hela länet.

Coompanion – föreningen för kooperativ samverkan. Tydlig roll för att stärka ekonomiska föreningars och Kooperationens ställning.

LRF Jämtland – är en mycket viktig del i partnerskapets förankring i gröna näringarna i länet.

Torsta AB – företag som verkar inom ett grönt center i länet. Torsta AB innehåller bland annat ett Naturbruksgymnasium.

JHT – Jämtland Härjedalen Turism, länets gemensamma turistorganisation som samordnar destinationsutveckling och strategiska insatser för länets turistiska satsningar.

Arla kretsråd – representant för kretsrådet Jämtland/Härjedalen bevakar frågor kring länets mjölkproduktion. Arla är en av två mejeriföreningar verksam i länet.

Hushållningssällskapet i Jämtlands län – medlemsorganisation för landsbygdsföretagare i länet.

Skogsstyrelsen – stor del av länet består av skog, således har skogen en stor betydelse i Jämtlands län. Dels är den en basnäring i sig och dels en viktig roll för besöksnäringen bland annat genom jakt och friluftsliv.

JHIF – Jämtland/Härjedalen Idrottsförbund, samordnar idrottsföreningar i länet och är en viktig länk för partnerskapet till det lokala föreningslivet i länet där många barn och unga är engagerade.

Handelskammaren MittSverige – möteplats för internationella affärer, ett affärsnätverk

Lokalt ledd utveckling – länet berörs av fyra LLUområden. I partnerskapet representeras de av en verksamhetsledare från ett område.

Länsstyrelsen Jämtlands län – har ordföranderollen i partnerskapet och representeras ytterligare av en person med särskild kunskap om jämställdhet

Undergrupper med speciella inriktningar som integration, Lokalt ledd utveckling (LLU) och kompetensutveckling skapas allt eftersom behov finns. I dessa grupper får Länsstyrelsen möjlighet att ytterligare fördjupa frågeställningar tillsammans med deltagare som jobbar med de specifika frågorna.

3.2. Partnerskapets arbetssätt och roll i arbetet med regional handlingsplan

3.2.1. Partnerskapets roll

Länets partnerskap arbetar tillsammans med Länsstyrelsen för att utforma och genomföra den regionala handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet. Det övergripande målet är att alla deltagare i partnerskapet bidrar aktivt till en smart och hållbar tillväxt och utveckling för alla på landsbygden i Jämtlands län utifrån Landsbygdsprogrammets och Havs- och fiskeriprogrammets förutsättningar.

Samarbetet inom partnerskapet pågår under hela programperioden 2014–2020 och ska behandla frågor som berör programmets olika delar:

- » Förberedelse och framtagande av regional handlingsplan.
- » Genomförande och utvärdering av planen.
- » Årlig revision av planen.

Partnerskapets mål uppnås genom aktivt deltagande och löpande kunskapsutbyte. Partnerskapet har även en roll som omvärldsbevakare och utgör basen för det kunskapsunderlag som krävs för att anpassa den regionala handlingsplanen mot länets behov och möjligheter.

Det är viktigt att aktörerna i partnerskapet delger varandra kunskap och beskriver händelser som sker i organisationernas omvärld för att kunna skapa en helhetsbild av utvecklingen i länet. Deltagarnas nätverk är även viktiga kanaler och kommer att vara den direkta länken till de målgrupper som ska bidra till att programmets mål uppfylls.

För att Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet ska få den genomslagskraft som krävs för att nå de målgrupper som eftersträvas är ett aktivt partnerskap en förutsättning.

Därför är det viktigt att varje deltagare i partnerskapet:

- » Har ett tydligt mandat att föra sin organisations talan i de frågor som behandlas i partnerskapet.
- » Tar ansvar för att sprida information om programmens möjligheter inom sin organisation och till sina nätverk.
- » Tar ansvar för att den organisation deltagaren representerar bidrar med skriftliga synpunkter på förslag på ändringar vid remissomgångar och liknande.

3.2.2. Förberedelse av programmen och framtagande av regional handlingsplan

Vid framtagandet av handlingsplanen är samarbetet fokuserat på workshops, informationer och remisser. Hela partnerskapet får inbjudan att delta i de olika delarna i handlingsplanen och möten samt utgöra remissinstans. Länsstyrelsen har lagt upp en samarbetsyta där samtliga deltagare har tillgång till alla dokument, samt möjlighet att kommentera och komma med synpunkter till Länsstyrelsen och därigenom påverka arbetet med handlingsplanen.

I tider då det är svårt att samla folk fysiskt har samarbetsytan visat sig vara en framgångsrik metod att samla ledamöterna, detta trots långa avstånd och fulla kalendrar. Vidare ska försök göras att samla diskussioner i tankesmedjor, det vill säga diskutera särskilda frågor vid telefonmöten med ledamöter som har intresset och tiden för den aktuella frågan.

På detta sätt räknar vi med att kunna effektivisera arbetet tillsammans med partnerskapet under hela perioden. Under framtagandet av handlingsplanen får partnerskapet löpande information från Länsstyrelsen om hur arbetet fortskrider via samarbetsytan.

3.2.3. Genomförande av programmet

Under genomförandeperioden är fokus på kontinuerlig och ömsesidig information till sökande och allmänhet. Partnerskapet är Länsstyrelsens kanal ut till och in från målgrupperna vad gäller aktuella behov, var det finns pengar att söka, utlysningar och så vidare. Partnerskapet använder sina kontaktnät och sin goda lokala förankring i länet för att sprida information om programmet, samt mobilisera kommuner, föreningar och företag. Detta för att bidra till att uppnå programmens regionala mål och dra nytta av programmens möjligheter. Det ska även finnas utrymme för kommunikationsinsatser som partnerskapet och Länsstyrelsen har särskilda behov av.

3.2.4. Utvärdering och revidering av handlingsplanen

Utvärderingen ska ske kontinuerligt och mätas på olika sätt. För upprepade satsningar och riktade insatser görs särskilda utvärderingar. Aktuellt läge för stödansökningar och målgrupper uppdateras kontinuerligt med hjälp av Jordbruksverkets system.

Partnerskapet 2014–2020 är det ansvariga partnerskapet fram till Landsbygdsprogrammet 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 är avslutat.

4. Länets prioriteringar och urvalskriterier i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 10 visas de övergripande prioriteringarna för de projekt- och företagsstöd samt de miljöinvesteringar som Länsstyrelsen ska handlägga. Här visas också de regionala prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. De regionala urvalskriterierna har Länsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar prioriteringarna i länet och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis. Hänsyn till jämställdhet genom jämställdhetsintegrering av handlingsplanen kommer att ske. Arbetet kommer att ske kontinuerligt under programperioden.

4.1. Hur urvalskriterier räknas

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

4.1.1. Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

4.1.2 Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras.

4.1.3 Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- » Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.
- » Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

4.2. Hur rangordning av ärenden med lika poäng ska göras

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 2 Budget och mål.

Miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc

I bilaga 2 har budget och målvärde för följande fyra miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområdena 4abc slagits samman, i en gemensam budget och ett gemensamt målvärde:

- » anlägga våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- » anlägga våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- » miljöinvesteringar – förbättrad vattenkvalitet
- » anlägga tvåstegdiken.

Investeringsstöd till gödselbaserad biogas

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 279,3 miljoner kronor. Det finns två mål: Antal djurenheter, med målvärde 46 000 djurenheter samt Total investering, med målvärde 698,3 miljoner kronor.

4.3 Beslutsomgångar och utlysningar

På webbplatsen www.lansstyrelsen.se/jamtland publiceras

- » tider för beslutomgångar
- » när ansökningarna ska vara kompletta för att komma med i en beslutsomgång

En komplett ansökan innebär att alla frågor i ansökan är besvarade och att alla obligatoriska bilagor enligt e-tjänsten är inskickade. Efter det angivna datumet för ansökansperioden handlägger länsstyrelsen alla kompletta ansökningar som kommit in.

4.3.1 När pengarna i en beslutsomgång inte räcker

Ansökningar som uppfyller alla villkor men som inte ryms inom budgeten för en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det.

Vi för över en ansökan högst två gånger därefter avslås ansökan. Eventuella undantag från denna huvudregel framgår under respektive insatsområden.

4.3.2 När pengarna i en beslutsomgång eller en utlysning inte räcker till hela sista ansökan

Om pengarna i beslutsomgången inte räcker till hela sista ansökan för vi över ansökan till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det. Vi för över en ansökan högst två gånger därefter avslås ansökan.

4.3.3 När det blir pengar över i en beslutsomgång eller en utlysning

Eventuella pengar som inte används i en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång.

5. Kompetensutveckling och rådgivning (*Åtgärd 1 och 2*)

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska de två åtgärderna bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvälstånd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

5.1. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat

(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5bcd)

5.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Dessa stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) och syftar till att

- » återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- » förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- » förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)
- » effektivisera energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling (fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om energibar energi)
- » minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

5.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

5.1.2.1. ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP (FOKUSOMRÅDE 4A)

I Jämtlands län har fokus under en längre tid legat på miljömålet ett rikt odlingslandskap eftersom det ständigt minskande antalet betande djur kraftigt påverkar den biologiska mångfalden. En förutsättning för ett öppet landskap är att vi har en levande landsbygd med mjölk- och köttproduktion, där både stora och små företag är viktiga. I Jämtlands län finns det i dag mjölk- och köttproduktion över nästan hela länet, men i vissa områden är det så glest att det sociala nätverket och möjlighet att samarbeta håller på att fallera.

Det unika odlingslandskapet i Jämtlands län med högteknologiska jordbruk och traditionella fåbodbudbruk sida vid sida har stor betydelse för variationen i landskapet. Bibehållen brukad jordbruksmark med djurhållning spridd över hela länet är viktig, inte minst för den biologiska mångfalden. Länsstyrelsen prioriterar kompetensutveckling, information och rådgivning med syfte att hålla landskapet öppet genom förutsättningar för betesdjur, foderproduktion och andra skötselåtgärder. För att även få ett rikt odlingslandskap prioriteras också skötsel för betesmarker, slåtterängar och fåbodar som gynnar den biologiska mångfalden och kulturmiljöer.

5.1.2.2. GREPPA NÄRINGEN (FOKUSOMRÅDENA 4BC OCH 5CD)

Generellt sett är övergödningsproblematiken liten i Jämtlands län, men lokalt förekommer vattenförekomster med betydande övergödningsproblematik. Det saknas dock såväl mätningar som goda bedömningsgrunder för att göra säkra bedömningar. Det är därför en utmaning att bedriva kompetenshöjande aktiviteter och dessa kan med fördel bedrivas i samverkan med andra aktiviteter inom området.

Vidare kommer den kompetensutveckling, liksom rådgivning som fokuserar på jordbrukets påverkan på vatten, miljö och klimat att genomföras inom Greppa Näringen och följa de regionala prioriteringarna inom Greppa Näringen region norr.

Vi kommer att prioritera kompetensutveckling och rådgivning inom ovanstående områden, för att förbättra miljön och klimatet i länet.

5.1.2.3. EKOLOGISK PRODUKTION (FOKUSOMRÅDE 4C)

I Jämtlands län finns en lång tradition av att producera enligt ekologiska principer, men däremot är det betydligt färre som certifierar produktionen. Länsstyrelsen prioriterar kompetensutveckling, information och rådgivning som underlättar för jordbrukare att odla ekologiskt som till exempel växtföljder, breddat grödval, val av sorter och ogrässtrategier. Även ekologisk animalieproduktion är prioriterad som till exempel betesplanering, planering av djurantal i förhållande till mark och foderproduktion, anpassad utfodring, djurstallars utformning och skötsel för att uppnå en god djurvälstånd i ekologisk produktion. För de lantbrukare som önskar certifiera sig ska rådgivning och kompetensutveckling bidra till att underlätta dokumentation och beräkningar så att lantbrukarens produkter ska kunna säljas som certifierade.

5.1.3. Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Målsättningen är ett effektivt genomförande av insatserna för de olika fokusområdena och att innehållet bidrar till att uppfylla målen. Länets SWOT-analys har lyft fram regionala prioriteringar inom miljö och klimat och dessa avspeglas även i aktuella regionala miljömål. Länsstyrelsen har god kompetens och möjlighet att genomföra aktiviteter inom miljöområdet och kommer därför bara delvis att upphandla kompetensutveckling inom Ekologisk produktion och Rikt odlingslandskap. Inom Greppas gällande huvudinriktningen i norr, resurshushållning ur ett klimat och lönsamhetsperspektiv, kommer rådgivning i huvudsak upphandlas. Inom Greppa kommer Länsstyrelsen att i första hand att

arbeta med områden med förbättrad vattenkvalitet och minskad klimatpåverkan. Förfrågningsunderlag, kommer att publiceras på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/jamtland

5.1.3.1 ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP (FOKUSOMRÅDE 4A)

Upphandlingar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra några mindre upphandlingar för att kunna erbjuda spetskompetens på kurser inom områden där länsstyrelsen inte själva äger kompetensen. Syftet är att hålla landskapet öppet genom att öka förutsättningar för betesdjur, foderproduktion och andra skötselåtgärder inom odlingslandskapet som gynnar biologisk mångfald, natur- och kulturmiljöer och ekosystemtjänster. Aktiviteterna syftar inte till ökad konkurrenskraft.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra några mindre upphandlingar om vi får förfrågan på rådgivning i områden vi saknar kompetens. Rådgivningens syfte är att hålla landskapet öppet genom att öka förutsättningar för betesdjur, foderproduktion och andra skötselåtgärder inom odlingslandskapet som gynnar biologisk mångfald, natur- och kulturmiljöer och ekosystemtjänster. Aktiviteterna syftar inte till ökad konkurrenskraft.

Utlysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra det mesta av kurserna i egen regi i samverkan med andra organisationer som Jämtlands nötköttsproducenter, Jämtlands fåravelsförening och LRF. Vi bjuder in till träffar, framför allt erfarenhetsutbyten, gårdsbesök och studieresor, men kanske även någon kurs, för att underlätta att hålla fler djur på bete samt att ta vara på mer av det grovfoder som produceras på länets åkrar i mjölk/köttproduktion på ett bra sätt, så att incitament ska finnas för att fortsätta bruka dessa marker. Syftet är att hålla landskapet öppet genom att öka förutsättningar för betesdjur, foderproduktion och andra skötselåtgärder inom odlingslandskapet som gynnar biologisk mångfald, natur- och kulturmiljöer och ekosystemtjänster. Aktiviteterna syftar inte till ökad konkurrenskraft.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra allt arbete i egen regi under 2017. Inriktningen blir i första hand nyhetsbrev med brett innehåll för området.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra det mesta av rådgivningen i egen regi under 2017.

Rådgivningen handlar om skötsel av beten samt betesplanering, samt råd för framför allt nystartare/omstartare, som vill hålla djur. Syftet är att hålla landskapet öppet genom att öka förutsättningar för betesdjur, foderproduktion och andra skötselåtgärder inom odlingslandskapet som gynnar biologisk mångfald, natur- och kulturmiljöer och ekosystemtjänster. Aktiviteterna syftar inte till ökad konkurrenskraft.

5.1.3.2 GREPPA NÄRINGEN (FOKUSOMRÅDEN 4BC OCH 5CD)

Upphandlingar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar ev att göra upphandlingar under 2017 som komplement till eget arbete nedan.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2017.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att upphandla all rådgivning i Greppa näringen under 2017. Avrop ligger ute nu på startrådgivning, kväve och fosforstrategi, grovfoder, bete, utfodringsmoduler, energi och klimat, med slutförande i december 2017.

Utlysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att hålla i den mesta kompetensutvecklingen i egen regi, men köpa in kompetens vid behov. Handlar om resurseffektiv produktion ur ett klimat och lönsamhetsperspektiv. Huvudfokus på att utveckla grovfoderproduktion och spannmålsodling, så att en mindre andel foder behöver köpas in till gårdarna och regionen men med bibehållen eller ökad mjölk och köttproduktion. Även annat som mål att få ner inkalvningsåldern. Fältvandringar i vall och spannmål planeras, men inte bestämt om dessa kommer ske inom 1.2 eller 1.1. Eventuellt arbete med fosfor kring ett utpekad känsligt vattendrag, men viktigt att jobba med lokal timing i denna fråga.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra allt arbete i egen regi, men i samarbete med bland annat Växtskyddscentralen under 2017. Handlar om dokumentation av skadegörare, kopplat till integrerat växtskydd och eventuellt även växtnäring, framför allt till korn. Även fältvandringar i vall och spannmål planeras, men oklart om detta sker inom 1.2 eller 1.1.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar inte, men kan komma att göra eget arbete under 2017 beroende på hur upphandlingen faller ut.

5.1.3.3 EKOLOGISK PRODUKTION (FOKUSOMRÅDE 4C)

Upphandlingar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra några mindre upphandlingar för att kunna erbjuda spetskompetens på kurser inom områden där Länsstyrelsen inte har egen spetskompetens i syfte att underlätta för jordbrukare att odla ekologiskt som till exempel växtföljder, breddat grödval, val av sorter och ogrässtrategier och ha ekologisk animalieproduktion som till exempel betesplanering, planering av djurantal i förhållande till mark och foderproduktion, anpassad utfodring, djurstallars utformning och skötsel för att uppnå en god djurvälstånd i ekologisk produktion. Även åtgärder som underlättar dokumentation och beräkningar för de som arbetar för att certifiera sin produktion.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra några mindre upphandlingar där vi får förfrågan på rådgivning i områden vi saknar kompetens.

Utlysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra det mesta av kurserna i egen regi i syfte att underlätta för jordbrukare att odla ekologiskt som till exempel växtföljder, breddat grödval, val av sorter och ogrässtrategier och ha ekologisk animalieproduktion som till exempel betesplanering, planering av djurantal i förhållande till mark och foderproduktion, anpassad utfodring, djurstallars utformning och skötsel för att uppnå en god djurvälstånd i ekologisk produktion. Även åtgärder som underlättar dokumentation och beräkningar för de som arbetar för att certifiera sin produktion.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra allt arbete i egen regi under 2017. Det kommer att ha inriktning på ekologisk produktion inom husdjur och växtodling framförallt.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra det mesta av rådgivningen i egen regi under 2017.

Rådgivningen kommer att handla om husdjurs- och växtodlingsfrågor liksom omläggning till ekologisk produktion.

5.1.4. Mål (*Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 fokusområdena 4abc, 5cd*)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunderna för urvalskriterier till detta stöd finns under kapitel 14.3.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör, eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga produktionsmål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier. Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.3 bilaga 3

5.1.4.1. DET HÄR GÄLLER FÖR URVAL AV ANSÖKNINGAR

- » Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.1.5. Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- » mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje
- » årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- » milersättning för resor, 30 kronor per mil
- » traktamente enligt skatteverkets riktlinje
- » eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs

av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.1.5.1 DET HÄR GÄLLER FÖR URVAL AV ANSÖKNINGAR

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och kursprogram.

Kompetensutveckling inom miljö och klimat (delåtgärd 1.1 fokusområde 4abc, 5cd). Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2 fokusområde 4abc, 5cd)
Inget villkor att ta in avgifter för information eller demonstrationer.

Rådgivning för energieffektivisering (delåtgärd 2.1 fokusområde 5b, som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)
Mottagaren av rådgivningen ska betala 10 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1 fokusområde 4abc, 5cd)
Inget villkor att ta ut avgift.

5.2. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb

(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)

5.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a) och syftar till att

- » utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk men också genom att utveckla och ta tillvara kulturarv och traditionell kunskap
- » utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk.

5.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Jämtlands län dominerar småföretagarna näringslivsstrukturen och länet är ett utpräglat landsbygdsland. Det innebär att satsningar på kompetenshöjande insatser

för länets småföretagare leder till att deras konkurrenskraft kan stärkas. Jämtlands län kommer att prioritera åtgärder som gynnar besöksnäringen och diversifiering på landsbygden. Länsstyrelsen ser ett starkt behov att få fler små företag på landsbygden. Vi ser även möjlighet att lyfta integration inom denna delåtgärd och på det sättet också ge möjlighet för fler nyanlända att bosätta sig på landsbygden. Jämtland har ett stort kulturarv som är viktigt att bevara och föra vidare mellan generationer.

Vi kommer att prioritera kompetensutveckling inom dessa områden, för att skapa nya jobb i länet.

5.2.3. Målbild

Målsättningen är ett effektivt genomförande av insatserna för de olika fokusområdena och att innehållet bidrar till att uppfylla målen. Länets SWOT-analys har lyft fram regionala prioriteringar inom miljö och klimat och dessa avspeglas även i aktuella regionala miljömål. Länsstyrelsen kommer till största del att upphandla rådgivning, demo och info och kompetensutveckling för att skapa nya jobb, då Länsstyrelsen har begränsad möjlighet att genomföra aktiviteter inom detta delområde.

Tillsammans med Partnerskapet kommer en årlig aktivitetsplan att tas fram för verksamhet som ska upphandlas/genomföras.

Förfrågningsunderlag kommer att publiceras på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/jamtland

5.2.3.1 UPPHANDLINGAR UNDER 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att göra upphandlingar under 2017 gällande företagsledning och affärsplaner.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar eventuellt att göra några mindre upphandlingar under 2017 att genomföra en konferens.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att göra upphandlingar under 2017 gällande företagsledning och affärsplaner.

5.2.3.2 UTLYSNINGAR UNDER 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

5.2.3.3 LÄNSSTYRELSENS EGET ARBETE UNDER 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017 förutom projektledning.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att genomföra en konferens och studieresor samt informationsblad under 2017.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017 förutom projektledning.

5.2.4. Mål (*Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 fokusområde 6a*)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

NATIONELLA URVALSKRITERIER

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör, eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringslivet eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga produktionsmål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.4 bilaga 4.

5.2.4.1 DET HÄR GÄLLER FÖR URVAL AV ANSÖKNINGAR

- » Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.2.5. Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utänför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning.

Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- » mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje.
- » årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar.
- » milersättning för resor, 30 kronor per mil.
- » traktamente enligt skatteverkets riktlinje.
- » eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.2.5.1 AVGIFTER FÖR KOMPETENSUTVECKLING OCH RÅDGIVNING

Mottagaren, det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och kursprogram.

Kompetensutveckling (delåtgärd 1.1 fokusområde 6a)

Deltagaravgift ska lägst vara 500 kronor.

Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2 fokusområde 6a)

Inget villkor att ta in avgifter för information eller demonstrationer.

Rådgivningstjänster (delåtgärd 2.1 fokusområde 6a)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

5.3. Stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service

(delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)

5.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service. Syftet är att öka kompetensen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bland annat genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b).

5.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

För att ha en levande landsbygd är det viktigt med att det finns en god tillgång till kommersiell och viss offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.

Ökad kompetens genom riktade rådgivningsinsatser är viktiga för att långsiktigt säkerställa en hållbar kommersiell service på landsbygden.

Vi kommer att prioritera rådgivning inom de områden som finns utpekade i det regionala serviceprogrammet, dess handlingsplan och kommunernas planer, för att förbättra kommersiell och viss offentlig service i länet där behovet är som störst.

5.3.3. Upphandling, utlysning och Länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning (se 5.1.5)

Målsättningen är ett effektivt genomförande av insatserna för de olika fokusområdena och att innehållet bidrar till att uppfylla målen. Länets SWOT-analys har lyft fram regionala prioriteringar inom miljö och klimat och dessa avspeglas även i aktuella regionala miljömål. Länsstyrelsen kommer till största del att upphandla rådgivning och kompetensutveckling inom kommersiell och viss offentlig service, då vi i dag inte har den kompetensen inom Länsstyrelsen.

Förfrågningsunderlag kommer att publiceras på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/jamtland

5.3.3.1 UPPHANDLINGAR UNDER 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2017, vi kommer endast att avropa från befintlig upphandling.

5.3.3.2 LÄNSSTYRELSENS EGET ARBETE UNDER 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017 förutom projektledning och samverkansinsatser med andra myndigheter för att företagarna ska få bästa möjliga rådgivning.

5.3.4. Urvalskriterier (Delåtgärder 2.1, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör, eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringen eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga produktionsmål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier. Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.5 bilaga 5

5.3.4.1 DET HÄR GÄLLER FÖR URVAL AV ANSÖKNINGAR

» Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.3.5. Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning.

Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- » Mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje.
- » Årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar.
- » Milersättning för resor, 30 kronor per mil.
- » Traktamente enligt skatteverkets riktlinje.
- » Eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas "som eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigade.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd ges till indirekta kostnader med 15 procent av stödberättigande direkta lönekostnader enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013 när de totala stödberättigande utgifterna vid ansökan om stöd, exklusive indirekta kostnader, är maximalt 250 000 kronor eller om sökande inte kan visa upp bokslut för tre sammanhängande år bakåt i tiden. Även andra projekt, med stödberättigade utgifter över 250 000 kronor, kan i samband med beslut om stöd välja att få de direkta kostnaderna som schablon på 15 procent. I övrigt ges stöd till indirekta kostnader utifrån den sökandes faktiska utgifter för indirekta kostnader.

5.3.5.1 AVGIFTER FÖR RÅDGIVNING

Mottagaren det vill säga den som deltar i rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Rådgivning (delåtgärd 2.1 fokusområde 6b)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

6. Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring (*Åtgärd 4*)

Under den här rubriken finns investeringsstöd till företag inom jordbruk och trädgård samt förädlingsstöd. Förutom Länsstyrelsen handlägger också Sametinget investeringsstöd för ökad konkurrenskraft samt förädlingsstöd med inriktning på rennäring. Sametinget har egen handlingsplan.

6.1. Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsföretag

(delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

6.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1). Syftet är stärka företagets konkurrenskraft och lönsamhet genom att anpassa företagets generella kapacitet och hållbarhet, samt att påskynda företagets möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Det kan exempelvis vara att investera i rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder. (fokusområde 2a).

6.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Jämtlands län finns det aktiva producerande jordbruket spridd över hela länet. Huvudinriktningen är mjölk- och köttproduktion tack vare att vi har särskilt goda förutsättningar att odla vall. Den ekologiska produktionen är väl etablerad. Trots detta minskar antalet lantbrukare och vi närmar oss en kritisk gräns då den kollegiala samhörigheten riskerar att upphöra. Antalet betande djur har minskat under senare år och vi har nu svårt att uppnå vårt miljömål med ett rikt odlingslandskap. För att vi ska uppnå miljömålet krävs en trendbrytning av antalet betande djur. Trots detta är intresset för närproducerat och lokal förädlad av tradition stort i länet, men det är svårt för de flesta konsumenterna att finna dessa produkter i dagligvaruhandeln.

Trots de goda biologiska förutsättningarna är lönsamheten hos många företag ansträngd. Konkurrensen från Sverige, EU och världen är många gånger svår att möta då produktionsenheterna här, av geografiska skäl, har en begränsning för hur stor företagen kan bli. Här gäller det att hitta effektiva och konkurrenskraftiga produktioner oftast på begränsade produktionsförutsättningar (jordbruksmark). Samtidigt har marknaden globaliserats, vilket är en beslutsparameter att beakta. Den lokala Kooperationen och varumärkena för produktionen och har varit stark i länet under många år. I dag ingår den i större föreningar och har tappat sin starka lokala anknytning. Det är därför viktigt att investeringar i primärproduktionen framöver ökar marknadsanpassningen.

I Jämtlands län är andelen sysselsatta inom jordbruket lika hög som i Skåne. Den stora spridningen geografiskt i länet och brist på andra arbetstillfällen i landsbygden gör sysselsättningseffekten från jordbruket än viktigare i vårt län. Näringen står inför och i generationsväxling vilket gör det viktigt att prioritera där jordbruket kommer att få en fortsatt produktion.

Länsstyrelsen i Jämtlands län prioriterar därför stöd till:

- » betesbaserad mjölk- och köttproduktion
- » produktion som skapar lönsamhet och arbetstillfälle särskilt i områden där övrig arbetsmarknad är begränsad
- » investeringar som stimulerar generationsväxling
- » produktion som möter den marknad länets stora besöksnäring utgör

6.1.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till investeringar för ökad konkurrenskraft kan sökas löpande under året.

Löpande hantering vid den här typen av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider

För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 200 poäng på de nationella urvalskriterierna och 250 poäng på de regionala för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. För ansökningar som är högt nationellt prioriterade och får minst 450 poäng i de nationella kriterierna gäller inte minimivå för regionala urvalskriterierna. Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

6.1.4. Mål (Delåtgärd 4.1, fokusområde 2a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälfärd	20

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	15
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt. +1 poäng: Ersättningen per timme ökar. +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning +1 poäng: Investeringen är en nybyggnation	40
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål.	+4 poäng Investeringen gynnar betesdrift i landskapet +1 poäng Investeringen gynnar marknaden för närproducerat och lokal förädling	30

2. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft	+3 poäng Investeringen bidrar till ökad kostnadseffektivisering i primärproduktionen och stärkt lönsamhet i företaget. +2 poäng Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	40
3. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen	+1 poäng Investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle +2 poäng Investeringen görs i samband med ägarbyte +2 poäng Investeringen görs i geografiskt område där andra arbetstillfällen är få	30
Summa		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.6 bilaga 6.

6.1.5. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna:

- » Hobbyverksamhet

6.1.6. Urvalskriterier

För stödet gäller följande:

- » Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.
- » Om investeringen utvecklar ett jordbruksföretag och är kopplad till betande djur är stödnivån 50 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.
- » Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) ska höjas med ytterligare 10 procent.
- » I Jämtlands län är högsta stödbelopp 7 000 000 kronor per stödmottagare
- » En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.
- » Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av vissa typer stallar enligt nedan.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av följande stallar:

Djurkategori	Enhetskostnad per förprövad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
	Oisolerat	Isolerat	Oisolerat
Mjölko vid förprovning av 0–150 platser	88 000 kr	93 300 kr	
Mjölko vid förprovning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	

	Enhetskostnad per förprövad plats	Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
Kalvar 0–3 mån	24 300 kr	
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr	
Dikor i liggbås	48 000 kr	
Sugga i produktion		62 500 kr
Slaktsvin		7 400 kr
Slaktkyckling		186 kr
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur		3 900 kr

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprövade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40–60 procent.

- » Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprövad plats = stödnivå x enhetskostnad per förprövad plats x antalet förprövade platser i stallet. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp.
- » Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå x enhetskostnad per kvadratmeter stallyta x antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp.

6.2. Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks-, och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

6.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruk, trädgård och rennäring (delåtgärd 4.1) och syftar till att få mer energieffektiva företag samt att underlätta tillgången till och användningen av fleråriga energigrödor (fokusområde 5bc).

6.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

För att uppnå de regionala klimatmålen måste energianvändningen minska i stort och i synnerhet om det handlar om icke förnybar energi. I länets klimatstrategi för 2014–2020 har målet om minskning höjts från 20 procent till 30 procent. Jordbruket använder energi bland annat i form av diesel, el och gödning och i branschen finns potential för förbättringar i energieffektivitet. Länsstyrelsen i

Jämtlands län väljer att prioritera investeringar som leder till hög energieffektivitet. Det innebär att fokus riktas på energibesparande åtgärder såsom värmepumpar, naturlig ventilation och högeffektiv utrustning. Länsstyrelsen kommer även att prioritera satsningar på innovativa och smarta elsystem där omvandling och användning av energin synkroniseras

6.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till investeringar för energieffektivisering kan sökas löpande under året.

Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de nationella och regionala urvalskriterierna för att få bifall under förutsättning att det finns medel. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

6.2.4. Urvalskriterier (Delåtgärd 4.1, fokusområde 5bc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till stor energieffektivisering	50
	5 poäng: Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering, eller	
	3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål	
	+2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan	
	+3 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning	

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	5 poäng: Energikartläggning eller motsvarande har gjorts, eller +1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	+2 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivisering +2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning. +1 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning.	30

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.7 bilaga 7

6.2.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna:

- » Hobbyverksamhet

6.2.6. Stödnivå

Stödnivå ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Jämtlands län är högsta stödbeloppet 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

För stöd till energieffektivisering beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

För stöd till fleråriga energigrödor det vill säga salix, hybridasp och poppel beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor, det vill säga salix, poppel och hybridasp enligt följande:

- » planter och plantering samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- » stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kronor

per hektar.

6.3. Investeringsstöd för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag

(delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

6.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruk och trädgård (delåtgärd 4.1) och syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak. (fokusområde 5d).

6.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands län står liksom övriga delar av världen inför stora utmaningar när det gäller klimatförändringar. Länets⁷ målsättning är att utsläpp av växthusgaser ska minska med 50 procent till 2020. Detta är högre än den nationella målsättningen som är 40 procent. Riktat mot jordbruket har rådgivningsinsatser genomförts för en klimatsmartare produktion. Det arbetet måste fortgå samtidigt som det är viktigt att prioritera investeringar som minskar den negativa klimatpåverkan.

I Jämtlands län prioriteras i första hand investeringar för att minska djurhållande företags utsläpp av växthusgaser och ammoniak och företrädesvis stallgödselhantering och spridning. Därefter prioriteras övriga insatser i byggnader, maskiner och utrustning som bidrar till att minska jordbruks- och trädgårdsföretagens utsläpp av växthusgaser inom växtodling, djurhållning och energiförbrukning.

Exempel på åtgärder är till exempel byggnation av tillräckligt stora gödselbehållare för att kunna gödsla vid rätt tidpunkt, rötrestlager med tak, utrustning för precisionsodling och investeringar för täckning eller behandling av flytgödsel.

6.3.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till investeringar för minskade utsläpp kan sökas löpande under året.

Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de kombinerade regionala och nationella urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

⁷ Klimatstrategi för Jämtlands län – mål och åtgärder år 2014–2020.

6.3.4. Mål (*Delåtgärd 4.1, fokusområde 5d*)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas 5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas +1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: den som söker har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett regionalt identifierat behov av investeringen.	+2 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet +1 poäng: Investeringen bidrar till ökad lagringskapacitet +1 poäng: Investeringen bidrar till minskad användningen av mineralgödsel + 1 poäng: Företaget har mottagit rådgivning om växtnäring	30
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.8 bilaga 8

6.3.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna:

- » Hobbyverksamhet

6.3.8. Stödnivå

Stödnivå ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Jämtlands län är högsta stödbeloppet 1 000 000 kronor per stödmottagare

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.4. Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader

(delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

6.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2).

Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion där företagen genom förädling ökar produkternas värde eller ger förutsättningar för korta leveranskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad (fokusområde 3a).

6.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands län är rikt på naturresurser. De är både basresurser för produkter av hög kvalitet och en stark attraktionsfaktor för inflyttning och turism. I ett hållbarhetsperspektiv, med en utbyggd upplevelseindustri och spetskompetens inom småskalig livsmedelsproduktion, finns goda förutsättningar för att utveckla en gastronomisk profil där regionen är ledande ifråga om entreprenörskap, kreativitet och äkthet som varumärke för regionen. För att svara upp mot dessa förutsättningar prioriterar därför länet innovation och högre förädlingsgrad inom insatsen.

6.4.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att fatta löpande beslut till dess länets budget för insatsområdet är slut. Minst poänggräns för bifall är 250 poäng. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

6.4.4. Mål (Delåtgärd 4.2, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier med ett regionalt kriterium

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energiefektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	10
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används +2 poäng: Investeringen leder till högre förädlingsgrad +1 poäng: Investeringen ingår i samarbete med besöksnäringen	20

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.9 bilaga 9

6.4.5. Investeringar/etableringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna:

- » Hobbyverksamhet.

6.4.6. Stödnivå

För stödet gäller följande:

- » Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigade kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.
- » Högsta stödbelopp i Jämtlands län är 1 000 000 SEK per stödmottagare
- » En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.
- » Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumma ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

6.5. Förädlingsstöd för att skapa nya jobb

(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)

6.5.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2).

Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion och därigenom öka antalet arbetstillfällen inom förädling (fokusområde 6a).

6.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands län är rikt på naturresurser. De är både basresurser för produkter av hög kvalitet och en stark attraktionsfaktor för inflyttning och turism. I ett hållbarhetsperspektiv, med en utbyggd upplevelseindustri och spetskompetens inom småskalig livsmedelsproduktion, finns goda förutsättningar för att utveckla en gastronomisk profil där regionen är ledande ifråga om entreprenörskap, kreativitet och äkthet som varumärke för regionen. För att svara upp mot dessa förutsättningar prioriterar därför länet innovation och högre förädlingsgrad inom insatsen.

6.5.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan. Stöd till förädling kan sökas löpande under året.

Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de nationella och regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

6.5.4. Mål (Delåtgärd 4.2, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	10

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+2 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används +2 poäng: Investeringen leder till högre förädlingsgrad +1 poäng: Investeringen ingår i samarbete med besöksnäringen	20

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.10 bilaga 10

6.5.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna:

- » Hobbyverksamhet

6.5.6. Stödnivå

För stödet gäller följande:

- » Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigade kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.
- » Högsta stödbelopp i Jämtlands län är 1 800 000 SEK per stödmottagare
- » En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.
- » Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumma ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

7. Miljöinvesteringar (*Delåtgärd 4.4 och 7.6*)

I landsbygdsprogrammet 2014–2020 finns flera miljöinvesteringar. Samtliga miljöinvesteringar är samlade på ett och samma ställe i handlingsplanen oavsett om de ligger under åtgärd 7 eller åtgärd 4. Under åtgärd 4 finns de miljöinvesteringar som har fast ersättning, inom åtgärd 7 de miljöinvesteringar som ska hanteras enligt så kallade faktiska utgifter.

Det finns flera myndigheter som handlägger miljöinvesteringar. Det är Länsstyrelserna, Sametinget och Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens stöd kallas för stöd för att bevara och utveckla miljövärden i skogen. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

7.1. Stöd till stängsel mot rovdjur (*delåtgärd 4.4 fokusområde 4a*)

7.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att betesmarker och betesvallar även fortsatt ska kunna hävdas i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

7.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Jämtlands län finns rovdjur; björn, lodjur, järv, varg och kungsörn finns i stora delar av länet. Vargen har endast ett fåtal revir som ligger vid länsgränsen till Dalarna och Gävleborg då i princip hela länet inkluderas i renbetesområde för vinter- eller sommarbete. Det finns däremot många vandrande vargar inom länet.

Länet är Sveriges björntätaste län. Förvaltning av rovdjuren hanteras i samverkan mellan Länsstyrelsen och Naturvårdsverket. I länets förvaltningsplan för rovdjur fastställs målen för antal föryngringar för rovdjursstammarna. De regionala målen är en avvägning mellan de stora rovdjursstammar som biologiskt vore möjliga i länet, de problem som rovdjuren kan förorsaka och inte minst de ramar som sätts av Riksdagens nationella rovdjurspolitik.

Med koppling till ett kraftig minskande antal betesdjur och att vissa delar av länet mer eller mindre upphör produktion med betesdjur blir det av stor vikt att skydda betesdjuren för den biologiska mångfaldens skull. Rovdjuren kan göra mycket stor skada på tamboskap, framför allt får, i rovdjursintensiva områden och det finns därför i dessa områden ett stort behov av att förebygga dessa skador till exempel genom att sätta upp rovdjursavvisande stängsel.

För Jämtlands län är det viktigt att prioritera områden där det finns betesmarker som skulle överges på grund av risk för rovdjursangrepp. I länet finns många betesmarker i nära anslutning till skogen och där då risken kan vara stor

för angrepp av framförallt björn men även lo. För får och getproducenterna är förutsättningarna annorlunda de löper en risk även att bli angripen av strövande vargar inom länet. Det anses angeläget att ge fårproducenter möjlighet att sätta upp rovdjursstängsel men även att skydda de utmarker som betas då framförallt av nöt. Till hjälp att prioritera rätt områden kommer länsstyrelsens årliga rovdjursinventering att tas till hjälp.

7.1.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till stängsel mot rovdjur kan sökas löpande under året.

Länsstyrelsen bedömer att söktrycket kommer att vara relativt lågt, och därför kommer inte beslutsomgångar att tillämpas. Ett fåtal beslutsomgångar per år skulle förlänga tiden för beslut och riskera att försena förebyggande arbete. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

7.1.4. Urvalskriterier (Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt	5 poäng. Jordbruksmarken ligger inom rovdjursområden alternativt har besättningen tidigare haft angrepp av rovdjur	30
	3 poäng. Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp	
2. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden	+1 poäng. Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, fåbodbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer	20
	+1 poäng. Stängsel runt betesmark med allmänna värden.	
	+1 poäng. Stängsel runt betesvall	
	+2 poäng. Stängslet skapar sammanhängande områden skyddade mot rovdjur	

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
3. Investeringen gynnar prioriterade djurslag	4 poäng. Stängslet ska skydda får eller getter alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår 3 poäng. Stängslet ska skydda utegående kalvar av nöt 1 poäng. Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.	50
Summa		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.12 bilaga 12

7.1.5. Stödbelopp

Den som söker stöd för stängsel mot rovdjur får 50 kronor per meter för stängsel som blir godkänt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor

7.2. Engångsröjning av betesmark

(delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att öka natur- och kulturvärden i betesmarker och slätterängar som delvis har vuxit igen så att hela marken uppfyller betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel eller miljöersättningen för fåbodar.

7.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett rikt odlingslandskap är ett av de prioriterade miljömålen i Jämtlands län. En fjärdedel av jordbruksmarken är betesmark och en hög andel av dessa är inventerade i den senaste Ängs- och betesmarksinventeringen (2002-2004). Detta betyder att många av våra betesmarker har höga natur- och kulturmiljövärden. Artmångfalden är hög och de arter som trivs i ängs- och betesmarker hör ofta till våra mest hotade arter. Några exempel på dessa är brunkulla, fältgentiana, låsbräkenväxter, violett guldvinge och flera ängssvampar.

Med minskande betesdjur har en hel del betesmarker växt igen med träd och buskar för att hävden upphört eller minskat. Vissa marker finns inte förutsättningar för fortsatt skötsel, då de ligger för långt från någon djurbesättning eller igenväxningen har gått så långt att inga ängsväxter längre finns kvar, men många går att restaurera till en producerande, artrik mark igen.

I dag finns miljöersättningar för betesmark, fåbodbeten och skogsbeten som kan motivera jordbrukare att åter öppna dessa marker och låta djuren beta dem istället för på odlade vallar på åkermark – där man istället kan producera vinterfoder. För många av dessa betesmarker kan en engångsröjning få tillbaka den ljusöppna betesmarken som producerar bete och mångfald och där kulturmiljövärden som

stenmurar, lador och odlingsrösen åter syns. Det ökande antalet hästar i länet är en resurs för att hålla landskapet öppet och rikt, om de får beta på betesmarker. I länet prioriterar vi röjning där det finns förutsättningar med hävd av betesdjur efter röjningen och att de finns bland våra typiska miljöer som fåbodar som brukas, skogsbeta, strandbeta eller slättermark. Högt prioriterat är också den fjällnära miljö och kalkgräsmarker och att insatsen ska gynna hotade arter.

7.2.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till miljöinvestering engångsröjning kan sökas löpande under året. Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

7.2.4. Urvalskriterier (Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Röjningen förväntas gynna hotade arter	20
	4 poäng. Röjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt.	
	3 poäng. Röjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper	
	5 poäng. Markerna innehåller arter som ingår i åtgärdsprogram	
2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer	5 poäng. Röjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement	15
	3 poäng. Röjningen har positiv betydelse för landskapsbilden.	
	4 poäng. Röjningen gynnar gårdsmiljöer med höga värden	

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd	4 poäng. Det finns förutsättning för hävd med betesdjur. 4 poäng. Slätterängen är rimlig att sköta +1 poäng. Det finns goda möjligheter till spridning.	25
4. Regional prioritering av naturtyp/markslag	5 poäng. Marken som ska röjas är fåbodar som brukas 4 poäng. Marken som ska röjas är skogsbete 4 poäng. Marken som ska röjas är strandbete 4 poäng. Marken som ska röjas är Hackslättermark/fettjemark	15
5. Regional prioritering av geografiskt område	5 poäng. Røjningen genomförs i alpin region 4 4 poäng. Røjningen sker på kalkgräsmarker	15
6. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	3 poäng. Marken ligger i anslutning till tätbyggt område. 2 poäng. Marken ligger i ett befintligt rekreativområde 5 poäng. Marken kan lätt nås från allmän väg 4 poäng. Røjning sker i lättillgängliga områden med särskilda rekreativ- och landskapsbildvärden	10
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.12 bilaga 12

7.2.5. Stödbelopp

Den som söker stöd för engångsrøjning av betesmark får 5000 kronor per hektar när miljöinvesteringen är godkänd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

7.3. Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att förbättra vattenkvalitet. (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster i. Vattenförekomst kan till exempel vara dike, bäck eller å.

7.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Generellt sett är övergödningssproblematiken liten i Jämtlands län, men lokalt förekommer vattenförekomst med betydande övergödningssproblematik. Mycket få faktiska mätningar har dock gjorts i länets bäckar och vattendrag i jordbrukslandskapet, så omfattningen på problematiken är i dag osäker. Många av länets vatten är naturligt mycket näringsfattiga, vilket kan leda till övergödningseffekt vid betydligt lägre näringshalter än i "naturligt" näringsrika vatten, men i dag saknas bedömningsgrunder för detta.

I länet prioriteras områden som inte har god status enligt befintliga vattensystemplaner för länet och som ligger i anslutning till jordbruksmark. Dessutom prioriteras Natura 2000-områden som är utpekade som extra känsliga och värdefulla i länets vattensystemplaner.

7.3.3. Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet kan sökas löpande under året.

Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

7.3.4. Mål

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier.

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	5 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen	30

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	4 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt utifrån att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer +1 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera retention av kväve och fosfor	20
3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer +1 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer +2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer	20
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	5 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreativsområde	5
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	5 poäng Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder	10
6. Miljöinvesteringen är innovativ	5 poäng. Investeringen är innovativ	15
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.13 bilaga 13

7.3.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 procent av stödberättigade utgifter.

Följande gäller i Jämtlands län:

Stöd ges med 90 procent i normalfallet.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigade i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I Jämtlands län är högsta stödbelopp 5 000 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budgeten

Så här fördelar vi tilldelad budget för miljöinvesteringar i våtmarker i Jämtlands län indikativt:

- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Anlägga tvåstegsdiken får 25 procent av budget.

7.4 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4a). Syftet är att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i odlingslandskapet. Våtmarker och dammar kan också bidra till att minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

7.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Erfarenheten av och underlaget för var våtmarker och dammar för biologisk mångfald i länet bäst behövs och hur de ska utformas är starkt begränsad, men det kan finnas platser i länet där åtgärden kan vara viktig och relevant. Värdefulla erfarenheter finns dock från projektet Life to a(d)dmire hur man kan restaurera dränerade våtmarker.

I länet prioriteras områden som inte har god status enligt befintliga vattensystemplaner för länet och som ligger i anslutning till jordbruksmark. Dessutom prioriteras Natura 2000-områden som är utpekade som extra känsliga och värdefulla i länets vattensystemplaner.

7.4.3 Målbild

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan. Stöd till miljöinvestering anlägga restaurera våtmarker för biologisk mångfald kan sökas löpande under året.

Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

7.4.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 , fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald +2 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/ eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken placering och utformning	40
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	3 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet.	5
3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.	3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. +1 poäng. Våtmarken placeras så att den minskar näringsbelastning till nedströms utpekade vatten +1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av fosfor.	40
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativ möjligheter och upplevelsevärden	5 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreativ område för allmänheten	5
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	3 poäng Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord. +2 poäng Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.	10
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.14 bilaga 14.

7.4.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 procent av stödberättigade utgifter.

Följande gäller i Jämtlands län:

- » Stöd ges med 90 procent i normalfallet.
- » Stöd ges för 50 procent av stödberättigade i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I Jämtlands län är högsta stödbelopp 5 000 000 kronor per ansökan men med en gräns på 200 000 kronor per hektar.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

MILJÖINVESTERINGAR OCH FÖRDELNING AV BUDGETEN

Så här fördelar vi tilldelad budget för miljöinvesteringar i våtmarker i Jämtlands län indikativt:

- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget.
- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget.
- » Miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget.
- » Anlägga tvåstegsdiken får 25 procent av budget.

7.5 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet

7.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund (se 7.3.2)

Generellt sett är övergödningensproblematiken liten i Jämtlands län, men lokalt förekommer vattenförekomster med betydande övergödningensproblematik.

Mycket få faktiska mätningar har dock gjorts i länets bäckar och vattendrag i jordbrukslandskapet, så omfattningen på problematiken är i dag osäker. Många av länets vatten är naturligt mycket näringsfattiga, vilket kan leda till övergödningseffekt vid betydligt lägre näringshalter än i "naturligt" näringsrika vatten, men i dag saknas bedömningsgrunder för detta.

I länet prioriteras områden som inte har god status enligt befintliga vattensystemplaner för länet och som ligger i anslutning till jordbruksmark. Dessutom prioriteras Natura 2000-områden som är utpekade som extra känsliga och värdefulla i länets vattensystemplaner.

7.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Stöd till miljöinvestering anläggna och restaurera våtmark för förbättrad vattenkvalitet kan sökas löpande under året.

Inom detta insatsområde bedömer Länsstyrelsen att det kommer att komma in få ansökningar. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

7.5.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	5 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/ eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken placering och utformning 3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald	40

Urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar syftet.	5
3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.	3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. +1 poäng. Våtmarken placeras så att den minskar näringsbelastning till nedströms utpekat vatten +1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av fosfor.	40
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden	5 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreativsområde för allmänheten	5
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	3 poäng Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord. +2 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.	10
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.15 bilaga 15

7.5.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 procent av stödberättigade utgifter.

Följande gäller i Jämtlands län:

- » Stöd ges med 90 procent i normalfallet.
- » Stöd ges för 50 procent av stödberättigade i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I Jämtlands län är högsta stödbelopp 5 000 000 kronor per ansökan men med en gräns på 200 000 kronor per hektar.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budgeten

Så här fördelar vi tilldelad budget för miljöinvesteringar i våtmarker i Jämtlands län indikativt:

- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Anlägga tvåstegsdiken får 25 procent av budget.

7.6 Anlägga tvåstegsdiken

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.6.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet med att anlägga tvåstegsdiken är att förbättra vattenkvaliteten. Huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.

7.6.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Generellt sett är övergödningsproblematiken liten i Jämtlands län, men lokalt förekommer vattenförekomster med betydande övergödningsproblematik. Mycket få faktiska mätningar har dock gjorts i länets bäckar och vattendrag i jordbrukslandskapet, så omfattningen på problematiken är i dag osäker. Många av länets vatten är naturligt mycket näringsfattiga, vilket kan leda till övergödningseffekt vid betydligt lägre näringshalter än i "naturligt" näringsrika vatten, men i dag saknas bedömningsgrunder för detta.

I länet prioriteras områden som inte har god status enligt befintliga vattensystemplaner för länet och som ligger i anslutning till jordbruksmark. Dessutom prioriteras Natura 2000-områden som är utpekade som extra känsliga och värdefulla i länets vattensystemplaner.

7.6.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att handlägga ansökningar för detta stöd löpande under året.

Inom detta insatsområde bedömer Länsstyrelsen att det kommer att komma in få ansökningar. En löpande hantering av dessa ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de regionala urvalskriterierna för att få bifall.

Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

Information till sökande finns på www.lansstyrelsen.se/jamtland

7.6.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder för urvalskriterier till detta stöd finns i bilaga 14.16.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterie	Poängbedömning	Viktning
1. Miljöinvesteringens placering	Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status. 2 poäng: Måttlig status 3 poäng: Otillfredsställande status 4 poäng: Dålig status +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar	50
2. Genomförande av miljöinvesteringen	5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt	20
3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker +2 poäng: Dikessträckan är >0,5 km +1 poäng: Bredden på terrassen är >5 gånger fårans bredd	10
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	+2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar +2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare. +2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan +1 poäng: Investeringen är tillgänglig	20
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.16 bilaga 16

7.6.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Jämtlands län.

För tvåstegsdiken finns en maximal stödgräns på 1 000 kronor per löpmeter tvåstegsdike. Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter tvåstegsdike i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I Jämtlands län är tillämplas en öppen budget för stödbelopp. Högsta stödbelopp är begränsat till 5 000 000 kronor.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Så här fördelar vi tilldelad budget för miljöinvesteringar i våtmarker i Jämtlands län indikativt:

- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- » Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 25 procent av budget
- » Anlägga tvåstegsdiken får 25 procent av budget.

7.7 Reglerbar dränering

(delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Reglerbar dränering går att söka i nitratkänsliga områden i följande län: Kalmar, Västra Götaland, Värmland, Halland, Skåne, Blekinge, Jönköping, Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro, Uppsala, Dalarna och Stockholm.

8. Jordbruks- och affärsutveckling (Åtgärd 6)

Under den här rubriken finns dels startstöd för företagare inom jordbruks-, trädgårdsnäringarna, dels investeringsstöd som riktar sig till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skog.

Förutom Länsstyrelsen handlägger Sametinget startstöd riktat till rennäring, samt investeringsstöd till förnybar energi samt för att skapa nya jobb. Sametinget har egen handlingsplan.

8.1 Startstöd

(delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)

8.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Startstödet till unga ska underlätta för yngre personer att starta eller ta över ett jordbruks-, rennäring- och trädgårdsföretag (delåtgärd 6.1, fokusområde 2b).

8.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Jämtlands län har vi ett aktivt jordbruk i stora delar av länet där många under senaste åren investerat mycket. Trots det finns det ytterligare produktionspotential. Tyvärr börjar vi nå en kritisk gräns på antalet lantbrukare med inriktning på mjölk- och köttproduktion. Det är därför av största vikt att länet genom bland annat Landsbygdsprogrammet stimulerar till generations- och ägarskiften med bland annat syftet att öka lönsamheten för dessa produktionsinriktningar.

För att bidra till stabila och konkurrenskraftiga företag med denna inriktning krävs både teoretiskt och praktiskt kunnande inhämtat från flera ställen. Det kräver också att produktionen är omfattande och motsvarar minst en heltid inom primärproduktionen. Det är även till nytta för att ytterligare kunna stärka landsbygden utveckling och konkurrenskraft. Detta för att länet utöver viktiga inkomstkällor på landsbygden även ska ges möjlighet till att uppnå uppsatta miljömål inom ett rikt odlingslandskap.

8.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Ansökan måste få minst 200 poäng på nationella urvalskriterier och 250 poäng på regionala urvalskriterier för att kunna få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. För ansökningar som är högt nationellt prioriterade, och får minst 450 poäng i de nationella urvalskriterierna gäller inte minimivån för regionala urvalskriterier.

Ansökningar under 200 poäng på nationella eller under 250 poäng på regionala kommer att avslås. Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras. Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats. Länsstyrelsen kommer att ha två beslutstillfällen per år då vi hanterar kompletta ansökningar

Länsstyrelsen har en öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

8.1.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 6.1, fokusområde 2b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning +1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete +1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion	10
2. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Etableringen medför ny produktion/ produkter eller tjänster +2 poäng: Nya arbetsmetoder	20
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget.	+3 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stödvillkoren. +2 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget. +1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik.	40
4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare.	+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget. +2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion. +1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet. +1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år.	30
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Stödet bidrar till en positiv landsbygdsutveckling	1 poäng Stödet bidrar till en ökad primärproduktion + 1 och/eller +3 poäng Stödet bidrar till att gynna länets prioriterade produktionsinriktningar	60
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på kort och på lång sikt.	2 poäng: Sökande har arbetslivserfarenhet inom jordbruk. +2 poäng: Sökande har arbetslivserfarenhet inom jordbruk från två företag eller fler +1 poäng: Sökande har företagsledningskompetens inhämtad från högre studier, lägst högskola.	40
Summa regional viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.18 bilaga 18.

8.1.5 Etableringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för det regionala urvalskriteriet:

- » Deltidsföretag
- » Företagare med låg andel i ägandet i företaget

8.1.6 Stödbelopp

Startstödet är totalt på 250 000 kronor. Beloppet kommer att betalas ut vid två tillfällen, den första utbetalningen är på 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslutet om stöd och betalas ut inom fem år.

8.2 Investeringsstöd till förnybar energi

(delåtgärd 6.4 fokusområde 5 c)

8.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att främja tillgång till och användningen av förnybar energi, samt öka användningen av avfalls-, rest- och biprodukter till energi. Det kan till exempel vara teknik, utrustning och anläggningar för produktion av förnybar energi samt förädling av energiråvara (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc).

8.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

För att uppnå de regionala klimatmålen måste energianvändningen minska i stort och i synnerhet om det handlar om icke förnybar energi. I länets klimatstrategi för 2014–2020 har målet om minskning höjts från 20 procent till 30 procent. Jordbruket använder energi bland annat i form av diesel, el och gödning och i branschen finns potential för förbättringar i energieffektivitet. Länsstyrelsen i Jämtlands län väljer att prioritera investeringar som leder till hög energieffektivitet.

8.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Investeringsstöd förnybar energi kan sökas löpande under året.

Ansökningstrycket för insatsen beräknas vara så lågt att beslutsomgångar inte behöver användas. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de kombinerade regionala och nationella urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

8.2.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 6.4, fokusområde 5c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi +2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	40
2. Insatsen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+1 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området +2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning + 3 poäng: Bi- eller restprodukter används	10
3. Sökanden har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
4. Det finns ett regionalt identifierat behov av investeringen.	+1 poäng: Produkter, råvaror eller resurser för energiproduktion tas från närområdet. +1 poäng: Investeringen leder till förädling och produktion av förnybar energi eller omställning från fossil till förnybar energi. +1 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning.	30

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.19 bilaga 19.

8.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.2.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Jämtlands län är högsta stödbelopp 1 800 000 kronor per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordningen (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.3 Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

8.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att minska utsläppen av växthusgaser genom att investera i anläggningar för produktion av biogas, vilket exempelvis kan inkludera biogaspannor, uppgraderingar, lager för rötresten och rörledning (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).

8.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Förnyelsebar energiproduktion är relativt stort i länet (vatten- och vindkraft) och samhällsintresset både från den privata sektorn som den offentliga sektorn för att bana väg för ytterligare möjligheter som ligger i linje med strategins – en smart och hållbar tillväxt för alla. Jordbruksföretagen i länet utgör inget undantag. Jämtlands län har vid inträdande i denna programperiod nio stycken gårdsbaserade biogasanläggningar, vilka mottog företagsstöd under föregående programperiod.

De strategiska behoven för jordbruksföretagen är att få en resurseffektiv verksamhet som bidrar till en ökad konkurrenskraft och lönsamt företagande, vilket ligger i linje med programmålen.

Det som ligger till grund för länets prioriterade arbete är Klimatstrategin för Jämtlands län 2014–2020

8.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

För detta stöd hanteras ärendena löpande eftersom länsstyrelsen räknar med ett relativt lågt söktryck. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 200 poäng av de nationella urvalskriterierna

8.3.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 6.4, fokusområde 5d)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas +2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen +2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras +2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt.	30
Summa nationell viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.20 bilaga 20

Regionala urvalskriterier

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas finns inte några regionala urvalskriterier.

8.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.3.6 Stödnivå

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.4 Investeringsstöd för att skapa nya jobb

(delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

8.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skogsbruk för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a) är till för att främja diversifiering och främja skapandet och utveckling av små företag för att få fler arbetstillfällen på landsbygden.

8.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands län består till största delen av landsbygd och är ett utpräglat småföretagarlän med många innovativa små företag i hela länet. Det betyder att små och medelstora företag på landsbygden är av stor vikt för länets utveckling.

Länets företagande präglas av branscher som besöksnäring, verkstad och företag med koppling till gröna näringar. På senare år har kopplingen mellan den växande besöksnäringen och företag som förädlar produkter från de gröna näringarna lyfts fram som ytterligare en stärkande faktor för länets tillväxt.

Länsstyrelsen prioriterar därför investeringar;

- » som leder till innovativa produkter (varor eller tjänster) som stärker landsbygden genom tillväxtmöjligheter och arbetstillfällen
- » i primärproducerande företag som diversifierar verksamheten inom prioriterade inriktningar
- » som knyter an till länets höga natur- och kulturvärden
- » med inriktning på förädling av råvaror från jord och skog
- » som främjar utvecklingen av besöksnäringen
- » med tillgänglighetsanpassning inom besöksnäringen

8.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar för detta stöd. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 250 poäng på de nationella och regionala urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

8.4.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 6.4, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö- och klimatmål +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö- och klimatmålen +1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag	10

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning	10
4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investering är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	5
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	2 poäng: Investeringen utvecklar bygden som besöksmål 2 poäng: Investeringen bidrar till förädling av produkter + 1 poäng: Investeringen använder lokala naturresurser + 1 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen + 1 poäng: Investeringen stärker lönsamheten i företaget	30
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.21 bilaga 21

8.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Företag som riskerar att tränga undan andra liknande företag i närområdet kommer inte att få några regionala poäng. Därför prioriteras inte verksamheter inom maskinentreprenadbranschen, företag som ingår i övriga konsumenttjänster (SNI 2007) SNI S9xx, däribland kroppsvård, begravningsverksamhet med mera samt detaljhandel. Undantag från detta kan göras om avståndet till närmaste konkurrerande verksamhet är minst fem mil.

8.4.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. I Jämtlands län är högsta stödbelopp 1 800 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren ha fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9. Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd (*Åtgärd 7*)

Den här rubriken gäller investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor.

För de här investeringarna finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för stöd till bredband eller för den del av stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden som rör investeringar i kommersiell service.

9.1 Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (*delåtgärd 7.2 fokusområde 6b*)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i småskalig infrastruktur. Sametinget har egen handlingsplan.

9.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.2) Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden. Stöd till sådana investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet (fokusområde 6b).

9.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Attraktiva livsmiljöer och goda förutsättningar för besöksnäringens utveckling har starka synergier. Insatser som stärker bygder som samverkar för att skapa goda förutsättningar för rekreation riktat både mot bofasta och besökare är viktiga för länets utvecklingsmöjligheter.

Inom detta insatsområde kommer Länsstyrelsen att prioritera investeringar som genomförs i samverkan mellan flera aktörer samt insatser som kompletterar andra insatser för utveckling av en bygd.

9.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats. Länsstyrelsen kommer att ha två beslutstillfällen per år då vi hanterar kompletta ansökningar.

Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats.

Investeringen måste få minst 250 poäng för att kunna få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. Ansökningar med under 250 poäng kommer att avslås.

Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras

9.1.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål +1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kultur- miljömålen +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser +2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Organisationen har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+ 2 poäng: Investeringen prioriteras av kommunen. + 3 poäng: Investeringen ingår i en helhetslösning.	45
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.22 bilaga 22

9.1.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.1.6 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordningen (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren ha fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.2 Stöd till bredband

(delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

9.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till bredband ges i Sverige för att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).

9.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I bredbandsstödet används bara gemensamma nationella prioriteringar. De projekt som beviljas stöd ska bidra till att uppfylla målen i den regionala bredbandsstrategin. I de fall det finns en kommunal bredbandsstrategi ska projektet även bidra till att uppfylla kommunens mål för bredbandsutbyggnad.

I Jämtlands län bor större delen av befolkningen på landsbygden, utanför tätorterna. Länet präglas av en spridd byggnadsstruktur över hela länet med många små byar och få tätorter som i de flesta fall är relativt små. Sedan drygt 10 år tillbaka har i stort sett alla hushåll och företag på landsbygden möjlighet att koppla upp sig via ADSL. Utveckling av e-tjänster, välfärdstjänster och ökad internethandel ökar användningen. Det gör att befolkningen har god IT-kompetens och i takt med ett ökat användande av internetbaserat tjänsteutbud kommer också ett större behov av snabbare kommunikationshastigheter. Eftersom nedläggningen av ADSL i länet har påbörjats och ligger före utbyggnationen av fiber är de småorter och landsbygd som har tappat och kommer att tappa ADSL är särskilt utsatta i dag. Utbyggnad av fiber till dessa orter är särskilt viktig i kommande programperiod.

Fiberutbyggnaden har bara börjat i länet. Totalt för hela länet har 42 procent av befolkningen möjlighet till fiberuppkoppling men ser man till enbart befolkningen utanför småorter och tätorter har 21 procent av befolkningen tillgång till fiberuppkoppling. Variationen är stor inom länets åtta kommuner. De kommuner som har lägst möjlighet till anslutning för befolkning utanför småorter och tätorter har 2 procent medan den högsta har 49 procent.

Tabellen nedan visar bredbandsläget i länet 2015.

Jämtlands län

Areal: 53 600 km², 126 465 boende, 21 315 arbetsställen

Hastighet	Tillgång	Inom tätort och småort	Utanför tätort och småort
Saknar bredband	0 %	0 %	0 %
1 Mbit/s eller mer	100 %	100 %	100 %
3 Mbit/s eller mer	99 %	100 %	95 %
10 Mbit/s eller mer	97 %	100 %	88 %
30 Mbit/s eller mer	57 %	69 %	23 %
100 Mbit/s eller mer	44 %	52 %	21 %

Källa: PTS

De flesta av länets kommuner har en negativ befolkningsutveckling. Landsbygden mister humankapital när unga vuxna utbildar sig på andra orter och bildar familj. Möjligheten till flexibla arbetsplatser och distansarbete/utbildning är liten så länge inte snabbare anslutningar till Internet kan erbjudas. Stor del av den kommersiella och offentliga servicen på landsbygden är beroende av snabbare anslutningar. En stabil lokal kommersiell och offentlig service kan många gånger vara avgörande för valet av bostadsort. För näringslivsutvecklingen på landsbygden kommer frågan om tillgång till snabb anslutning till internet vara central.

Den långa traditionen att verka inom kooperation och föreningsliv i länet underlättar en utbyggnad initierad och driven av landsbygdsbor i länet i samverkan med det offentliga.

Länet har en bredbandsstrategi och alla åtta kommuner har varsin kommunalstrategi för bredbandsutbyggnaden.

9.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats. Första beslutsomgången kommer att omfatta ansökningar som är inkomna fram till den 21 oktober 2015. Beslut kan tas när programmets är godkänt samt svenska förordningar och föreskrifter är beslutade. Därefter kommer Länsstyrelsen att ha två beslutstillfällen per år.

Länsstyrelsen tillämpar öppen budget för denna insats, det vill säga inom ansökningsomgången finns inga budgetmässiga begränsningar så länge det finns budgetmedel tillgängliga.

Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

Lägst poäng för bifall är 350 poäng i urvalskriterier. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. Ansökningar med under 350 poäng kommer att avslås. Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras. Vid lika poäng kommer de ansökningar som har högsta beräknade anslutningsgraden (faktiskt procenttal) prioriteras. Om inte detta heller detta skiljer ansökningarna prioriteras ansökningar med högsta antal möjliga anslutningar. Blir inte det utslagsgivande tillämpas kronologisk ordning, det vill säga den ansökan som kom in först beviljas stöd.

9.2.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.3, fokusområde 6c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Det finns bara nationella urvalskriterier för bredband. Urvalskriterierna syftar till att prioritera kostnadseffektiva projekt med god genomförandekapacitet.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet	1 poäng: 50–74 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 75–84 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: 85 procent eller fler anslutna inom avgränsat område för projektet.	45
2 Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet	2 poäng: 20–49 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 50–99 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 4 poäng: 100–199 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: Minst 200 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet.	40
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen	+1 poäng: Det finns en finansieringsplan som tryggar likviditeten för hela projektet. +1 poäng: Det finns en projektledare utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en ekonomiansvarig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en upphandlingskunnig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en person med relevant teknisk kunskap utsedd för projektet.	15
Summa		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.23 bilaga 23

Regionala urvalskriterier

För stöd till bredband finns inte några regionala urvalskriterier.

9.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Inga regionala prioriteringar finns för bredband.

9.2.6 Stödnivå

Stödnivån i länet är anpassad till de regionala förutsättningarna utifrån gemensamma riktlinjer som tagits fram av Jordbruksverket. Samma stödnivå används för alla projekt som beviljas stöd inom länet.

Följande faktorer har vägts samman:

- » Bredbandsnätets storlek, som utgår från antal personer per kvadratkilometer i länets olika kommuner.
- » Markförhållanden, som speglas av andelen åkermark, betesmark, skog inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker samt andelen sjöar och vattendrag i länet.
- » Historiska kostnader för bredbandsinvesteringar under åren 2010–2013 hämtade från bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 2007–2013. Riktlinjen syftar till att den privata insatsen i genomsnitt ska vara likvärdig kostnaden för en uppkoppling i tätort.
- » Tillgång till marknadsaktörer i länet och vilka affärsmodeller de erbjuder. Brist på aktiva marknadsaktörer kan motivera en högre stödnivå.

I Jämtlands län kan de som investerar i bredband få 50 procent av de stödberättigande utgifterna.

Följande faktorer ligger till grund för stödnivån:

- » Effekten av de bredbandsprojekt som drivits 2010–2013 visar på att efterfrågan att bygga fiberinfrastruktur har ökat i länet.
- » 50 procent har tillämpats som stödnivå under programperioden 2010–2013 och visar på en anslutningskostnad mellan 10 000–20 000 kronor vilket bedöms som en skälig nivå för anslutning.
- » Kostnaden för att anlägga fiberinfrastruktur på landsbygden i länet är förhållandevis hög och behovet av stöd är avgörande för genomförandet.

Länsstyrelsen bedömer därför att det finns goda förutsättningar att bygga bredband med en stödprocent i samma nivå som tidigare. Valet av en stödprocent på 50 procent möjliggör också att den totala investeringsvolymen för länet blir högre. Fler områden kan byggas ut med hjälp av stöd från landsbygdsprogrammet i jämförelse om en högre stödprocentnivå tillämpas. Länsstyrelsen bedömer att detta ger större möjligheter att nå målen för bredbandsutbyggnaden i länet, vilket är ett starkt argument i valet av stödprocent i Jämtlands län.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9.3 Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden

(delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i service och fritid. Det gäller då idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler. Sametinget har egen handlingsplan.

9.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i service och fritid ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.4). Syftet med stödet är att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan vara kommersiell och viss offentlig service, servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare (fokusområde 6b).

9.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Inom detta insatsområde kommer Länsstyrelsen att prioritera investeringar som genomförs i samverkan mellan flera aktörer eller samlokaliseringen av olika verksamheter.

Service: Jämtlands län har en demografisk utveckling som ger utmaningar för att skapa en god tillgänglighet till kommersiell service samt viss offentlig service. Genom att utgå från funktionella servicelösningar kan god service av olika slag erbjudas i såväl tätorter som i serviceglesa områden. Investeringarna ska stärka grundläggande servicefunktioner och viss offentlig service. Prioriterat är investeringar som följer det regionala serviceprogrammets prioriterade arbetsområden i länet samt insatser som kompletterar andra insatser för utveckling av en bygd.

I Jämtlands län har fyra prioriterade områden definierats och dessa är:

- » Nya tekniska och innovativa lösningar för serviceförsörjning.
- » Tillgänglighet till framför allt dagligvaror och drivmedel.
- » Samordning för en god service.
- » Genomförandeprocess, ökad kunskap och nya metoder kring servicefrågor.

Idrotts- och fritidsanläggningar, samt samlingslokaler: Tillgång till anläggningar och idrottsmiljöer är en avgörande faktor för att kunna bedriva idrottslig verksamhet rent generellt. På landsbygden är avstånden många gånger långa till anläggningar som erbjuder möjligheter till idrottande och annat fritidsutövande. Sviktande befolkningsunderlag tvingar kommuner och föreningar att stänga igen anläggningar eller minska på verksamheten. Samverkan mellan olika aktörer är viktig för förankring i bygden och för det långsiktiga resursutnyttjandet.

Ur integrationssynpunkt är idrotts- och fritidsanläggningar av stor vikt då de både utgör en aktivitet för nyanlända och framför allt är en viktig arena för möten med etniska svenskar. Det finns ett stort investeringsbehov på många orter för att öka tillgängligheten för utövare och besökare, för att skapa trygga platser för idrottsliga möten samt energieffektiviseringar för att minska på driftskostnader.

Följande prioriteringar gäller för stödet i Jämtlands län:

- » Anläggningar som utvecklas i samverkan med andra aktörer i bygden.
- » Verksamheter som har inriktningar för barn och ungdomar.
- » Insatser för energieffektiviseringar.
- » Insatser där det finns en långsiktig plan för drift och skötsel.

9.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

INVESTERINGAR I SERVICE PÅ LANDSBYGDEN

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan

Av erfarenhet från det tidigare stödet till kommersiell service bedömer Länsstyrelsen att det för företagen mest effektiva förfarandet är så korta handläggningstider som möjligt för att inte hindra viktiga utvecklingsinsatser i verksamheterna. De urvalskriterier som satts upp ska säkerställa att urvalet av investeringar ger bästa måluppfyllelse. Därför har Länsstyrelsen beslutat att inte använda beslutsomgångar. Stöd till investering i service kan därmed sökas löpande under året. För att säkerställa att de ansökningar som prioriteras leder till att programmets mål uppfylls ska ansökningarna uppnå minst 200 poäng på de nationella urvalskriterierna för att få bifall. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. Ansökningar under 200 poäng avslås.

Länsstyrelsen har en öppen budget för denna insats.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar, samlingslokaler och annat Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats.

Länsstyrelsen kommer att ha två beslutstillfällen per år då vi hanterar kompletta ansökningar. Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

Länsstyrelsen har en öppen budget i denna insats.

För att kunna få bifall måste minst 250 poäng uppnås. Ansökningar med mindre än 250 poäng kommer att avslås. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras. Om två ansökningar har lika många poäng ska den ansökan väljas som har högst

poäng i högst viktat kriterium, därefter tillämpas kronologisk ordning.

9.3.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.4, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål +1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	Lokal service 2 poäng: Investeringen är prioriterad av kommunen +1 poäng: Investeringen går till en särskilt prioriterad butik/drivmedelsstation +1 poäng: Investeringen bidrar till att behålla eller utöka service i ett område med långt till motsvarande service. +1 Investeringen är en del i en samverkanslösning Idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler + 1 poäng: Investeringen är en del i en samverkanslösning + 1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet + 2 poäng: Investeringen prioriteras av kommunen +1 poäng: Det finns en långsiktig lösning för drift och underhåll av investeringen	40

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga med investeringen (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng: Sökande har utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.24 bilaga 24

9.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.3.6 Stödnivå

I Jämtlands län tillämpas öppen budget i denna delåtgärd.

Investeringar i kommersiell service

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.
2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om någon av punkterna nedan är uppfyllda, vilket ses som särskilda skäl. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.
  1. Investeringar i förbättrad tillgänglighet.
  2. Investering vid uppstart av nedlagd butik.
  3. Investeringar för bättre miljö och klimat som exempelvis energieffektivisering.
  4. Investeringar för att komplettera ett försäljningsställe med andra grundläggande servicefunktioner som exempelvis olika typer av ombudsverksamheter så som post- och pakethantering eller apotek.
  5. Försäljningsstället ryms inom prioriterat område i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning kan ges 90 procent i stöd om den kan motiveras utifrån någon av punkterna 1–4 ovan. För näringsidkare är stödet maximerat till 200 000 euro (med hänvisning till statsstödsreglerna, se nedan om stöd av mindre betydelse). Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året före beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren fått under 3-årsperioden räknas med.

För icke näringsidkare till exempel en kommun är högsta stödbelopp 4 000 000 kronor per stödmottagare, detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter för övriga investeringar, som samlingslokaler, anläggningar för idrotts- och fritidssysselsättningar. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter för dessa övriga investeringar.

I Jämtlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året före beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.4 Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation

(delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation. Sametinget har egen handlingsplan

9.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar till service ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.5). Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism (fokusområde 6b).

9.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Attraktiva livsmiljöer och goda förutsättningar för besöksnäringens utveckling har starka synergier. Insatser som stärker bygder som samverkar för att skapa goda förutsättningar för rekreation riktat både mot bofasta och besökande är viktiga för länets utvecklingsmöjligheter.

Länet kännetecknas av en varierad natur, ren och oförstörd miljö och många olika aktiviteter och evenemang under året. För att tillgodose behovet av ett stimulerande friluftsliv behövs en hållbar infrastruktur för att tillgängliggöra rekreativsmöjligheten.

Jämtlands län är en ledande Europadestination inom naturbaserade upplevelser. Besöksnäringen uppfyller hållbarhetskriterier och är en växande basnäring som genererar många arbetstillfällen i kompletterande näringar. Kultur och kreativa näringar är drivkrafter i besöksnäringens tillväxt.

Förutsättningar för att skapa fortsatt tillväxt i länet är en attraktiv och god livsmiljö, en fungerande samhällsservice och arbetsmarknad samt ett differentierat näringsliv. Många gånger sker dessa i samverkan.

Inom detta insatsområde kommer Länsstyrelsen att prioritera investeringar som genomförs i samverkan mellan flera aktörer samt insatser som kompletterar andra insatser för utveckling av en bygd

9.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar.

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats. Länsstyrelsen kommer att ha två beslutstillfällen per år då vi hanterar kompletta ansökningar.

Länsstyrelsen har en öppen budget för denna insats.

Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

För att kunna beviljas stöd måste ansökan uppnå minst 250 poäng på nationella och regionala urvalskriterier. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. Ansökningar med mindre än 250 poäng avslås. Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras.

9.4.4 Urvalskriterier (Delåtgärd 7.5, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kultur- miljömålen +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	3 poäng: Investeringen prioriteras av kommunen +1 poäng Investeringen är en del i en helhetslösning +1 poäng Investeringen ingår i en samverkanslösning +1 poäng Investeringen gynnar områdets attraktionskraft	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga och mätbara med investeringen (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna 5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.25 bilaga 25.

9.4. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.4.6 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande kostnader.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande kostnader.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året före beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd för röjning och skyltning till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

Ersättningsnivå

950 kronor per 100 meter i skog som behöver röjas.

600 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas.

100 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

9.5 Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö

(delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen finns det fler myndigheter som handlägger stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö. Det är Sametinget och Jordbruksverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

9.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.6). Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljö kvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter. (fokusområde 6b)

I delåtgärd 7.6 finns också 4 miljöinvesteringar. Du hittar dem i kapitel 7. Det beror på att det finns miljöinvesteringar även i delåtgärd 4.4 och vi har valt att samla alla miljöinvesteringar i samma kapitel.

9.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands läns rika natur- och kulturlandskap är en tillgång för länets innevånare såväl som för besökare. Landskapet har under lång tid varit ett signum, för Jämtland och Härjedalen, vilket också turismen i högsta grad är och har varit.

Här finns en lång erfarenhet av att se på natur- och kulturlandskapet som en möjlig attraktion, något som kan förädlas och förmedlas. Den stora utmaningen för framtiden är att skapa en hållbar turism – en turism som är både lönsam och skonsam. Fokus på möjligheterna och utmaningarna som finns inom natur- och kulturturism i Jämtlands län. Kulturlandskapet ska vara en attraktiv livsmiljö och en resurs för företagande och regional tillväxt.

En viktig del av vår utveckling är att dra nytta av erfarenheter som tidigare generationer förvärvat. Spåren av gångna tiders bruk och seder är värda att bevaras för att visa på den kunskap och utveckling som människan gått igenom. Samhället förändras liksom landskapet runt omkring oss och därför är det viktigt för vår framtid att visa kontinuitet bakåt i tiden. Men miljöerna måste också vara tillgängliga. Ett stort hot mot kulturlandskapets natur- och kulturmiljövärden är igenväxningen som skadar mark, byggnader och påverkar hela landskapsbilden.

För att bebyggelse ska behålla sitt kulturhistoriska värde är det viktigt att vård och underhåll sker kontinuerligt och att ombyggnad sker utifrån de enskilda husens förutsättningar. Att använda kulturhistoriskt riktigt material och metoder tar tillvara byggnadens karaktär och utseendet samtidigt som man värnar om de traditionella hantverken. Den bästa garantin för att värdena bevaras är att byggnaden kan fortsätta brukas och att de förändringar som dagens brukande kan innebära utförs varsamt i relation till miljöns förutsättningar.

Att satsa på hembygdsgrändarna bedöms skapa förutsättningar för utveckling av besöksnäringen och ge fler människor tillgång till delar av kulturarvet. Hembygdsgrändarna representerar lokal byggnadskultur och används i publik verksamhet. Investeringarna möjliggör även vårdinsatser på enskilda objekt som förvaltas av hembygdsrörelsen.

Särskilt viktigt är att värna om är: de levande fåbodarna och odlingslandskapets mångfald och variation av bebyggelse, markslag och landskapselement. Inom detta insatsområde kommer Länsstyrelsen även att prioritera investeringar som genomförs för att hålla natur och kulturmiljöer och kulturhistoriska byggnader tillgängliga för allmänheten och som genomförs i samverkan med flera aktörer samt insatser som kompletterar andra insatser för utveckling i en bygd.

9.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka målstyrningen kommer ansökningarna att värderas utifrån aktuella urvalskriterier. För att vara aktuell för beslut krävs att ansökan är komplett enligt ansökningsanvisningen för den elektroniska ansökan.

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna insats. Länsstyrelsen kommer att ha två beslutstillfällen per år då vi hanterar kompletta ansökningar

För att kunna beviljas stöd måste ansökan uppnå minst 300 poäng på nationella och regionala urvalskriterier. Åtminstone två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras. Ansökningar med mindre än 300 poäng avslås. Vid brist på medel kommer de ansökningar som har högst poäng att prioriteras

Länsstyrelsen har en öppen budget för denna insats.

Datum för beslutstillfällen finns på Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

9.5.4 Urvalskriterier (*Delåtgärd 7.6, fokusområde 6b*)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål +1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning +2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen +1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	10
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	Utveckling av natur- och kulturmiljöer 2–3 poäng Investeringen förväntas gynna hotade arter, naturtyper, skyddsvärda träd, värdefulla byggnader +1 poäng. Investeringen leder till ökad tillgänglighet. +1 poäng. Investeringen bidrar till att nå regionala mål och strategier. Utveckling av kulturhistoriska byggnader 3 poäng Investeringen bidrar till att bevara, restaurera och utveckla kulturhistoriskt värdefulla byggnader. +1 poäng Investeringen tillvaratar och utvecklar traditionell och lokal kunskap. +1 poäng Investeringen leder till ökad tillgänglighet.	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål finns angivna 5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.	10
Summa viktning		100

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.26 bilaga 26.

9.5.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Jämtlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.5.6 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionensförordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

10. Samarbete (*Åtgärd 16*)

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt Europaparlamentets och rådets förordning⁸ och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Det finns också samarbetsprojekt som är kopplade till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

10.1 Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (*delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6a*)

10.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet. Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas (delåtgärd 16.2, 16.9 fokusområde 6a).

10.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Jämtlands län består till största delen av landsbygd och är ett utpräglat småföretagarlän med många innovativa företagare i hela länet. Det betyder att små och medelstora företag på landsbygden är av stor vikt för länets utveckling. Länet företagande präglas av branscher som besöksnäring, verkstad och företag med koppling till gröna näringar. På senare år har kopplingen mellan den växande besöksnäringen och företag som förädlar produkter från de gröna näringarna lyfts fram som ytterligare en stärkande faktor för länets tillväxt.

Genom samarbete och pilotprojekt kan produkter, metoder, processer och tekniker utvecklas och kommersialiseras vilket möjliggör ökat företagande på landsbygden. Prioriterat är samarbeten som riktas till lokala varuproducerande företag, tjänste- och serviceföretag eller turistföretag som bygger på lokala resurser, service och tjänster för utveckling av turistnäringen. Projekt som avser samarbeten för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, marknadskanaler och nya marknader prioriteras. Småskalig livsmedelsförädling och små företag

⁸ Artikel 89 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013

i livsmedelsbranschen kan skapa arbetstillfällen som bidrar till utveckling och tillväxt. Projekten kan också handla om samarbete mellan olika näringar med koppling till upplevelser på landsbygden som mat, kultur, hälsa och turism.

Tillgången till bredband på landsbygden är en avgörande fråga för lokal och regional näringslivsutveckling. Parallellt med de insatser som görs för utbyggnad av fiber genom bland annat Landsbygdsprogrammet är det viktigt att arbeta för målet att övervägande delen av hushåll och företag ska införliva digitala tjänster i det dagliga livet. Samarbeten som leder till ökad användning och ökat utbud av tjänster i digital utformning prioriteras därför. Samarbeten för att utveckla sociala välfärdstjänster, utbildning eller tjänster som gynnar jämställdhet, integration och tillgänglighet kan skapa goda synergier i digitalt utförande.

Att jämställdhet ökar tillväxt och innovationsförmåga är väl känt. Att arbeta för förändrade attityder och beteenden är ett led i tillämpandet av jämställdhets- och integrationspolitikens mål – ett annat är ett aktivt arbete för ökad jämlikhet mellan alla grupper. Det är ett prioriterat mål att stärka länets attraktionskraft. Samarbeten för att attrahera nyanlända att etablera sig i länet kommer att vara en viktig om inte till och med avgörande framgångsfaktor för länets utveckling.

Med ovanstående beskrivning som tar sin grund i SWOT-analysen och länets regionala utvecklingsstrategi har några särskilt strategiska områden valts ut. Projekt som beviljas stöd om dessa områden ska vara nyskapande och innovativa med främsta syfte att främja företagande och sysselsättning och därigenom bidra till en positiv utveckling i länet.

Länsstyrelsen prioriterar samarbetsinsatser inom följande områden:

- » Besöksnäring
- » Digitalisering
- » Förädling
- » Integration/jämställdhet

10.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a är budgeten mycket begränsad. Länsstyrelsen kommer därför att göra utlysning vid två tillfällen per år under 2016 och 2017 alternativt till budgeten är slut om det inträffar först. Ansökningar som inkommit under en viss tidrymd kommer att ställas i konkurrens mot varandra.

Efter den sista ansökningsdagen prövar Länsstyrelsen alla kompletta ansökningar som kommit in under ansökningsperioden. Ansökningar som nått minst 250 poäng för urvalskriterierna kommer att gå vidare i handläggningsprocessen. De ansökningar som fått högst poäng totalt för urvalskriterierna och som ryms inom tillgänglig budget kommer att bifallas. Ansökningar som inte når miniminivån 250 poäng kommer att avslås. Minst två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

I en situation då budgeten inte räcker till samtliga ärenden kommer den med högst poäng att prioriteras. Om inte detta blir utslagsgivande tillämpas högst viktat

kriterium och därefter kronologisk ordning, se avsnitt 4.1.4. Om budgeten inte räcker till hela sista ärendet (med lägst godkänd poäng) beviljas den delvis efter kommunikation med stödsökande. Ansökningar som inte ryms inom det angivna budgetutrymmet per utlysning avslås och måste söka om i nästa utlysning.

Länsstyrelsen kommer att fastställa budget per utlysning. Datum för utlysningar och avsatt budget kommer att annonseras på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/jamtland

10.1.4 Urvalskriterier (Delåtgärderna 16.2, 16.9, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet har en bra sammansättning	+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än två aktörer +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten	35
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla identifierade behov 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att uppfylla identifierade behov 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att uppfylla identifierade behov	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	25

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.27 bilaga 27

10.1.5 Stödnivå**Inom delåtgärd 16.2 fokusområde 6a gäller följande:**

Stöd ges till 70 procent av stödberättigande utgifter för projekt som syftar till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan.

Det här gäller för övriga projekt inom delåtgärd 16.2 samt för samtliga projekt inom delåtgärd 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Det här gäller för samtliga projekt inom delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader

- » mat i form av lunch och middag, ersätts enligt Skatteverkets riktlinje.
- » årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- » milersättning för resor, 30 kronor per mil
- » traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- » eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

10.2 Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan

(delåtgärderna 16.4 fokusområde 3a)

10.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).

10.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Jämtlands län finns det aktiva producerande jordbruket spridd över hela länet. Huvudinriktningen är mjölk- och köttproduktion tack vare att vi har särskilt goda förutsättningar att odla vall. Alltfler producenter ser möjligheter att öka företagets lönsamhet genom försäljning direkt på den lokala marknaden. Intresset för närproducerat och lokalt förädlad mat är av tradition stort i länet, men det är svårt för de flesta konsumenterna att finna dessa produkter i dagligvaruhandeln. Samarbeten som knyter ihop distributionsled och nyttjar nya kanaler för att nå ut till konsument blir viktiga för långsiktigt hållbara företag.

Nära kopplingar mellan livsmedelsproducenter och restaurangbranschen har blivit allt mer betydelsefull och allt tyder på att utvecklingen är i sin linda. Turismnäringen har ökat markant i länet under flertalet år och genom det uppstår nya marknadsmöjligheter. Även inom det offentliga köket ökar efterfrågan på lokalt producerade råvaror. Innovativa samarbeten som knyter första ledets producenter ihop med konsumenter i form av restaurangbesökare eller kunder inom det offentliga köket är prioriterade.

I Jämtlands kommer därför projekt som bidrar till samarbeten kring innovativa lösningar för marknadsföring och nya försäljningskanaler att prioriteras. Syftet med projekten ska vara att korta livsmedelskedjan från producent till konsument.

10.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För delåtgärderna 16.4 inom fokusområde 3a är budgeten mycket begränsad. Länsstyrelsen kommer därför att göra utlysning vid två tillfällen per år under 2016 och 2017 alternativt till budgeten är slut om det inträffar först. Ansökningar som inkommit under en viss tidrymd kommer att ställas i konkurrens mot varandra.

Efter den sista ansökningdagen prövar Länsstyrelsen alla kompletta ansökningar som kommit in under ansökningsperioden. Ansökningar som nått minst 250 poäng för urvalskriterierna kommer att gå vidare i handläggningsprocessen. De ansökningar som fått högst poäng totalt för urvalskriterierna och som ryms inom tillgänglig budget kommer att bifallas. Ansökningar som inte når minimivån 250 poäng kommer att avslås. Minst två urvalskriterier måste ge poäng för att ansökan ska kunna prioriteras.

I en situation då budgeten inte räcker till samtliga ärenden kommer den med högst poäng att prioriteras. Om inte detta blir utslagsgivande tillämpas högst viktat kriterium och därefter kronologisk ordning, se avsnitt 4.1.4. Om budgeten inte

räcker till hela sista ärendet (med lägst godkänd poäng) beviljas den delvis efter kommunikation med stödsökande. Ansökningar som inte ryms inom det angivna budgetutrymmet per utlysning avslås och måste söka om i nästa utlysning. Länsstyrelsen kommer att fastställa budget per utlysning. Datum för utlysningar och avsatt budget kommer att annonseras på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/jamtland

10.2.4 Urvalskriterier (Delåtgärden 16.4, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet	1 poäng: 3–5 jordbruksföretag ingår i samarbetet 2 poäng: 6–10 jordbruksföretag ingår i samarbetet 3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet	35
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	25

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

Bedömningsgrunder återfinns under kapitel 14.28 bilaga 28

10.2.5 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader

- » Mat i form av lunch och middag, ersätts enligt Skatteverkets riktlinje.
- » Årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar.
- » Milersättning för resor, 30 kronor per mil.
- » Traktamente enligt Skatteverkets riktlinje.
- » Eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

11 Kommunikation

11.1 Kommunikationsplan

Kommunikationsarbetet under programperioden kommer parallellt att omfatta flera av följande faser: införandefas, genomförandefas med löpande uppföljning, resultatspridningsfas samt uppföljnings- och utvärderingsfas. Kommunikationsmålen kommer att anpassas och beröra de olika faserna under hela programperioden.

11.1.1 Kommunikationsmål

De övergripande målen att jobba mot är att kontakt skapas med samtliga som kan söka stöd och ersättningar, att rätt personer och organisationer söker rätt stöd och att ansökningarna med mera är kompletta, det vill säga att det är tydligt hur aktörerna ska göra för att söka stöd. Länsstyrelsen tillsammans med partnerskapet behöver underlätta så att alla som är med i programmen jobbar tillsammans och får tips och idéer av varandra om hur programmet ska genomföras på bästa sätt. Ett ytterligare mål är att allmänheten får en bred kännedom om programmet och dess resultat.

Kommunikationsmål 1:

Nå möjliga företagare eller projektägare som vill bidra till länets utveckling inom fiskeri, lantbruk, skogsbruk, landsbygd och/eller miljö.

Potentiella företagare/projektägare finns såväl i grupper som redan har kunskap om programmen som bland allmänheten. För att uppnå det här målet är det viktigt att företagare/projektägare vet att stöden finns, lätt hittar information om programmen samt vet hur de ska söka stöden. För att uppnå en hög grad av måluppfyllelse i programmen är det också av stor betydelse att företagare/projektägare förstår målen med programmen, förstår att innovation är ett genomgående tema som är prioriterat i landsbygdsprogrammet samt förstår att hållbarhet är ett genomgående tema som är prioriterat i havs- och fiskeriprogrammet. De sökande ska även förstå vad stöden och ersättningarna kan betyda för den egna verksamheten eller det egna projektet samt att det man utför med hjälp av stöden och ersättningarna påverkar fiskeri-, lantbruks-, skogsbruk- och landsbygdsutvecklingen i Jämtlands län.

Det är också av stor vikt att fler kvinnor får kunskap om programmets syften och möjligheter. All information om programmen ska därför vara anpassad för att nå kvinnor såväl som män. Information om programmen bör även anpassas och spridas till unga och personer med utländsk bakgrund. Kommunikationen ska även underlätta för de sökande att samverka med andra som söker stöd för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

Kommunikationsmål 2:

Underlätta för samarbetspartners och vidareförmedlare att sprida information och kunskap om programmets arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter för att på så sätt få ett bra genomförande av programmen.

För att nå programmets mål är det avgörande att olika målgrupper drar lärdom av varandras erfarenheter, beslut och val. I många fall sker lärandet mellan

samarbetspartners och vidareförmedlare. I vissa fall sker den direkt mellan företagare/projektägare. Det är viktigt att aktörerna i respektive målgrupp förstår att det är många som lär av varandra i samverkan för att nå programmets mål, att de är väl förtrodda med de egna rollerna, samt att de upplever vikten av och känner en styrka i att samverka och lära av varandra. Kommunikationen bör också bidra till att öka intresset för att engagera sig i landsbygdsutvecklingens genomförande.

Samarbetspartner och vidareförmedlare bör sprida information vidare om programmets genomförande samt genererade kunskaper kopplat till programgenomförandena. För att samarbetspartner och vidareförmedlare enkelt ska kunna sprida information om programmen vidare, bör de ha en fördjupad kunskap om programmets mål, möjligheter och effekter samt kunskap om hur innovation ska genomsyra landsbygdsprogrammet och kunskap om hur hållbarhet ska genomsyra havs- och fiskeriprogrammet.

Kommunikationsmål 3:

Skapa förståelse för målen med landsbygds- och havs och fiskeriprogrammen samt klargöra EU:s roll för programmen hos allmänheten.

För att nå de grupper som inte nåtts av programmets medel under tidigare perioder är det viktigt att även allmänheten tar del av information om programmet. För programmets legitimitet är det av betydelse att medborgare känner att programmen bidrar till en hållbar utveckling samt miljönyttor, känner till EU:s roll för programmen samt betydelsen av det fondgemensamma arbetet. För att förståelsen för programmen ska bekräftas bör även dess resultat i form av bland annat goda exempel spridas till allmänheten.

11.1.2 Målgrupper och prioriterade målgrupper

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden. Havs- och fiskeriprogrammets huvudsakliga målgrupper är yrkesfiskare, vattenbruksföretagare, företrädare för beredningsindustrin samt producentorganisationer. I länet finns inga yrkesfiskare.

Kommunikation kommer att ske med personer och organisationer som kan söka stöd och ersättningar, vidareförmedlare, samarbetspartners, allmänheten, handläggare av andra projekt och företagsstöd vid andra myndigheter samt Länsstyrelsens personal. Gruppen stödsökande är den huvudsakliga målgruppen.

God kommunikation inom partnerskapet är särskilt viktigt vid programmets uppstart och genomförande. Länsstyrelsen tar regelbundet fram information om programmen i form av uppdaterade presentationer riktat mot landsbygdens aktörer och möten med partnerskapet. Partnerskapet har en viktig funktion för att nå ut med information i länet. Partnerskapet har även ett ansvar för att bättre ta tillvara de innovativa förslag som kommer fram på möten och i dialogforum. De projekt och idéer som inte kan få medel genom ordinarie ansökningsförfarande kan föras vidare till andra forum exempelvis via lokalt ledd utveckling eller andra strukturfonder.

Det finns ett stort antal målgrupper för landsbygdsprogrammets genomförande. Nedan följer en kategorisering utifrån den roll de har i genomförandet av programmen. Inför varje kommunikationsinsats är det mycket viktigt att säkerställa vilka målgrupper och undergrupper en åtgärd vänder sig till för att hitta rätt kommunikationskanaler.

Potentiella företagare och projektägare

De potentiella stödsökande är de som i handling ska skapa landsbygdsutveckling och miljönyttor genom att söka stöd för att genomföra insatser. Företagare och projektägare är den enskilt viktigaste målgruppen i arbetet med landsbygdsprogrammet. De prioriterade undergrupperna i denna kategori är lantbrukare, landsbygdsföretag och landsbygdsaktörer. Åtgärder i vissa fokusområden vänder sig också till organisationer, rådgivare, livsmedelsföretagare, kommuner och lokala utvecklingskontor.

För havs- och fiskeriprogrammet är de prioriterade målgrupperna vattenbruksföretagare, fritidsfiskare, beredningsindustri och producentorganisationer samt fiskeguidar och övriga aktörer som jobbar med fisketurism.

Vidareförmedlare/spridare

Målgruppen vidareförmedlare/spridare består exempelvis av organisationer, företag, andra myndigheter, samarbetspartner, länets partnerskap och kommuner. Denna målgrupp är avgörande för att rätt information om programmet ska komma ut till målgrupper i rätt tid.

Samarbetspartners

För att på bästa sätt uppfylla målen i programmet krävs en stark samverkan mellan de myndigheter som har ett ansvar i att förvalta eller genomföra hela eller delar av programmet men också andra program. Organisationerna ska lära av varandras arbetssätt, erfarenheter och av de reaktioner och analyser som görs av programmet. Detta för att optimera programgenomförandet och ge olika målgrupper enkel, tydlig och relevant information. För att uppnå det kräver kommunikationen mellan samarbetspartners särskild planering.

Allmänheten

Att nå ut med landsbygdsprogrammets syfte, mål, innehåll och resultat till bredare målgrupper är viktigt för att skapa förståelse för varför det finns ett landsbygds- och ett havs- och fiskeriprogram. Det är även viktigt för att nå nya målgrupper liksom att skapa en förståelse för EU:s roll för programmen. Det är ofta svårt och kostsamt att använda kanaler som når en stor del av allmänheten på samma gång. Genom att fokusera på att arbeta mot till exempel media, politiker och opinionsbildare finns möjlighet att kommunicera med bredare målgrupper.

Interna målgrupper

Medarbetare på Länsstyrelsen som arbetar direkt med programmen eller med frågor som har koppling till målen med programmet är även en viktig målgrupp. En välfungerande internkommunikation är avgörande för ett effektivt genomförande i internt avgörande frågor, för att undvika motstridiga budskap.

Prioriterade målgrupper

- » Kvinnor, ungdomar och personer med utländsk bakgrund finns omnämnda i programmen som viktiga grupper att nå. Dessa grupper är inga separata målgrupper utan ingår i de målgrupper som beskrivs ovan. De kan nås genom dialog och informationsspridning till organisationer som vänder sig till dessa målgrupper, exempelvis lokala företagarföreningar och branschorganisationer, naturbruksgymnasier, LRF Ungdom, ALMI och invandrarföreningar.
- » De målgrupper som har potential att genomföra insatser inom klimat, miljö och/eller innovation återfinns inom alla målgrupper och åtgärder. Nya sökanden med idéer som inte är kända sedan tidigare ska uppmuntras och berörda personer ska ges möjlighet att diskutera ärendet och eventuellt erbjudas ett företagsbesök.
- » Det underrepresenterade könet inom en specifik bransch.
- » De grupper som varit underrepresenterade som stödsökande inom Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2007–2013. Däribland återfinns kvinnor, unga människor och personer med utländsk bakgrund.
- » Lantbrukare som arbetar hel- och deltid med animalieproduktion är en prioriterad målgrupp inom Landsbygdsprogrammet för att bevara länets betesmarker öppna.

11.1.3 Budskap

Huvudbudskapet till de identifierade målgrupperna är information om de stödmöjligheter som finns i programmen och hur man söker stöd. Det är viktigt att det tydligt framgår att de insatser man söker stöd för ska bidra till programmens måluppfyllelse. Under hela programperioden ska information om genomförande och resultat från aktuella insatser redovisas likväl som information om uppföljning av programmen.

Att i kommunikationsarbetet säkerställa att de prioriterade grupperna nås. Insatserna behöver både i text och bild appellera till både kvinnor och män, oavsett ålder och etnicitet. Det behövs riktade insatser för att säkerställa att MÖJLIGA företagare och projektägare nås. Detta kan ske genom otraditionella spridningskanaler. Till exempel utbildningsanordnare som Torsta, Ung företagsamhet, hemsidor som unga, nätverk för kvinnors företagande med mera. Att bjuda in "företagare" kan exkludera. Många kvinnor betraktar sig inte som företagare, trots att de verkat som det i många år.

Att i olika grupperingar som till exempel lokalt ledd utveckling, säkerställa att både kvinnor och män deltar så att både kvinnor och mäns önskemål, villkor och möjligheter synliggörs och hanteras. Följa detta genom att föra statistik.

Att kommunikationsinsatser ger avtryck i kvinnor och mäns deltagande i utbildningar, möten mm. För att följa detta mäts genomgående antalet deltagande kvinnor och män. Genom detta verkar vi för de jämställdhetspolitiska delmålen;

Kvinnor och män skall ha samma rätt och möjlighet att utöva ett aktivt medborgarskap och att forma villkoren för beslutsfattandet.

Begreppet aktivt medborgarskap innebär att medborgarskapet inte bara är en formell rättighet utan också syftar till att kvinnor ska ha samma möjligheter som män att uttrycka sitt samhällsengagemang. Det kan vara möjligheten att delta aktivt i politiska församlingar, folkrörelser med mera. Men också kvinnors lika möjligheter att delta i det som formar våra föreställningar, tankar och idéer om oss själva och vårt samhälle. Med rätt avser vi den formella rätten men även att informella maktstrukturer inte i praktiken ska verka utestängande. Med möjlighet vill vi uppmärksamma att ekonomiska och sociala faktorer styr det utrymme individen har som medborgare.

Kvinnor och män skall ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Det innebär att kvinnor och män skall ha samma reella möjligheter att försörja sig själva och sina eventuella barn. Målet omfattar även att kvinnor och män skall ha samma villkor i det företagsfrämjande systemet som det avlönade arbetet. Det ska inte bara ge ekonomisk självständighet i förvärsaktiv ålder, utan också en ekonomisk trygghet och självständighet som pensionär. Målet innefattar även ojämn fördelning av skattemedel där kvinnor i högre grad än män får bära sina egna kostnader.

På sikt behövs även vilka som är stödmottagare och av vilka summor mätas. Genom att påbörja en jämställd kommunikationsinsats där kvinnor och män och ungas olika villkor synliggörs skapas förutsättningar för landsbygdens utveckling likväl som en metodutveckling i ärendehandläggningen.

11.1.4 Verktyg och metod

För att samtliga kommunikationsinsatser ska appellera till både kvinnor och män behöver vi öka vår kunskap om genusperspektiv på text och bild. Men även se över vilka normer som styr spridningen av information. Ska nya potentiella stödsökanden nås behövs alternativa kommunikationsvägar.

För att uppnå detta kommer utbildningar att ske. De underlag som kommer att användas för "genusperspektiv på text och bild" är

- » Schyst! Jämlik kommunikation från Region Värmland
- » Guide till jämställd kommunikation, Sveriges Kommuner och Landsting
- » Jämställd kommunikation, Jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter, Nationella sekretariatet för genusforskning.

För att jämställdhetsintegrera spridningen av information kommer våra sändlistor att ses över. Syftet är att öka andelen riktade informationsutskick till länets företagarnätverk för kvinnor.

I det arbetet kommer följande underlag att användas i utbildning och diskussioner:

- » "Under ytan", Tillväxtverkets publikationer
- » "Öppna upp", Tillväxtverkets publikationer.

Vi ser att även mallar och riktlinjer för olika information och kommunikationsbehov tas fram. Intern utbildning jämställdhetsarbete kommer också att genomföras. Vidare så kommer Länsstyrelsen Jämtland att arbeta kontinuerligt med att föra mötesstatistik under 2015 för att skapa ett underlag för analys och metodutveckling. Syftet med denna mätning är att synliggöra hur många kvinnor respektive män som vi fysiskt möter i samband med information och kommunikation om Landsbygdsprogrammet. Denna mätning kommer att utvärderas med ett normkritiskt förhållningssätt som ger goda förutsättningar att vidareutveckla handläggningen i linje med de regionala jämställdhetspolitiska målen som finns.

11.1.5 Kanaler för kommunikation

Länsstyrelsens egna kanaler är den övergripande kanalen för kommunikation om programmen. Information kommer även att spridas genom de kanaler som partnerskapets organisationer förfogar över samt vid behov även media. De kanaler som används ska vara lättillgängliga, effektiva och rättssäkra.

Följande kanaler kommer att användas:

- » Länsstyrelsens webbsida, nyhetsbrev samt pressmeddelanden.
- » Partnerskapets tillgängliga kanaler för informationsspridning.
- » Målgruppens tillgängliga kanaler för informationsspridning.
- » Möten med intresseorganisationer.
- » Media, som på det regionala planet handlar om två dagstidningar, lokalradio och lokal-TV.
- » Direktkontakt med sökande.
- » Länsstyrelsens intranät för spridning internt till myndighetens enheter.

11.1.6 Löpande aktivitetsplanering

Löpande aktivitetsplanering för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020. Planeringen revideras vid den årliga revideringen av handlingsplanen.

Arbetet med korrekt information och tillgänglighet via webben ses som centralt. Kommunikationsplanen kommer finnas löpande på mötesagendor och kvalitetssäkring på innehåll sker med fasta intervaller. Ambitionen är att samtliga kommunikationsinsatser kommer appellera kvinnor och män, både som potentiella som befintliga stödsökande. För att uppnå detta krävs ett jämställt språk. Om behov finns kommer mallar för olika information och kommunikationsbehov tas fram.

Vidare så kommer Länsstyrelsen Jämtland att arbeta kontinuerligt med mötesstatistik för att skapa ett underlag för analys och metodutveckling. Syftet med denna mätning är att synliggöra hur många kvinnor respektive män som vi fysiskt möter i samband med information och kommunikation om Landsbygdsprogrammet. Denna mätning kommer att utvärderas med ett normkritiskt förhållningssätt som ger goda förutsättningar att vidareutveckla handläggningen i linje med de jämställdhetspolitiska målen som finns.

Kommunikationsmål	Budskap	Målgrupp	Aktivitet	Tidsperiod	Ansvarig
Nå möjliga företagare och projektägare	Visa på programmets möjligheter potentiella stödsökande	Företagare, kommuner, byalag med flera	Aktuell information på webbsida, spridning i nyhetsbrev hos vidareförmedlare,	2014–2020	Näringslivsenheten Info-ansvariga
Nå möjliga företagare och projektägare	Information om e-tjänsten	Sökande inom aktuell utvald målgrupp	Företagarträffar i kommuner, träffar med byalag, lokala utvecklingsgrupper med flera	2017	Näringslivsenheten Kommunerna Partnerskapet
Nå möjliga företagare och projektägare	Information om e-tjänsten	Sökande inom aktuell utvald målgrupp	Bra och tydlig information på webben	2014–2020	Näringslivsenheten och info-ansvariga
Nå andra stödmyndigheter	Visa på programmets möjligheter	Komplettering stödgivare	Stödmyndighetsträffar för handläggare med flera	2014–2020	Näringslivsenheten och info-ansvariga
Nå samarbetspartners och vidareförmedlare	Visa på programmets möjligheter	Konsulter till lantbrukare	Infomöte tillsammans med lantbrukarenheten	Vår 2017	Lantbruksenheten Näringslivsenheten
Nå möjliga företagare	Visa på programmets möjligheter och nyheter	Lantbrukare	PP som lantbrukarenheten presenterar på möten i länet	Vår 2017	Lantbruksenheten i samverkan med Näringslivsenheten
Nå samarbetspartners	Visa på programmets möjligheter	Samarbetspartners	Företagsluncher	2017	Näringslivsenheten Lantbruksenheten
Nå möjliga företagare och projektägare liksom vidareförmedlare	Visa på programmets möjligheter	Alla	Ansvarigas ordinarie mötesplatser	2017	Partnerskapet

11.1.7 Samarbeten

Det regionala partnerskapet har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmet i sina respektive organisationer.

I partnerskapet ingår endast länsrådet och jämställdhetsexperten från Länsstyrelsen men innehåll och kommunikation med partnerskapet hanteras av handläggare på Näringslivsenheten. Samtliga berörda medarbetare inom enheten är medlemmar på Projektplatsen och får information om aktuella frågor där. För fördjupade samråd i frågor som berör andra enheter på Länsstyrelsen, till exempel fiske, rovdjur och inte minst lantbruk kallas till möten för att avhandla detta internt innan diskussionen förs till partnerskapet.

Samarbete med Regionförbundet Jämtland/Härjedalen kommer att bli viktigt för ett effektivt genomförande av flera stöd i nya Landsbygdsprogrammet. Även goda samarbetsformer med förvaltningsmyndigheten är viktiga och Länsstyrelsen ser gärna att Jordbruksverket i större utsträckning använder sig av Lync (IT-baserat kommunikationsverktyg) för möten och utbildningar.

Samarbeten med andra länsstyrelser sker kontinuerligt. Det vanligaste samarbetet sker givetvis med Västernorrlands län men även med de övriga nordligaste länen där gemensamma frågeställningar lyfts fram och sedan kan kommuniceras internt och externt.

11.1.8 Uppföljning och utvärdering

Kommunikationsplanen kommer att uppdateras och utvärderas i takt med att programmen blir klara. Uppföljning av planen kommer att ske årligen vid möte med partnerskapet och om behov av revidering finns kommer det att beslutas där. Tidpunkt för utvärdering av kommunikationsplanen beslutas av partnerskapet.

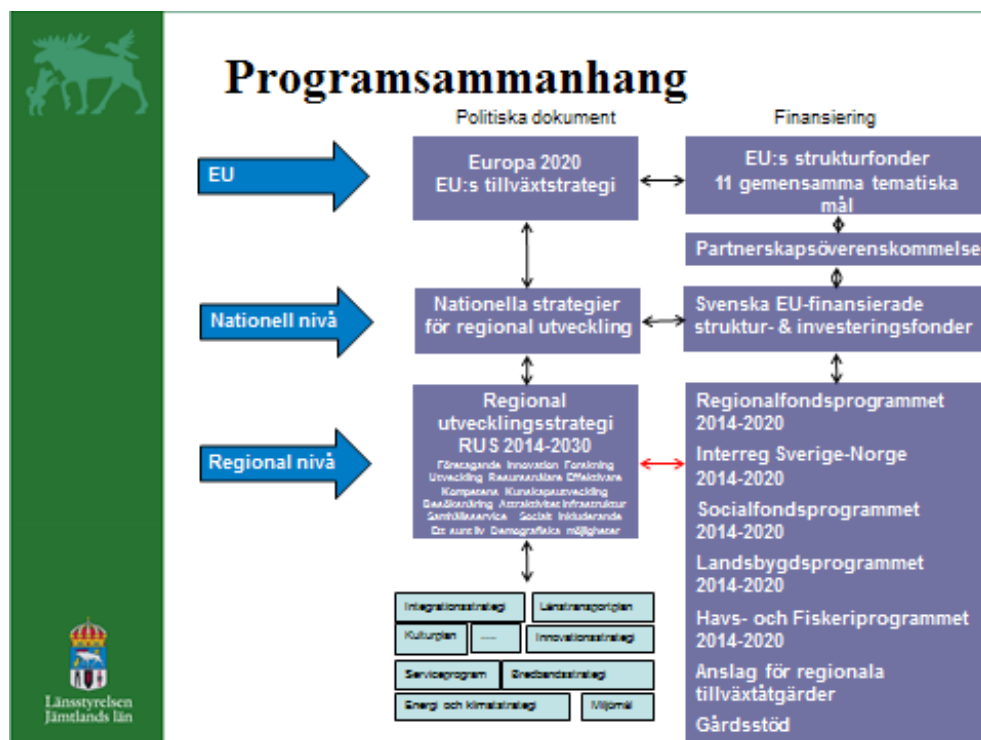
12. Arbete med andra mål och lokal utveckling

12.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

I följande avsnitt beskrivs hur den regionala handlingsplanen förhåller sig till en rad övriga regionala mål, program, strategier, planer och lokal utveckling. Listan gör inte anspråk på att vara heltäckande avseende program och planer i aktuellt geografiskt område.

- » Regionalt strukturfondsprogram för investeringar och tillväxt, Mellersta Norrland 2014–2020
- » Regional handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2014–2020 i Mellersta Norrland
- » Europeiskt territoriellt samarbete; Interreg Sverige Norge-programmet 2014–2020
- » Bygdemedel
- » Regionala utvecklingsstrategin för Jämtlands län
- » Regionalt serviceprogram för Jämtlands län 2014–2018
- » Bredbandsstrategi för Jämtlands län
- » Digital agenda
- » Regionala miljömål i Jämtlands län 2014–2020
- » Klimatstrategi för Jämtlands län
- » Innovationsstrategi för Jämtlands län

För att illustrera förhållandet mellan de program och strategier som visar på en regional politisk viljeyttring och de finansiella instrumenten som strukturfonderna, däribland Landsbygdsprogrammet som kan förverkliga de olika strategierna använder vi oss även bild som visar programsammanhanget. Det är viktigt att förstå relationerna mellan de olika nivåerna och förhållandet mellan de politiska styrdokumenterna och styrningen som de olika finansiella instrumenten har.

Den röda pilen mellan den Regionala utvecklingsstrategin och dess understrategier och ena sidan och det regionala genomförandet av strukturfonder och andra finansiella instrument utgör partnerskapen, som till viss del är sammanlysta men som också till viss del är specifika men många gånger med deltagare som ingår i flera olika partnerskap. På detta sätt uppstår naturligt synergier mellan olika program.

Länsstyrelsen har i uppdrag att främja utveckling på landsbygden och inom lantbruket genom de verktyg som myndigheten förfogar över. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt verktyg för att uppnå målet om en modern och livskraftig landsbygd med konkurrenskraftiga företag både inom jordbruk och inom övriga näringar. Region Jämtland Härjedalen har tagit över det regionala tillväxtansvaret från Länsstyrelsen och det har varit en process under några år för att hitta nya roller i nya uppdrag.

Ett gott samarbete med Region Jämtland Härjedalen är avgörande för att skapa goda synergieffekter mellan de olika stödmöjligheterna för länets bästa. Uppdraget att arbeta för tillväxt i en region har fokus på att lyfta starka utvecklingsområden i ett område och sätta resurser dit för att skapa utveckling. De flesta planer och strategier förvaltas av Regionen. Samtliga planer och strategier finns kopplade till Landsbygdsprogrammets olika insatser. På så sätt blir de riktlinjer som dragits upp för utveckling i länet ett genomförande genom Landsbygdsprogrammet.

Praktiska synergier med övriga strukturfonder har stora möjligheter att utvecklas genom regelbundna handläggartäffar där gemensamma frågeställningar lyfts.

Länsstyrelsen har uppdraget att arbeta tvärssektoriellt med de olika styrmedel länsstyrelsen har. I detta uppdrag ingår att arbeta för synergier i de verksamheter

som länsstyrelsen ansvarar för och de verksamheter som andra myndigheter ansvarar inom länet. Detta gör vi genom regelbundna samverkansmöten där frågor presenteras och ventileras och kan ibland finna fler intressenter.

Länsstyrelsen har också ett uppdrag att i sin verksamhet, genom länsstyrelseinstruktionens §5 verka för att de nationella jämställdhetspolitiska målen uppnås det vill säga att kvinnor och män skall ha samma rätt och möjlighet att utöva ett aktivt medborgarskap och att forma villkoren för beslutsfattandet och att kvinnor och män skall ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Det gör vi bland annat genom att varje beslut ska prövas ur ett jämställdhetsperspektiv innan beslut. Det innebär också att genomförandet av Landsbygdsprogrammet också ingår i det arbetet. Jämställdhetsintegrering i Landsbygdsprogrammet blir då också en del av jämställdhetsintegrering inom länsstyrelsens verksamhetsområden.

12.2 Arbeta med lokal utveckling

Landsbygdsutveckling tar sin utgångspunkt i landskapet och de människor som bor och verkar lokalt. Resurser allokeras i så stor utsträckning till lokala initiativ som eftersträvar utveckling i form av en modern och konkurrenskraftig landsbygd. Länsstyrelsens ansvar blir att säkerställa att dessa båda synsätt kombineras med varandra och samverkar till nytta för länets utveckling. Länsstyrelsen har flera verktyg för detta arbetet. Dels arbetar vi med tillsyn av lagstiftning och dels med stödgivning. Dessa två verktyg kan, rätt använda ge stora effekter på landsbygdens utveckling.

Lokalt ledda utvecklingsgrupper, Leader är ett annat sätt att arbeta med lokal utveckling. Leader har under föregående programperiod haft stor betydelse för länets landsbygdsutveckling. Viktigast i utvecklingshänseende är inte pengarna utan metoden för samverkan i det så kallade trepartnerskapet. Få områden i länet har arbetat med metoden under tidigare år och erfarenheten har i de allra flesta fall varit positiv.

För programperioden kommer alla länets invånare att beröras av något Leaderområde. Totalt berörs länet av 4 områden; Leader Mittland Plus, Leaderområdet 3sam, Leader Sjö, skog och fjäll och Utveckling Hälsingebygden. Samtliga områden har flerfondsstrategier.

13. Uppföljning och revidering

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs inför varje årsskifte. Länsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med partnerskapet. Länsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Förändringar i urvalskriterierna lämnas till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner slutligen den reviderade handlingsplanen.

Handlingsplanen följs upp senast 1 september varje år utifrån avvikelserapporteringen. Handlingsplanen ska följas upp genom att se hur väl vi uppnår målen löpande i vår handläggningsprocess, vilket inkluderar både beredning och granskning av stöden. Granskning av stöden kan komma att göras av externa parter så som Jordbruksverket och kommer då att utgöra en kompletterande del i avvikelserapporteringen.

Partnerskapet kommer att ha en vägledande roll när vi presenterar våra beslutsförslag på eventuella revideringar av handlingsplanen.

Detta kommer att ske genom gemensamma handläggarträffar med Tillväxtverket (Regionala utvecklingsfonden), ESF-rådet (Social fonden) och representation från Länsstyrelsen som fångar upp de två andra fonderna (Jordbruks- och landsbygdsfonden respektive Havs- och Fiskerifonden). Dessutom kommer det även att hållas gemensamma handläggarträffar med Region Jämtland Härjedalen, vilka innehar det regionala utvecklingsansvaret i länet. Detta för att säkerställa att arbetet som finns i handlingsplanen ligger i linje med bland annat den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Samordning med övriga regionala program kommer att göras löpande under programperioden.

Handlingsplanen finns med den senaste versionen på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/jamtland

14. Bilagor

14.1 Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov

Återfinns som ett separat dokument med titeln: Analys av landsbygden i Jämtlands län.

14.2 Bilaga 2: Budget och mål

Belopp och målvärden för pengar som tilldelats i steg 1																
Z	Jämtlands län	Indikator namn/ Budget	Indikator kod	2014-2020										Total		
				P2		P3	P4			P5			P6			
Delåtgärd				2a	2b	3a	4a	4b	4c	5b	5c	5d	6a	6b	6c	
1.1	Budget							1 747 805					1 675 910			3 423 715
1.1	Antal deltagare i utbildning	O.12						650					549			1 199
1.2	Budget							515 000					2 465 533			2 980 533
2.1	Budget							3 282 509					3 956 379	2 786 004		10 024 892
2.1	Antal deltagare i rådgivning	O.13						273					325	228		826
2.3	Budget															0
4.1	Budget			74 184 156						535 518		845 042				75 864 716
4.1	Total investering, kr	O.2		315 637 153						2 360 181		2 213 886				320 211 220
4.1	Antal företag	O.4		112												112
4.1	Antal investeringar i jordbruksföretag*	O.3								4			3			7
4.1	Antal djurenheter, investeringar för minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak	O.8										1 053				1 053
4.2	Budget					861 277							2 643 736			3 505 013
4.2	Total investering, kr	O.2				3 423 624							11 567 782			14 991 406
4.2	Antal investeringar	O.3				2										2
4.2	Antal nya arbetstillfällen	R.21											10			10
4.2	Antal investeringar i förädling av jordbruksprodukter*	O.3											4			4
4.4 Rov	Budget							824 119								824 119
4.4 Rov	Antal investeringar, stängsel mot rovdjur	O.3						12								12
4.4 Betesmark	Budget							363 112								363 112
4.4 Betesmark	Antal investeringar, engångsrojning betesmark	O.3						36								36
6.1	Budget			1 045 102												1 045 102
6.1	Antal stödmottagare	O.4			4											4
6.1	Total investering, kr	O.2		1 045 102												1 045 102
6.4	Budget									7 695 334			30 249 053			37 944 387
6.4	Total investering, kr	O.2								24 013 828			101 266 325			125 280 153
6.4	Antal företag	O.4								13			75			88
6.4	Antal djurenheter, investeringar för minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak	O.8														0
6.4	Antal nya arbetstillfällen	R.21											84			84
7.2	Budget												2 704 461			2 704 461
7.2	Antal investeringar i småskalig infrastruktur	O.3											7			7
7.2	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											8 189			8 189
7.3	Budget													162 745 184		162 745 184
7.3	Antal investeringar i bredband	O.3												49		49
7.3	Antal invånare som får tillgång till bredband	O.15												26 039		26 039
7.4 tot	Budget													29 066 104		29 066 104
7.4 tot	Antal investeringar i service och fritid	O.3												137		137
7.4 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15												88 006		88 006
7.4 serv	Budget												21 837 589			21 837 589
7.4 idr	Budget												2 753 720			2 753 720
7.4 övr	Budget												4 474 795			4 474 795
7.5	Budget												10 360 871			10 360 871
7.5	Antal investeringar i infrastruktur för rekreation och för turistinformation	O.3														21
7.5	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15												31 371		31 371
7.6 tot	Budget							2 938 660					10 254 753			13 193 413
7.6 tot	Antal investeringar i natur- och kulturmiljö	O.3						13						36		49
7.6 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15												31 049		31 049
7.6 hem	Budget												4 611 806			4 611 806
7.6 övr	Budget												7 793 904			7 793 904
16.2	Budget															7
16.2	Antal projekt	O.16											7			7
16.4	Budget					1 262 654										1 262 654
16.4	Antal projekt	O.16				2										2
	Antal jordbruksföretag som ingår i samarbeten	O.9				21										21
	Summa budget			74 184 156	1 045 102	2 123 931		9 671 205		8 530 852		845 042	45 602 417	55 172 193	162 745 184	359 920 083

* I detta ingår trädgårds- och rennäringsföretag.

**Inklusive övrigt offentligt stöd. Inom 7.6/4bc ingår inte övrigt offentligt stöd.

14.3 Bilaga 3. Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat

(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 4abc, 5cd)

Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 Projektet förmedlar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning. En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringens företag. Lantbruket.

Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Tanken med formuleringen för att erhålla tre poäng är att de som är nya i branschen ska kunna komma in där med stöd av relevant samarbetspartner eller via referenser kunna styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven.

Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler.

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.

De faktorer som tagits med i denna bedömning är hur stor målgrupp som kunskapen spridits till och vilka (hur många olika) kanaler som använts samt om kunskapsspridningen utöver detta spridits på något nytt, innovativt sätt. Exempel på det senare kan vara ogräsnöckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriterium 4, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att ha en definition av vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Grunderna för poängsättning är inte designade så.

Exempel: Ett projekt som vänder sig till 20 mjölkproducenter i syfte att testa eller utveckla ett rådgivningsmaterial som sedan kan användas till alla när det är klart är ett exempel på en 3-poängare medan en subventionerad kursverksamhet där pengarna endast räcker till ett begränsat antal deltagare lär få nöja sig med ett poäng.

Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår är summarisk.

3 poäng: Behovet är generellt stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår är utförlig.

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen eller till stor nytta för miljön eller klimatet.

Ansökan bedöms genom att ta hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan. För att kunna göra bedömningen krävs det att handläggaren väl känner till det område som ansökan gäller. För att få poäng i urvalskriteriet krävs det att beskrivning finns.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit så att det är angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som beviljats stöd och vilka som blivit utan. Erfarenheten från ansökningsomgångar under programperioden 2007-2013 är den att det i hög grad har varit behovet och

värdet av projektet (hur angeläget projektet varit) som varit avgörande för bifall eller avslag.

Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns som dessutom har tydliga produktionsmål. Det kan exempelvis vara tid, mängd, kvalitet

5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna,

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll det vill säga verksamhet måste hänga ihop.

14.4 Bilaga 4. Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa ny jobb

(delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a)

Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 Projektet förmedlar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringens företag. Lantbruket.

Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. Tanken med formuleringen för att erhålla tre poäng är att de som är nya i branschen ska kunna komma in där med stöd av relevant samarbetspartner eller via referenser kunna styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven.

Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler.

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.

De faktorer som tagits med i denna bedömning är hur stor målgrupp som kunskapen spridits till och vilka (hur många olika) kanaler som använts samt om kunskapsspridningen utöver detta spritts på något nytt, innovativt sätt. Exempel på det senare kan vara ogränsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriterium 4, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att ha en definition av vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Grunderna för poängsättning är inte designade så.

Exempel: Ett projekt som vänder sig till 20 mjölkproducenter i syfte att testa eller utveckla ett rådgivningsmaterial som sedan kan användas till alla när det är klart är ett exempel på en 3-poängare medan en subventionerad kursverksamhet där pengarna endast räcker till ett begränsat antal deltagare lär få nöja sig med ett poäng.

Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår är summarisk.

3 poäng: Behovet är generellt stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår är utförlig.

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringen eller till stor nytta för miljön eller klimatet.

Ansökan bedöms genom att ta hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan. För att kunna göra bedömningen krävs det att handläggaren väl känner till det område som ansökan gäller. För att få poäng i urvalskriteriet krävs det att beskrivning finns.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit så att det är angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som beviljats stöd och vilka som blivit utan.

Erfarenheten från ansökningsomgångar under programperioden 2007–2013 är den att det i hög grad har varit behovet och värdet av projektet (hur angeläget projektet varit) som varit avgörande för bifall eller avslag.

Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns som dessutom har tydliga produktionsmål. Det kan exempelvis vara tid, mängd, kvalitet

5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna. De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll det vill säga verksamhet måste hänga ihop.

14.5 Bilaga 5. Bedömningsgrunder för stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)

Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 Projektet förmedlar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller

behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag. Lantbruket.

Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Tanken med formuleringen för att erhålla tre poäng är att de som är nya i branschen ska kunna komma in där med stöd av relevant samarbetspartner eller via referenser kunna styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven.

Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen. Gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler.

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.

De faktorer som tagits med i denna bedömning är hur stor målgrupp som kunskapen spridits till och vilka (hur många olika) kanaler som använts samt om kunskapsspridningen utöver detta spritts på något nytt, innovativt sätt. Exempel på det senare kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriterium 4, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att ha en definition av vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en

snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Grunderna för poängsättning är inte designade så.

Exempel: Ett projekt som vänder sig till 20 mjölkproducenter i syfte att testa eller utveckla ett rådgivningsmaterial som sedan kan användas till alla när det är klart är ett exempel på en 3-poängare medan en subventionerad kursverksamhet där pengarna endast räcker till ett begränsat antal deltagare lär få nöja sig med ett poäng.

Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår är summarisk.

3 poäng: Behovet är generellt stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår är utförlig.

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringen eller till stor nytta för miljön eller klimatet.

Ansökan bedöms genom att ta hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan. För att kunna göra bedömningen krävs det att handläggaren väl känner till det område som ansökan gäller. För att få poäng i urvalskriteriet krävs det att beskrivning finns.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit så att det är angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som beviljats stöd och vilka som blivit utan.

Erfarenheten från ansökningsomgångar under programperioden 2007–2013 är den att det i hög grad har varit behovet och värdet av projektet (hur angeläget projektet varit) som varit avgörande för bifall eller avslag.

Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning finns som dessutom har tydliga produktionsmål. Det kan exempelvis vara tid, mängd, kvalitet

5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara produktionsmål så finns även effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll det vill säga verksamhet måste hänga ihop.

14.6 Bilaga 6. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag

(delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

Nationella kriteriers bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+2 poäng får ansökningar som bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Investeringen ska vara något extra och inte bara standardlösningar som till exempel LED-lampor och flytgödsel vid nybygge.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

Eftersom energieffektivisering är viktigt för såväl konkurrenskraft som miljö får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd

Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvälståndet.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM LÄNET

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN

Ansökan får 4 poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR ETT PILOTPROJEKT ELLER INGÅR I EN TESTANLÄGGNING

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Här priorieras ansökningar där det inom företaget finns kompetens som bidrar till att investeringen ger resultat.

+1 POÄNG: LÄMPLIG KOMPETENS FINNS INOM FÖRETAGET FÖR DET OMRÅDE INVESTERINGEN AVSER, ELLER FÖR NYFÖRETAGARE LÄMPLIG UTBILDNING ELLER ERFARENHET

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat. Om det är ett nystartat företag får ansökan poäng när den som söker har uppfyllt minimikraven på utbildning för startstöd.

+1 POÄNG: TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FINNS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på den produktion som eventuellt finns därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD DELTAR I PRODUKTIONSUPPFÖLJNINGSPROGRAM ELLER MOTSVARANDE

Två poäng ges om den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram. De som inte deltar i ett produktionsuppföljningsprogram kan få poäng genom att visa att de följer upp sin produktion på annat bra sätt som motsvarar ett produktionsuppföljningsprogram.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

Företag som behöver investeringsstödet för att kunna genomföra investeringen prioriteras.

+1 POÄNG: UTAN STÖD GENOMFÖRS INTE INVESTERINGEN

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 POÄNG: UTAN STÖD FÖRHINDRAS DEN FORTSATTA UTVECKLINGEN AV VERKSAMHETEN, UTÖVER INVESTERINGEN

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 POÄNG: KASSALIKVIDITETEN EFTER INVESTERINGEN ÄR MINDRE ÄN 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditet efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges 1 extra poäng.

+1 POÄNG: SJÄLVFINANSIERINGSGRADEN ÄR MINDRE ÄN 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

+1 POÄNG: SOLIDITETEN ÄR MINDRE ÄN 25 PROCENT

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det kan vara företag som ökar sin lönsamhet.

+1 POÄNG: NUVÄRDET AV INVESTERINGEN MED STÖD ÄR POSITIVT

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges ett poäng extra.

+1 POÄNG: ERSÄTTNINGEN PER TIMME ÖKAR

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme ökar ges ett poäng extra.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL EN MINSKAD SÅRBARHET

En poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ÖKAD MARKNADSANPASSNING.

En poäng får också ansökan om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN NYBYGGNATION

En poäng ges till investeringar som är nybyggnationer. En nybyggnation kan ge bättre förutsättningar för skötsel och tillsynsrutiner samt ett effektivt arbete med bra logistik för transport av djur, gödsel och foder med mera. En nybyggnation av djurstallar leder ofta till en bättre miljö för djurens hälsa och för produktionsresultaten. Nybyggnation kan därför ses som en långsiktig investering för bra konkurrenskraft.

Regionala kriteriers bedömningsgrunder

Ansökningar avseende verksamhet som är att betrakta som hobby kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska gynna konkurrenskraften hos affärsdrivande näringsverksamheter. Stöd ska utgå till företag som kan påvisa en långsiktig ekonomisk bärkraft och ska således inte gå till hobbyverksamhet. Även om hobbyverksamhet kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som affärsdrivande näringsverksamheter.

1. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål.**+4 POÄNG INVESTERINGEN GYNNAR BETESDRIFT I LANDSKAPET**

Investeringen har direkt koppling till åtgärder som ökar antal betande djur i landskapet.

+ 1 POÄNG INVESTERINGEN GYNNAR MARKNADEN FÖR NÄRPRODUCERAT OCH LOKAL FÖRÄDLING

Investeringen ska resultera i en produktionsvolym som definierad marknad efterfrågar.

2. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft**+3 POÄNG INVESTERINGEN BIDRAR TILL ÖKAD KOSTNADSEFFEKTIVISERING I PRIMÄRPRODUKTIONEN OCH STÄRKT LÖNSAMHET I FÖRETAGET**

Investeringen bidrar till stärkt lönsamhet, förbättrad arbetsmiljö och djurvälstånd.

+2 POÄNG INVESTERINGEN BIDRAR TILL ÖKAD MARKNADSANPASSNING

Investeringen bidrar till marknadsanpassning på lokal, regional, nationell eller global nivå.

3. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen**+1 POÄNG INVESTERINGEN LEDER TILL SKAPAT ELLER BEVARAT ARBETSTILLFÄLLE**

Investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle och bidrar till ökad eller bibehållen sysselsättning i företag med beräknat arbetsbehov inom primärproduktionen om minst 900 tim/år efter investeringen.

+2 POÄNG INVESTERINGEN GÖRS I SAMBAND MED ÄGARBYTE

Investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle och bidrar till att skapa sysselsättning motsvarande 860 tim/år i företaget med beräknat arbetsbehov inom primärproduktionen om minst 1 720 tim/år efter investeringen.

+2 POÄNG INVESTERINGEN GÖRS I GEOGRAFISKT OMRÅDE DÄR ANDRA ARBETSTILLFÄLLEN ÄR FÅ

Lantbruksnäringen är viktig för sysselsättningen på landsbygden. Investeringen kan också indirekt stimulera även andra näringar som till exempel besöksnäringen. Det är viktigt med arbetstillfällena på landsbygden eftersom dessa bidrar till en levande landsbygd. Geografiskt utsatta områden i länet är hela länet förutom odlingslandskapet runt Storsjön.

14.7 Bilaga 7. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

Om ansökan gäller energieffektivisering.

För att avgöra om en ansökan ger mycket stor eller stor energieffektivisering kan frågorna i tabell 1 besvaras.

Tabell 1. Frågor som kan användas för att bedöma om en investering ger stor eller mycket stor energieffektivisering.

	Poäng
Ersätts direktverkande eluppvärmning med icke fossilt bränsle eller värmepump?	+3p
Minskar elförbrukningen?	+1p
Ersätts en förbränningsmotor med en elmotor?	+3p
Minskar energiförluster till omgivning (spillvärme)?	+1p
Utnyttjas spillvärme genom återvinning och/eller utnyttjas frikyla?	+2p
Sker kapacitetsreglering med frekvensreglering eller liknande styrsystem?	+3p

Den fjärde frågan, som handlar om minskade energiförluster, kan ge en ansökan poäng för exempelvis isolering eller byte till LED-belysning (som avger mindre värme än övriga ljuskällor).

Den femte frågan, som handlar om utnyttjande av spillvärme eller frikyla, kan ge en ansökan poäng om den spillvärme som uppstår nyttjas eller om kallvatten eller kallluft används för kylning istället för en kylkompressor. Exempelvis kan mjölk förkylas med kallvatten.

Den sjätte frågan handlar om frekvensreglering eller liknande system. Frekvensstyrningen justerar kapaciteten (mängd luft/vatten som flyttas). Om den aktuella fläkten/pumpen måste eller bör regleras på något sätt kan detta annars göras med olika typer av strypspjäll och ventiler, vilket innebär energiförluster och bör undvikas. Alla pumpar och fläktar kan i princip frekvensstyras.

3 POÄNG INVESTERINGEN BIDRAR TILL STOR ENERGIEFFEKTIVISERING

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får två eller tre poäng.

5 POÄNG INVESTERINGEN BIDRAR TILL MYCKET STOR ENERGIEFFEKTIVISERING

Fem poäng ges när en investering anses bidra till mycket stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får fyra poäng eller mer.

eller

Om ansökan gäller energiskog

3 POÄNG: INVESTERINGEN BEDÖMS BIDRA TILL EN GOD PRODUKTION AV BIOMASSA FÖR ENERGIÄNDAMÅL

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig för odling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där viltrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar. Eftersom kostnaderna för att återställa marken efter avslutad odling kan utgöra ett hinder för odlingen i sig, kan stöd också beviljas för iordningställande av mark efter avslutad odling.

+2 POÄNG: DET FINNS EN MARKNAD FÖR DEN PRODUCERADE BIOMASSAN

En poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

+3 POÄNG: INVESTERINGEN GYNNAR ANDRA MILJÖMÅL UTÖVER ENERGIOMSTÄLLNING

En poäng ges om investeringen bidrar till andra miljömål, exempelvis minskat näringsläckage i områden där det finns ett behov av att förbättra vattenmiljön, ökad biodiversitet i områden där det finns brist på lövskog eller odling för att sluta kretslopp (slam- eller avloppsvatten) eller rening av mark. Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

Om ansökan gäller energieffektivisering

5 POÄNG: ENERGIKARTLÄGGNING ELLER MOTSVARANDE HAR GJORTS.

Åtgärder som valts ut till följd av att en energikartläggning gjorts bör prioriteras och ges fem poäng, eftersom en energikartläggning borgar för att företagaren vet var i företaget energianvändningen är störst och var åtgärder kan vidtas. Annan förkunskap som motsvarar en energikartläggning, och också ger ansökan fem poäng, är LCA-beräkningar, kurser (om den sökande exempelvis deltagit vid en

kurs om sparsam körning eller andra för ansökan relevanta kurser) eller om den sökande tagit in uppgifter om energieffektivitet från flera tillverkare av produkten.

eller

Om ansökan gäller energiskog

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FINNS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

3. Det finns ett identifierat behov av investeringen.

Ansökningar avseende verksamhet som är att betrakta som hobby kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska gynna konkurrenskraften hos affärsdrivande näringsverksamheter. Stöd ska utgå till företag som kan påvisa en långsiktig ekonomisk bärkraft och ska således inte gå till hobbyverksamhet. Även om hobbyverksamhet kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som affärsdrivande näringsverksamheter.

Stöd ges till investeringar i energieffektivitet och energiskog utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna. Därmed blir motsvarande regionalt kriterium avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ENERGIEFFEKTIVISERING

Investeringen ska visa på att investeringen leder till en lönsam energieffektivisering

+2 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING

Företaget kan påvisa att investeringen är av innovativ karaktär. Som innovativ

menas då att det är en ny idé på en lösning alternativt som är principiellt nytt inom branschen.

+1 POÄNG: FÖRETAGET HAR GENOMFÖRT EN ENERGIKARTLÄGGNING.

Sökande ska kunna visa upp en energikartläggning för företaget

14.8 Bilaga 8. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag

(delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT MINSKA AVGÅNGEN AV AMMONIAK, METAN ELLER LUSTGAS

Poängen ges till investeringar som bidrar till att minska utsläppen av ammoniak eller växthusgaser. Exempel på investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak är rening av frånluft från stallar, surgörning av flytgödsel, täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrest, övergång från fast- till flytgödsel samt släpslangsramp, släpfotsramp eller myllningsaggregat för spridning av stallgödsel. Ett exempel på en investering som bidrar till att minska avgången av växthusgaser är rötning av stallgödsel till biogas, vilket minskar metanavgången. Ett annat är ökad lagringskapacitet för stallgödsel (exempelvis satellitbrunnar) som ger ett större tidsmässigt handlingsutrymme för gödselspridning och därmed effektivare kväveanvändning.

5 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT BETYDLIGT MINSKA AVGÅNGEN AV AMMONIAK, METAN ELLER LUSTGAS

Poängen ges till investeringar som betydligt minskar avgången av ammoniak eller växthusgaser. Exempel på investeringar som kan minska ammoniakavgången betydligt är surgörning av flytgödseln och övergång från fast- till flytgödsel. Vid investeringar som rör täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrester bedöms de som ger en reduktion på 90 procent eller mer minska avgången betydligt. Det är när behållarna täcks med till exempel betongblock, tätslutande tak av plastduk, flytande plastduk och sexkantiga plastelement. Släpfotsramp och myllningsaggregat bedöms ge bättre effekt än släpslangsramp och får därmed fem poäng. Bland de exempel på investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser som presenteras ovan bedöms rötning av stallgödsel minska avgången betydligt.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL NÅGOT ANNAT NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL UTÖVER MINSKAD AVGÅNG AV METAN, LUSTGAS ELLER AMMONIAK

En poäng ges till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska ammoniakavgången men som också minskar avgången av växthusgaser eller till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska växthusgasavgången men också minskar ammoniakavgången. Exempelvis kan surgörning av flytgödsel, övergång från fast- till flytgödsel och täckning av lagerbehållare för flytgödsel och rötrest bidra till att minska så väl avgången av ammoniak som avgången av växthusgaser. Poängen ges också till åtgärder som bidrar till något annat miljökvalitetsmål. Exempelvis

kan vissa typer av rening av frånluft från stallar även minska lukt, investeringar som minskar ammoniakavgången från stallgödsel vid lagring och spridning ger bättre kväveutnyttjande, rötning till biogas ger också förnybar energi och en effektivare kväveanvändning (genom exempelvis utökad lagringskapacitet) minskar även risken för kväveläckage.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM LÄNET

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Kunskap inom området behöver spridas mer för att på ett bättre sätt kunna minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR ETT PILOTPROJEKT ELLER INGÅR I EN TESTANLÄGGNING

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften

eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Ansökningar avseende verksamhet som är att betrakta som hobby kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska gynna konkurrenskraften hos affärsdrivande näringsverksamheter. Stöd ska utgå till företag som kan påvisa en långsiktig ekonomisk bärkraft och ska således inte gå till hobbyverksamhet. Även om hobbyverksamhet kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som affärsdrivande näringsverksamheter.

Stöd ges till investeringar för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN GÖRS I PRIORITERAD VERKSAMHET

Investeringen genomförs så att nyttan tillfaller den djurhållande verksamheten i företaget

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ÖKAD LAGRINGSKAPACITET

Investeringen möjliggör spridning vid rätt tidpunkt genom utökad lagringskapacitet

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL MINSKAD ANVÄNDNINGEN AV MINERALGÖDSEL

Sökande ska kunna visa på hur investeringen minskar användningen av mineralgödsel på gården.

+ 1 POÄNG: FÖRETAGET HAR MOTTAGIT RÅDGIVNING OM VÄXTNÄRING

Företaget har upprättat en växtnäringsbalans själv eller via rådgivare och genomför relevanta investeringar med hänvisning till rådgivningen.

14.9 Bilaga 9 Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader *(delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)*

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MINST 1 NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 POÄNG: DELAR I INVESTERINGEN SKA GE EXTRA BIDRAG TILL MILJÖKVALITETSMÅLEN

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD ENERGIEFFEKTIVITET

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM LÄNET

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR ETT PILOTPROJEKT ELLER INGÅR I EN TESTANLÄGGNING

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 POÄNG: TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FINNS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

1 POÄNG: UTAN STÖD GENOMFÖRS INTE INVESTERINGEN

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 POÄNG: UTAN STÖD FÖRHINDRAS DEN FORTSATTA UTVECKLINGEN AV VERKSAMHETEN, UTÖVER INVESTERINGEN

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 POÄNG: KASSALIKVIDITETEN EFTER INVESTERINGEN ÄR MINDRE ÄN 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeteten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 POÄNG: SJÄLVFINANSIERINGSGRADEN ÄR MINDRE ÄN 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 POÄNG: SOLIDITETEN ÄR MINDRE ÄN 25 PROCENT

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

+1 POÄNG: NUVÄRDET AV INVESTERINGEN MED STÖD ÄR POSITIVT

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 extra poäng.

+1 POÄNG: ERSÄTTNINGEN PER TIMME ÖKAR

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme ökar ges 1 extra poäng.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL EN MINSKAD SÅRBARHET

Ett poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ÖKAD MARKNADSANPASSNING

Två poäng ges om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Ansökningar avseende verksamhet som är att betrakta som hobby kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska gynna konkurrenskraften hos affärsdrivande näringsverksamheter. Stöd ska utgå till företag som kan påvisa en långsiktig ekonomisk bärkraft och ska således inte gå till hobbyverksamhet. Även om hobbyverksamhet kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som affärsdrivande näringsverksamheter.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN GYNNAR LOKAL PRIMÄRPRODUKTION

Av ansökan eller affärsplanen framgår att företagets huvudsakliga råvaror till den förädlade slutprodukten som investeringen avser kommer från lokal primärproduktion inom en radie av cirka 500 km.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL INFÖRANDE AV NYA PRODUKTER, TJÄNSTER OCH ARBETSMETODER.

Företaget ska påvisa att förädlingsgraden ökar, till exempel genom affärsplan eller andra underlag.

+1 POÄNG: SAMARBETE MED BESÖKSNÄRINGEN

Besöksnäringen utgör en god marknadspotential i länet. Företag som har avtal eller motsvarande dokumentation som styrker att det finns samarbeten eller att man levererar sina produkter till företag inom besöksnäringen kan här tilldelas ett extra poäng.

14.10 Bilaga 10. Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för att skapa nya jobb

(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MINST 1 NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 POÄNG: DELAR I INVESTERINGEN SKA GE EXTRA BIDRAG TILL MILJÖKVALITETSMÅLEN

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD ENERGIEFFEKTIVITET

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM LÄNET

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR ETT PILOTPROJEKT ELLER INGÅR I EN TESTANLÄGGNING

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 POÄNG: TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FINNS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

1 POÄNG: UTAN STÖD GENOMFÖRS INTE INVESTERINGEN

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 POÄNG: UTAN STÖD FÖRHINDRAS DEN FORTSATTA UTVECKLINGEN AV VERKSAMHETEN, UTÖVER INVESTERINGEN

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa

nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 POÄNG: KASSALIKVIDITETEN EFTER INVESTERINGEN ÄR MINDRE ÄN 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 POÄNG: SJÄLVFINANSIERINGSGRADEN ÄR MINDRE ÄN 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 POÄNG: SOLIDITETEN ÄR MINDRE ÄN 25 PROCENT

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen.

1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD SYSSELSÄTTNING FRÅN DELTID TILL HELTID

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1 720 timmar.

3 POÄNG: INVESTERINGEN SKAPAR ETT NYTT ARBETSTILLFÄLLE I FÖRETAGET

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller deltid. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 POÄNG: INVESTERINGEN SKAPAR MER ÄN ETT ARBETSTILLFÄLLE I FÖRETAGET

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller deltid, dock minst 1720 timmar totalt. Berörda personer har inte varit anställda i företaget tidigare.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL SYSSELSÄTTNING HELA ÅRET

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Ansökningar avseende verksamhet som är att betrakta som hobby kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska gynna konkurrenskraften hos affärsdrivande näringsverksamheter. Stöd ska utgå till företag som kan påvisa en långsiktig ekonomisk bärkraft och ska således inte gå till hobbyverksamhet. Även om hobbyverksamhet kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som affärsdrivande näringsverksamheter.

+4 POÄNG: INVESTERINGEN GYNNAR LOKAL PRIMÄRPRODUKTION

Av ansökan eller affärsplanen framgår att företagets huvudsakliga råvaror till den förädlade slutprodukten som investeringen avser kommer från lokal primärproduktion inom en radie av cirka 500 kilometer.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL INFÖRANDE AV NYA PRODUKTER, TJÄNSTER OCH ARBETSMETODER.

Företaget ska påvisa att förädlingsgraden ökar, till exempel genom affärsplan eller andra underlag.

+1 POÄNG: SAMARBETE MED BESÖKSNÄRINGEN

Besöksnäringen utgör en god marknadspotential i länet. Företag som har avtal eller motsvarande dokumentation som styrker att det finns samarbeten eller att man levererar sina produkter till företag inom besöksnäringen kan här tilldelas ett extra poäng.

14.11 Bilaga 11. Bedömningsgrunder för stöd till stängsel mot rovdjur

(delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

1. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt

5 POÄNG: JORDBRUKSMARKEN LIGGER INOM ROVDJURSINTENSIVA OMRÅDEN ALTERNATIVT HAR BESÄTTNINGEN TIDIGARE HAFT ANGREPP AV ROVDJUR

Investeringen gäller stängsel av betesmarken som ligger inom ett rovdjursintensivt område, gällande alla fem stora rovdjur. Underlag hämtas från rovdjursinventeringen.

3 POÄNG: JORDBRUKSMARKEN LIGGER I ANSLUTNING TILL ETT REVIR ELLER PÅ EN PLATS MED RISK FÖR ROVDJURSANGREPP

Investeringen gäller stängsel av betesmark som ligger inom ett vargrevir eller av länsstyrelsen dokumenterat område där det finns vandringspassager för vargar.

2. Investeringen gynnargeografiskt utpekade områden

+1 POÄNG STÄNGSEL RUNT VÄRDEFULL BETESMARK MED HÖG ARTRIKEDOM ELLER HÖGA KULTURMILJÖVÄRDEN (SÄRSKILDA VÄRDEN, RESTAURERINGSMARK, FÄBODBETE OCH SKOGSBETE). MERPARTEN AV AREALEN SKA HA DESSA KVALITÉER

Ansökningar som sätter upp stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturvärden så som särskilda värden, blocklagda fäbodlar, skogsbeten restaureringsmark.

+ 1 POÄNG STÄNGSEL RUNT BETESMARK MED ALLMÄNNA VÄRDEN

Ansökningar som sätter upp stängsel runt betesmarker med allmänna värden.

+ 1 POÄNG STÄNGSEL RUNT BETESVALL

Ansökningar som sätter upp stängsel runt betesvall.

+ 2 POÄNG STÄNGSLET SKAPAR SAMMANHÄNGANDE OMRÅDEN SKYDDADE MOT ROVDJUR

Ansökningar där stängslet skapar sammanhängande områden skyddade mot rovdjur.

3. Investeringen gynnar prioriterade djurslag**4 POÄNG STÄNGSLET SKA SKYDDA FÅR ELLER GETTER ALTERNATIVT BESÄTTNINGAR MED VÄXELBETE DÄR FÅR/GET INGÅR**

Investeringen gäller får, getter eller alpacka alternativt besättningar med växelbete där får/getter ingår.

3 POÄNG STÄNGSLET SKA SKYDDA UTEGÅENDE KALVAR AV NÖT

Investeringen gäller ett stängsel som ska skydda utegående kalvar av nöt.

1 POÄNG STÄNGSLET SKA SKYDDA ANDRA DJURSLAG OCH TYPER AV BESÄTTNINGAR

Investeringen gäller ett stängsel som ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.

14.12 Bilaga 12. Bedömningsgrunder för stöd till engångsröjning av betesmark

(delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald**5 POÄNG. MARKERNA INNEHÅLLER ARTER SOM INGÅR I ÅTGÄRDSPROGRAM**

Betesmarken som ska röjas har ÅGP-arter som länet har särskilt ansvar för som brunkulla. Låsbräknar, violett guldvinge, fältgentiana. Markerna ska finnas inventerade och att de har dessa arter. Inventeringarna finns på Naturvårdsenheten

5 POÄNG. RÖJNINGEN FÖRVÄNTAS GYNNA HOTADE ARTER

Ansökningar som har marker som finns inventerade och som är kända att det finns/funnits hotade arter eller arter i art och habitatdirektivet eller fågeldirektivet, inventeringar finns på Naturvårdsenheten och Lantbruksenheten.

4 POÄNG. RÖJNINGEN FÖRVÄNTAS GYNNA HÄVDGYNNADE ARTER GENERELLT.

Ansökningar där sökande har tänkt röja bort igenväxning (tät uppkomst av löv, tät enväxt etc) som gör att marken efter röjning blir öppen för solljus, på marker som har hävdgynnade arter. Marken ska även slås och växtmassan fraktas bort.

3 POÄNG. RÖJNINGEN FÖRVÄNTAS GYNNA HÄVDBEROENDE NATURTYPER

Ansökningar där sökande har tänkt röja bort igenväxning (tät uppkomst av löv, tät enrisväxt etc) som gör att marken efter röjning blir öppen för solljus och gynnar hävdberoende naturtyper enligt art- och habitatdirektivet. Marken ska även slås och växtmassan fraktas bort.

2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer

5 POÄNG. RÖJNINGEN BIDRAR TILL ATT SYNLIGGÖRA KULTURBÄRANDE LANDSKAPSELEMENT

Ansökningar där sökande skall röja runt kulturbärande landskapselement och fornlämningar, såsom gårdsgårdar, lador/överloppsbyggnader, stenrösen, fornlämningar.

3 POÄNG. RÖJNINGEN HAR POSITIV BETYDELSE FÖR LANDSKAPSBILDEN

Ansökningar som gynnar att marker öppnas upp i det i övrigt öppna landskapet.

4 POÄNG. RÖJNINGEN GYNNAR GÅRDSMILJÖER MED HÖGA VÄRDEN

Ansökningar där röjningar ska göras på brukade fäbodan, fjällägenheter och brukade fjällnära jordbruksfastigheter.

3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd

4 POÄNG. DET FINNS FÖRUTSÄTTNING FÖR HÄVD MED BETESDJUR.

Ansökningar som har en långsiktig lösning att marken kommer att betas med betesdjur efter röjningen. Här görs en bedömning ifall det finns tillgång på betesdjur och i vilken omfattning. Här kan också vägas in bakgrund till varför betesmarken är igenväxt.

4 POÄNG. SLÅTTERÄNGEN ÄR RIMLIG ATT SKÖTA

Ansökningar där det bedöms att sökande har möjlighet att sköta marken efter restaurering. Sökande ska visa hur denne kommer att ha möjlighet att slå marken kommande år.

+1 POÄNG. DET FINNS GODA MÖJLIGHETER TILL SPRIDNING

Mark som ligger i nära anslutning till annan slåtter eller betesmark med hävdgynnade arter

4. Regional prioritering av naturtyp/markslag

5 POÄNG. MARKEN SOM SKA RÖJAS ÄR FÄBODAR SOM BRUKAS

Ansökningar som ska röja på fäbodvallar som brukas, det vill säga att det finns djurhållning på fäboden.

4 POÄNG. MARKEN SOM SKA RÖJAS ÄR STRANDBETE/ÄNGAR, HACKSLÅTTERMARK/FETTJEMARK

Ansökningar som ska röja strandbeten/ängar eller Hackslåttermarker/Fettjemarker (små ängsinslag i skogslandskapet som brukades av gårdar förr i tiden).

5. Regional prioritering av geografiskt område

5 POÄNG. RÖJNINGEN GENOMFÖRS I ALPIN REGION

Ansökningar om röjningen som ska ske i alpin region enligt definitionen i art och habitatdirektivet

4 POÄNG. RÖJNINGEN SKER PÅ KALKGRÄSMARKER

Ansökningar som ska röja på kalkgräsmarker, dessa är oftast rik kärr med stor artrikedom och finns inom kalkområdet i länet.

6. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

3 POÄNG. MARKEN LIGGER I ANSLUTNING TILL TÄTTBEBYGGT OMRÅDE.

Ansökningar där markerna ligger i anslutning där många människor bor

2 POÄNG. MARKEN LIGGER I ETT BEFINTLIGT REKREATIONSOMRÅDE

Ansökningar som ligger i ett befintligt rekreativsområde, nationapark, reservat eller annat friluftsområde

5 POÄNG. MARKEN KAN LÄTT NÅS FRÅN ALLMÄN VÄG

Ansökningar som ligger i anslutning till allmän väg som är lätt att besöka för allmänheten

4 POÄNG. RÖJNING SKER I LÄTTILLGÄNGLIGA OMRÅDEN MED SÄRSKILDA REKREATIONS- OCH LANDSKAPSBILDVÄRDEN

Ansökningar där röjning sker i lättillgängliga områden med särskilda rekreativ- och landskapsbildvärden till exempel Hackåsbygden, Ragundabottnarna och Klövsjö det vill säga riksintresse för kulturmiljöer

14.13 Bilaga 13. Bedömningsgrunder för miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

5 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN PLACERAS SÅ ATT DEN KAN BIDRA TILL ATT FÖRBÄTTRA STATUS I VATTENFÖREKOMST SOM ÄR KLASSAD SOM SÄMRE ÄN GOD STATUS ENLIGT VATTENFÖRVALTNINGEN

5 poäng får ansökningar som placeras så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

4 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN UTFORMAS PÅ BÄSTA MÖJLIGA SÄTT UTIFRÅN ATT FÖRBÄTTRA HYDROMORFOLOGISKA OCH BIOLOGISKA KVALITETSFAKTORER

Det ska finnas kopplingar till påverkan på hydromorfologi och biologi från jordbruk till exempel rätningar, rensningar och övergödning det vill säga miljöproblemen övergödning och förändrade habitat genom fysisk påverkan (morfologiska förändringar). Åtgärder som gynnar hydromorfologin är att man återställer strukturerna på markerna som de var tidigare, ex ta bort vandringshinder i bäckar, pluggning av diken etc. Dessa åtgärder gynnar även de biologiska faktorerna

+1 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN UTFORMAS PÅ BÄSTA MÖJLIGA SÄTT FÖR ATT OPTIMERA RETENTION AV KVÄVE OCH FOSFOR

Bedömning utifrån syfte och förutsättningarna på platsen. En bedömningsgrund handlar om utformning för att öka retention av kväve och fosfor och den andra bedömningsgrunden handlar om utformning för att förbättra hydromorfologi och

biologi i vattnet. Det ska finnas kopplingar till påverkan på hydromorfologi och biologi från jordbruk till exempel rätningar, rensningar och övergödning det vill säga miljöproblemen övergödning och förändrade habitat genom fysisk påverkan (morfologiska förändringar). Diskutera gärna denna bedömningsgrund och hur ni kan använda åtgärdsprogram för avrinningsområde med beredningssekreteriatet för vattenförvaltning på din länsstyrelse

3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

2 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT FÖRBÄTTRA BIOLOGISKA KVALITETSAKTÖRER

Investeringen återställer diken, bäckar som på så vis får en bättre bottenfauna, artrikedomen ökar.

+1 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT FÖRBÄTTRA KEMISK-FYSIKALISKA KVALITETSAKTÖRER

Investeringen minska utsläpp av fosfor och kväve, växtskyddsmedel. Det kan vara kantzoner, att man anlägger drickstationer för betande djur istället för att de ska gå ner och dricka i befintliga bäckar.

+2 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT FÖRBÄTTRA HYDROMORFOLOGISKA KVALITETSAKTÖRER

Investeringen förbättrar hydromorfologin genom återställning av diken, kan även vara att man anlägger diken eller dammar för att minska sedimentering.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

5 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN LIGGER I ETT BEFINTLIGT REKREATIONSOMRÅDE

Exempel på insatser för att öka tillgänglighet kan vara stättor, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar och så vidare. Till rekreationsområde kan också räknas vandringsleder eller andra typer av besöksmål.

5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

5 POÄNG MILJÖINVESTERINGEN KOMMER ATT KUNNA UTJÄMNA HÖGA FLÖDEN ELLER UTGÖRA EN VATTENRESERV OCH MAGASINERA VATTEN TILL SENARE TORRPERIODER

Våtmarken utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att Länsstyrelsen tillåter detta och det inte är huvudsyftet med våtmarken. Det ska framgå i bedömningsgrunden hur man i så fall bedömer bevattning

6. Miljöinvesteringen är innovativ

5 POÄNG. INVESTERINGEN ÄR INNOVATIV

Det kan till exempel vara pilotprojekt/del av pilotprojekt, nya metoder eller nya nätverk eller aktörer som samarbetar.

14.14 Bilaga 14. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

3 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS OCH UTFORMAS PÅ ETT SÄTT SOM GYNNAR EN ALLMÄN BIOLOGISK MÅNGFALD

Miljöinvesteringen kommer att placeras och utformas så att den gynnar allmän biologisk mångfald, till exempel genom att den bidrar till att skapa konnektivitet mellan våtmarker eller skapa biotoper som det finns brist på i omgivande landskap. Våtmarken utformas på ett sätt så att det finns förutsättningar för att våtmarken på sikt når god biologisk mångfald. I Jordbruksverkets rapport 2011:7 finns förslag på hur olika utformning kan viktas som man kan använda som underlag. Bedömningen kan också grundas på vilka typer av organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar och så vidare eller ett geografiskt område eller om det kommer vara fritt från till exempel fisk.

+2 POÄNG. ARTER/NATURTYPER SOM ÄR HOTADE OCH/ELLER MED I ART- OCH HABITATDIREKTIVET ELLER FÅGELDIREKTIVET BEDÖMS GYNNAS AV VÅTMARKEN PLACERING OCH UTFORMNING

Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. Beskriv ifall vissa utpekade områden, arter/ grupper är särskilt prioriterade. (Detta är också grund för 100 procent, men eftersom inte alla våtmarker inom nitratkänsligt område nödvändigtvis ska få 100 procent så kan det ge pluspoäng även här för de våtmarker som är i gruppen 90 procent)

2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

3 POÄNG. DET FINNS FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SKÖTSEL SOM GYNNAR SYFTET.

Skötsel som går utöver det som krävs för miljöersättningen för skötsel av våtmark. Det kan vara annan skötsel som ska gynna syftet med våtmarken. Dammar ska slås och rensas så att de fungerar. I våtmarkerna ska diken underhållas så att de har det syfte som tanken med marken är.

3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.

3 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS SÅ ATT DEN KAN BIDRA TILL ATT FÖRBÄTTRA STATUS I VATTENFÖREKOMST SOM ÄR KLASSAD SOM SÄMRE ÄN GOD STATUS ENLIGT VATTENFÖRVALTNINGEN.

Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen. Våtmarkens bedöms kunna bidra till att höja vattenförekomstens ekologiska status. Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning som ska bedömas. Här får ni formulera bedömningsgrund så

den passar er. Till exempel kan man ha olika poängsättning och då ge mer poäng till åtgärder i vattenförekomster med dålig status. Diskutera gärna denna bedömningsgrund och hur ni kan använda åtgärdsprogram för avrinningsområde med beredningssekretariatet för vattenförvaltning på din länsstyrelse

+1 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS SÅ ATT DEN MINSKAR NÄRINGSBELASTNING TILL NEDSTRÖMS UTPEKAT VATTEN

Minskar belastning till nedströms utpekade vatten. Om ni vill använda denna poängbeskrivning ska det framgå vad som är utpekade vatten.

+1 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS I ETT OMRÅDE MED HÖG NÄRINGSBELASTNING AV FOSFOR.

Placering i område med hög näringsbelastning enligt annan bedömningsgrund. Här görs en bedömning utifrån till exempel vattenmyndigheternas kartor över områden som göder havet mest eller SMHIs modelleringar i PLC5 eller annat kartmaterial. Vilket underlag som ska användas för bedömningen ska specificeras av respektive län. Detta kan också vara grund för 100 procent i stöd.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativmöjligheter och upplevelsevärden

5 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN LIGGER I ETT BEFINTLIGT REKREATIONSOMRÅDE FÖR ALLMÄNHETEN

Insatser för att öka tillgänglighet kan vara stättor, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar och så vidare. Till rekreativområde kan också räknas vandringsleder eller andra typer av besöksmål.

5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

3 POÄNG MILJÖINVESTERINGEN FÖRVÄNTAS MINSKA AVGÅNGEN AV VÄXTHUSGASER OM DEN ANLÄGGS PÅ ORGANOGEN JORD.

Anläggningen kommer att anpassas utifrån den kunskap som finns om organogena jordar och anläggning av våtmarker på dessa, så att avgången av växthusgaser förväntas bli minimal.

+2 POÄNG MILJÖINVESTERINGEN KOMMER ATT KUNNA UTJÄMNA HÖGA FLÖDEN ELLER UTGÖRA EN VATTENRESERV OCH MAGASINERA VATTEN TILL SENARE TORRPERIODER.

Våtmarken utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att Länsstyrelsen tillåter detta och det inte är huvudsyftet med våtmarken. Det ska framgå i bedömningsgrunden hur man i så fall bedömer bevattning.

14.15 Bilaga 15. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

5 POÄNG. ARTER/NATURTYPER SOM ÄR HOTADE OCH/ELLER MED I ART- OCH HABITATDIREKTIVET ELLER FÅGELDIREKTIVET BEDÖMS GYNNAS AV VÅTMARKEN PLACERING OCH UTFORMNING

Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. Beskriv ifall vissa utpekade områden, arter/ grupper är särskilt prioriterade. (Detta är också grund för 100 procent, men eftersom inte alla våtmarker inom nitratkänsligt område nödvändigtvis ska få 100 procent så kan det ge pluspoäng även här för de våtmarker som är i gruppen 90 procent)

3 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS OCH UTFORMAS PÅ ETT SÄTT SOM GYNNAR EN ALLMÄN BIOLOGISK MÅNGFALD

Exempel på vad som kan ingå i bedömningsgrund. Miljöinvesteringen kommer att placeras och utformas så att den gynnar allmän biologisk mångfald, till exempel genom att den bidrar till att skapa konnektivitet mellan våtmarker eller skapa biotoper som det finns brist på i omgivande landskap. Våtmarken utformas på ett sätt så att det finns förutsättningar för att våtmarken på sikt når god biologisk mångfald. I Jordbruksverkets rapport 2011:7 finns förslag på hur olika utformning kan viktas som man kan använda som underlag. Bedömningen kan också grundas på vilka typer av organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar och så vidare eller ett geografiskt område eller om det kommer vara fritt från till exempel fisk.

Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

5 POÄNG. DET FINNS FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SKÖTSEL SOM GYNNAR SYFTET.

Skötsel som går utöver det som krävs för miljöersättningen för skötsel av våtmark. Det kan till exempel vara bete och slåtter eller annan skötsel som ska gynna syftet med våtmarken.

Dammar ska slås och rensas så att de fungerar. I våtmarkerna ska diken underhållas så att de har det syfte som tanken med marken är.

Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.

3 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS SÅ ATT DEN KAN BIDRA TILL ATT FÖRBÄTTRA STATUS I VATTENFÖREKOMST SOM ÄR KLASSAD SOM SÄMRE ÄN GOD STATUS ENLIGT VATTENFÖRVALTNINGEN.

Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen. Våtmarkens bedöms kunna bidra till att höja vattenförekomstens ekologiska status. Det är i första hand fysikalisk-

kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning som ska bedömas. Här får ni formulera bedömningsgrund så den passar er. Till exempel kan man ha olika poängsättning och då ge mer poäng till åtgärder i vattenförekomster med dålig status. Diskutera gärna denna bedömningsgrund och hur ni kan använda åtgärdsprogram för avrinningsområde med beredningssekretariatet för vattenförvaltning på din länsstyrelse

+1 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS SÅ ATT DEN MINSKAR NÄRINGSBELASTNING TILL NEDSTRÖMS UTPEKAT VATTEN

Minskar belastning till nedströms utpekade vatten. Om ni vill använda denna poängbeskrivning ska det framgå vad som är utpekade vatten.

+1 POÄNG. VÅTMARKEN PLACERAS I ETT OMRÅDE MED HÖG NÄRINGSBELASTNING AV FOSFOR.

Placering i område med hög näringsbelastning enligt annan bedömningsgrund. Här görs en bedömning utifrån till exempel vattenmyndigheternas kartor över områden som göder havet mest eller SMHIs modelleringar i PLC5 eller annat kartmaterial. Vilket underlag som ska användas för bedömningen ska specificeras av respektive län. Detta kan också vara grund för 100 procent i stöd.

Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden

5 POÄNG. MILJÖINVESTERINGEN LIGGER I ETT BEFINTLIGT REKREATIONSOMRÅDE FÖR ALLMÄNHETEN

Insatser för att öka tillgänglighet kan vara stättor, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar och så vidare. Till rekreativsmråde kan också räknas vandringsleder eller andra typer av besöksmål.

Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

3 POÄNG MILJÖINVESTERINGEN FÖRVÄNTAS MINSKA AVGÅNGEN AV VÄXTHUSGASER OM DEN ANLÄGGS PÅ ORGANOGEN JORD.

Anläggningen kommer att anpassas utifrån den kunskap som finns om organogena jordar och anläggning av våtmarker på dessa, så att avgången av växthusgaser förväntas bli minimal.

+2 POÄNG MILJÖINVESTERINGEN KOMMER ATT KUNNA UTJÄMNA HÖGA FLÖDEN ELLER UTGÖRA EN VATTENRESERV OCH MAGASINERA VATTEN TILL SENARE TORRPERIODER.

Våtmarken utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att Länsstyrelsen tillåter detta och det inte är huvudsyftet med våtmarken. Det ska framgå i bedömningsgrunden hur man i så fall bedömer bevattning.

14.16 Bilaga 16. Bedömningsgrunder stöd till att anlägga tvåstegsdiken

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

1. Miljöinvesteringens placering

MILJÖINVESTERINGEN PLACERAS I ELLER I ANSLUTNING TILL VATTENFÖREKOMST SOM ÄR KLASSAD SOM SÄMRE ÄN GOD STATUS.

2 poäng: Måttlig status

3 poäng: Otillfredsställande status

4 poäng: Dålig status

Tvästegsdiket placeras så att det kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig (2 poäng), otillfredsställande (3 poäng), eller dålig (4 poäng). Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning eller fysisk påverkan som ska bedömas. Vattenförekomster med förhöjda halter av fosfor som ska prioriteras.

+1 POÄNG: AVRINNINGSSOMRÅDETS STORLEK I TVÅSTEGSDIKETS UTLOPP ÄR STÖRRE 300 HEKTAR

En ytterligare poäng tilldelas om avrinningsområdets storlek är större än 300 hektar vid dikets utlopp. Avrinningsområdet bestäms genom kartunderlag eller beskrivning av dikningsföretag. Statusen måste vara måttlig, otillfredsställande eller dålig för att få detta poäng.

2. Genomförande av miljöinvesteringen

5 POÄNG: SCHAKTMASSOR KAN HANTERAS PÅ ETT MYCKET EFFEKTIVT SÄTT

5 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett mycket effektivt sätt. Massorna avyttras i närhet av diket eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att så lite massor som möjligt skapas och dessa kan hanteras på ett effektivt sätt.

3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

2 POÄNG: AVRINNINGSSOMRÅDET BESTÅR TILL MER ÄN 60 PROCENT AV ÅKER

3 POÄNG: AVRINNINGSSOMRÅDET BESTÅR TILL MER ÄN 80 PROCENT AV ÅKER

2-3 poäng tilldelas om delen åkermark i avrinningsområdet bestämt genom kartunderlag. Mer än 60 procent ger 2p och mer än 80 procent ger 3p.

+2 POÄNG: DIKESSTRÄCKAN ÄR STÖRRE ÄN 0,5 KM

Ytterligare 2 poäng ges om dikessträckan som ska göras om till tvåstegsdike är minst 0,5 km lång. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

+1 POÄNG: BREDDEN PÅ TERRASSEN ÄR STÖRRE ÄN 5 GÅNGER FÅRANS BREDD

Ytterligare 1 poäng ges om bredden på terrassen är mer än 5 gånger så bred som fåran. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.

+ 2 POÄNG: DET FINNS PROBLEM MED ÅTERKOMMANDE ÖVERSVÄMNINGAR

Två poäng tilldelas poäng ges om det finns problem med återkommande översvämningar i området. Översvämningarna ska vara dokumenterade genom till exempel foto. Tänk på att åtgärder för att minska översvämning kan kräva dispens och tillstånd för markavvattning.

+ 2 POÄNG: TVÅSTEGSDIKET FÖRVÄNTAS GYNNA BIOLOGISK MÅNGFALD PÅ ETT SÄTT SOM DET INTE GJORDE TIDIGARE.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket förväntas fungera som spridningskorridor eller förbättra livssituationen för utpekade arter. Poäng ges också om aktiva åtgärder för biologisk mångfald görs, till exempel fiskevårdsåtgärder eller biotopvård som sådd av insektsfrämjande växter.

+ 2 POÄNG: KOMBINATION MED ANDRA ÅTGÄRDER OCH SAMVERKAN

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket är en del av flera åtgärder i samma område för att förbättra status i vattenförekomst, det är en del i en helhetslösning eller ett samverkansprojekt. Åtgärder i kombination kan till exempel vara våtmarker, sedimentationsfällor, krökar, trädplanteringar etc.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR TILLGÄNGLIG

En poäng tilldelas om närhet till tätort eller vandringsstråk, del i informationssatsning eller ska användas som visningsobjekt.

14.17 Bilaga 17. Bedömningsgrunder för stöd till reglerbar dränering

(delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Åtgärden ej aktuell i Jämtlands län.

14.18 Bilaga 18. Bedömningsgrunder för startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)

Nationella urvalskriterier

1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Ansökningar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. När det gäller startstöd är det hur själva etableringen påverkar miljö-, klimat och arbete och produktionssätt som bedöms.

+2 POÄNG: PLANERAD DRIFT BEDÖMS BIDRA TILL ATT UPPFYLLA MINST 1 NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL

Två poäng ges om etableringen bidrar till att uppfylla minst 1 miljö kvalitetsmål. Det som är viktigt är att se på hur produktionen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen. Ett exempel kan vara att den som tar över en gård fortsätter med betesdjur vilket bidrar till miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap.

+1 POÄNG: DET FINNS EN NYLIGEN UPPRÄTTAD ENERGIKARTLÄGGNING

En poäng ges för energikartläggningen som bör vara gjord tidigast för tre år sedan och omfatta den aktuella verksamheten.

+1 POÄNG: DET FINNS DOKUMENTERAT STRUKTURERAT MILJÖKVALITETSARBETE

En poäng ges för att dokumentationen är aktuell för det senaste året. Exempel på strukturerat miljö kvalitetsarbete kan vara Miljöhusesyn; www.miljohusesyn.nu

+1 POÄNG: PLANERAD DRIFT AVSER EKOLOGISK PRODUKTION

En poäng ges för ekologisk produktion som skall omfatta företagets alla relevanta produktionsgrenar och inte bara del av en produktionsgren.

2. Etableringen bidrar till att införa av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder det vill säga innovation

En nyetablering kan ofta innebära en positiv utveckling för orten. Därför kan etableringen indirekt bidra mer till landsbygdsutveckling än själva etableringen.

+3 POÄNG: ETABLERINGEN MEDFÖR NY PRODUKTION, PRODUKTER ELLER TJÄNSTER

Tre poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med en helt ny produktion. Verksamhet som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 POÄNG: SÖKANDEN ANVÄNDER SIG AV NYA ARBETSMETODER

Två poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med nytt arbetssätt för företaget avseende styrning-, ledning, organisatoriskt eller verksamhetens genomförande. Exempel kan vara att samverka med andra företag i produktionen eller i ledning. Det kan också vara införa Lean-metoden i företaget. Arbetsmetoder som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget

Ansökningar där den som söker stöd har kompetens för att klara av att driva och utveckla sitt företag prioriteras.

+3 POÄNG: SÖKANDEN HAR PRAKTISK UTBILDNING I JORDBRUK SOM GÅR UTÖVER MINIMIKRAVEN I STÖDVILLKOREN

Tre poäng ges till den som söker startstöd och som har mer kompetens än det som ställs i minimikraven. Poäng ges om sökande har arbetat mer än två år inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har mer än ett års erfarenhet i arbetsledande ställning inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäringen. Arbetet ska vara någon annanstans än på föräldragården.

+2 POÄNG: SÖKANDEN HAR PRAKTISK UTBILDNING FRÅN VERKSAMHET UTANFÖR JORDBRUKET SOM ÄR ANVÄNDBAR I FÖRETAGET

Två poäng ges till den som har praktisk erfarenhet eller yrkesutbildning av verksamheter utanför jordbruket under förutsättning att kompetensen är användbar i företaget. Det kan exempelvis vara inom ekonomi, byggnad, maskinservice och så vidare. Poäng ges om sökande har arbetat mer än två år i annan bransch än jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har drivit företag utanför jordbruks-, trädgård- eller rennäringen i mer än ett år.

+1 POÄNG DEN SÖKANDE HAR EFTERGymNASIAL UTBILDNING ELLER INTERNATIONELL UTBILDNING ELLER PRAKTIK

Poäng ges om sökande har eftergymnasial examen inom jordbruks- eller trädgårdsnäringen eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk om minst sex månader.

4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare

Sökanden som saknar möjlighet till alternativ inkomstkälla och när det tar tid innan verksamheten ger intäkter är i större behov av stöd och bör prioriteras.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER KOMMER ENDAST ATT HA INKOMST FRÅN FÖRETAGET, DET VILL SÄGA INGEN INKOMST AV TJÄNST UTANFÖR FÖRETAGET

Två poäng ges till de som inte har någon inkomst utöver det egna företagets avkastning. Även inkomst från F-skattjänster som ligger helt utanför jordbruks-, trädgårds- eller rennäring bör betraktas som inkomst av tjänst om det inte bara handlar om enstaka uppdrag och intäkterna högst uppgår till 10 procent av företagets totala omsättning.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD STARTAR ETT FÖRETAG UTAN NÅGON PÅGÅENDE PRODUKTION

Två poäng ges till den som startar ett företag som inte har någon befintlig produktion som är igång och det därmed tar längre tid innan företaget får intäkter. Kriteriets betydelse kan bero på företagets produktionsgrenar. Exempelvis är betydelsen mindre inom vanlig spannmålsodling, medan det för andra produktioner kan ta flera år innan insatt rörelsekapital kommer tillbaka som inkomst. Poäng bör endast tilldelas om det tar längre tid att få inkomst än om produktionen varit i full drift.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD GÅR IN I EN BEFINTLIG VERKSAMHET OCH UTÖKAR VERKSAMHET

En poäng ges till den som tar vid ett företag som har en befintlig produktion som är igång och utökar den befintliga produktionsgrenen eller en ny produktionsgren i företaget. Utökningen medför troligen investeringsutgifter och ökat rörelsekapital och det tar viss tid innan satsningen genererar resultat. Kriteriets betydelse kan bero på produktionsgren, men poäng bör tilldelas alla satsningar i utökad produktion om minst 10 procent eller som lägst 300 timmar jämfört med utgångsläget.

+1 POÄNG: SÖKANDES ARBETSTID INOM PRIMÄRPRODUKTION OCH LIVSMEDELSFÖRÄDLING OMFATTAR HELTID, DET VILL SÄGA MINST 1 720 TIMMAR PER ÅR

En poäng ges till de som arbetar minst 1 720 timmar i företaget med verksamheten jordbruk, trädgård eller rennäring. Livsmedelsförädling av egna produkter får ingå i arbetstiden men primärproduktionen skall avse minst 860 timmar per år.

Regionala urvalskriterier

Ansökningar från sökande med mindre än heltidssysselsättning eller låg andel av ägandet i företaget kommer inte att få några poäng för det regionala urvalskriteriet, det vill säga endast ansökningar som rör heltidssysselsättning⁹ inom primärproduktionen och stor andel ägande i företaget kan komma att beviljas stöd under förutsättning att medel finns. Detta gäller både vid ansökningstillfället och uppföljningstillfället.

⁹ Heltid definieras 1 720 timmar och halvtid är 860 timmar. Deltid är delar av heltid, det vill säga delar av 1 720 timmar.

1. Etableringen bidrar till att uppfylla regionala miljö- och klimatmål.

1 POÄNG STÖDET BIDRAR TILL EN ÖKAD PRIMÄRPRODUKTION

Stödet bidrar till att behålla eller öka primärproduktionen på företaget.

+ 1 OCH/ELLER +3 POÄNG STÖDET BIDRAR TILL ATT GYNNA LÄNETS PRIORITERADE PRODUKTIONSINRIKTNINGAR

- » + 1 poäng Företaget bedriver primärproduktion inom kött. Det kan handla om ren kött produktion eller kombinerad kött och mjölkproduktion
- » + 3 poäng Företaget bedriver primärproduktion inom mjölk. Mjölkproduktion inom nöt, får och getter ger tre ytterligare poäng

2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på kort och på lång sikt

2 POÄNG: SÖKANDE HAR ARBETSLIVSERFARENHET INOM JORDBRUK

Den sökande har inhämtat kunskap och erfarenheter, utöver de grundläggande kompetenskraven, från en gård. Minst sex månader på gården krävs för att kunna tillgodoräkna sig gården som kunskaps- och erfarenhetsinhämtningsställe.

+2 POÄNG: SÖKANDE HAR ARBETSLIVSERFARENHET INOM JORDBRUK FRÅN TVÅ FÖRETAG ELLER FLER.

Den sökande har inhämtat kunskap och erfarenheter, utöver de grundläggande kompetenskraven, från fler än en gård. Minst sex månader per gård för att tillgodoräkna sig gården som kunskaps- och erfarenhetsinhämtningsställe.

+1 POÄNG: SÖKANDE HAR FÖRETAGSLEDNINGSKOMPETENS INHÄMTAD FRÅN HÖGRE STUDIER, LÄGST HÖGSKOLA.

Den sökande har inhämtat kunskap och erfarenheter genom studier, utöver de grundläggande kompetenskraven, genom studier på högre nivå, det vill säga lägst högskola inom något för företaget relevanta områden till exempel ekonomi, juridik, agronomi, etc.

14.19 Bilaga 19. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till förnybar energi

(delåtgärd 6.4 fokusområde 5c)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

3 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT ÖKA ANVÄNDNINGEN AV FÖRNYBAR ENERGI

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom

fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk, trädgårdsodling, eller rennäring kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL EN DIREKT ERSÄTTNING AV FOSSIL ENERGI

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

+2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR BRANSCHEN ELLER I OMRÅDET

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

+2 POÄNG: INVESTERINGSTYPEN FÖRVÄNTAS FÅ STOR SPRIDNING

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

+3 POÄNG: BI- ELLER RESTPRODUKTER ANVÄNDS

Tre poäng ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den

investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.

+ 1 POÄNG: PRODUKTER, RÅVAROR ELLER RESURSER FÖR ENERGIPRODUKTION TAS FRÅN NÄROMRÅDET.

Poäng ges till företag som kan påvisa att energiråvaran kommer från närområdet genom avtal, letter of intent, eget ägande eller annan dokumentation.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL FÖRÄDLING OCH PRODUKTION AV FÖRNYBAR ENERGI ELLER OMSTÄLLNING FRÅN FOSSIL TILL FÖRNYBAR ENERGI

Investeringen minskar i större omfattning eller tar bort användningen helt av fossila bränslen inom företaget

+ 1 POÄNG: FÖRETAGET HAR GENOMFÖRT EN ENERGIKARTLÄGGNING

Kartläggningen visar behovet (energieffektiviseringen) av investeringen

14.20 Bilaga 20. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till gödselbaserad biogas

(delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN GYNNAR PRODUKTIONEN OCH/ELLER ANVÄNDNINGEN AV BIOGAS

Poängen ges till biogasanläggningar som rötar gödsel men också andra investeringar som gynnar produktionen av biogas, exempelvis rötrestlager. Om en jordbrukare ansöker om investeringsstöd för rötrestlager för eget bruk hanteras ansökan i 4.1 5d, men om rötrestlagret ingår som en del av en större ansökan hanteras det inom detta fokusområde. Poängen ges också till investeringar som ökar användningen av biogas. Det kan exempelvis vara rörledningar, uppgraderingar till fordonsgas och tankstationer för biogas.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN INKLUDERAR UTRUSTNING ELLER SKÖTS MED METODER SOM SYFTAR TILL ATT MINSKA MÖJLIGA METANLÄCKAGE FRÅN ANLÄGGNINGEN

Poängen ges till investeringar där särskilda åtgärder vidtagits för att minska risken för läckage av metan. Det kan exempelvis handla om gastät rötrestlagring eller en efterrötkammare. En åtgärd kan också handla om rutiner och kontrollprogram för regelbunden läcksökning och service av anläggningens olika delar enligt

gödselgasstödet krav. Extrapoängen ges enbart till utrustning som inte krävs för miljötillstånd.

+2 POÄNG: DET FINNS AVSÄTTNING FÖR DEN RÖTREST SOM PRODUCERAS

Poängen ges till investeringar där det är uppenbart att rötresten kommer till användning antingen i det egna företaget eller i andra företag. Det kan vara gårdsanläggningar där man även bedriver växtodling eller anläggningar som tar emot gödsel från djurgårdar som sedan tar tillbaka rötrest för användning i växtodling. Det kan även handla om förädling av rötresten för försäljning eller transport till mindre djurtäta regioner.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN SYFTAR TILL ATT UPPGRADERA BIOGASEN TILL FORDONSGAS

Poängen ges till biogasanläggningar som också uppgraderar biogasen till fordonsgas. Poängen ges också till investeringar som syftar till att uppgradera biogasen i befintliga biogasanläggningar.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR NY FÖR FÖRETAGET

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH BEHÖVER SPRIDAS MER

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Investeringar som visar på nya bra sätt att ta tillvara biogasen får poängen. Ansökan bedöms utifrån aktuell kunskap inom området, utifrån hur investeringen förväntas bidra med positiva effekter och utifrån innovationens behov av att spridas.

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 POÄNG: PILOTPROJEKT ELLER TESTANLÄGGNING

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt, process, teknik eller metod.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+3 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR TILLRÄCKLIG EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

Tre poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, själv, via anställd eller inköpt kompetens.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+3 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

Tre poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

5 POÄNG: NUVÄRDET AV INVESTERINGEN MED INVESTERINGSSTÖD ÄR POSITIVT

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges fem poäng. Det stöd som avses är investeringsstödet för insatsområdet. Eventuellt gödselgasstöd tas inte med i beräkningen.

14.21 Bilaga 21. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att skapa nya jobb

(delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen. För urvalskriteriet räknas enbart arbetstillfällen på landsbygden.

1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD SYSSELSÄTTNING FRÅN DELTID TILL HELTID

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget.

3 POÄNG: INVESTERINGEN SKAPAR ETT NYTT ARBETSTILLFÄLLE I FÖRETAGET

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller deltid. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 POÄNG: INVESTERINGEN SKAPAR MER ÄN ETT ARBETSTILLFÄLLE I FÖRETAGET

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller deltid, dock minst 1 720 timmar totalt. Berörda personer har inte varit anställda i företaget nyligen.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL SYSSELSÄTTNING HELA ÅRET
Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MINST ETT NATIONELLT MILJÖKVALITETSMÅL

Två poäng ges till verksamheter som bidrar till de nationella miljö kvalitetsmålen. Det kan till exempel gälla satsningar inom turismsektorn som bidrar till öppna betesmarker, gynnar kulturmiljön eller den biologiska mångfalden. Ett annat exempel är företag som driver restauranger eller säljer mathantverk där råvaran är ekologisk, lokalt producerad eller säsongsanpassad. Lokalt producerat räknas som inom eget eller angränsande landskap. Företag som bedriver verksamheter inom energiproduktion och energieffektivisering är andra exempel på företag som är kvalificerade till poängen.

+2 POÄNG: DELAR I INVESTERINGEN GER EXTRA BIDRAG TILL MILJÖKVALITETSMÅLEN

Två poäng ges till den som söker stöd om det ingår delar i investeringen som är bra för miljön. Det kan till exempel vara en investering där ett miljöcertifieringssystem ingår.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ETT EXTRA ENERGIEFFEKTIVT FÖRETAG

En poäng ges till de företag som med investeringen använder sig av energikällor eller teknik som gör företaget energieffektivt. Det kan till exempel vara investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet.

3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

+3 POÄNG: INVESTERINGEN MEDFÖR ATT NY PRODUKTION STARTAS ELLER ATT NYA TJÄNSTER ERBJUDS I OMRÅDET

Tre poäng ges till investeringar som medför nya verksamheter i området.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING

Två ges till investeringar som har ett koncept som visar potential att utveckla branschen eller området i en positiv riktning.

4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 POÄNG: TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FINNS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR ERFARENHET AV PLANERAD VERKSAMHET SOM ANSTÄLLD ELLER EGEN FÖRETAGARE

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen**1 POÄNG: UTAN STÖD GENOMFÖRS INTE INVESTERINGEN**

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 POÄNG: UTAN STÖD FÖRHINDRAS DEN FORTSATT UTVECKLINGEN AV VERKSAMHETEN, UTÖVER INVESTERINGEN

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 POÄNG: KASSALIKVIDITETEN EFTER INVESTERINGEN ÄR MINDRE ÄN 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditet efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 POÄNG: SJÄLVFINANSIERINGSGRADEN ÄR MINDRE ÄN 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

2 POÄNG: INVESTERINGEN UTVECKLAR BYGDEN SOM BESÖKSMÅL

Investeringar som stärker det turistiska utbudet i området prioriteras. Flera anledningar till att besöka en plats ökar tillväxt och lönsamhet för företagen. Boende med hög standard krävs för att möta marknaden behov och är högt prioriterat likväl som innovativa aktiviteter av hög kvalitet.

2 POÄNG; INVESTERINGEN BIDRAR TILL FÖRÄDLING AV PRODUKTER.

Förädlingsgraden i produktionen ökar.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN ANVÄNDER LOKALA/REGIONALA NATURRESURSER

Nyttjande av lokala/regionala naturresurser i form av råvaror från jord och skog stärker länets näringsliv

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT SKAPA ELLER BEVARA ARBETSTILLFÄLLEN

Ett bevarat arbetstillfälle innebär att produktionen ökar i tillräcklig omfattning för att bibehålla nuvarande bemanning. Nyskapade arbetstillfällen innebär en nettoökning från antal anställda innan investeringen genomförs.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN STÄRKER LÖNSAMHETEN I FÖRETAGET

Investeringen innebär en förstärkning av företagets lönsamhet genom att bidra till effektivisering och/eller produktionsökning

14.22. Bilaga 22. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i småskalig infrastruktur

(delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA ÅTMINSTONE ETT NATIONELLT MILJÖMÅL

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljö målspportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

- » En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.
- » Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- » Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.

- » Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas.
- » Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN ENERGIEFFEKTIV LÖSNING

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL KULTURMILJÖMÅLEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/sb/d/16921/a/213301>

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL MÅLEN FÖR FRILUFTSPOLITIKEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitik. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.

+ 1 POÄNG: LÄMPLIG KOMPETENS FINNS INOM ORGANISATIONEN FÖR DET OMRÅDE INVESTERINGEN AVSER

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom organisationen som gäller för den investering som organisationen ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+ 2 POÄNG: TILLRÄCKLIG, EGEN ELLER KÖPT KOMPETENS FÖR ATT GENOMFÖRA INVESTERINGEN

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på verksamheten, därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+ 1 POÄNG: ORGANISATIONEN HAR EN TYDLIG OCH RELEVANT MÅLBILD

En poäng ges om organisationen har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Organisationens kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

+2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR PRIORITERAD AV KOMMUNEN

Samråd är gjort med kommunen inför ansökan om stöd och bifogas ansökan. Kommunerna har kunskap om den lokala planeringen. Samrådet/kontakten syftar till att vara rådgivande och ge projektägaren tips och idéer utifrån kommunens kunskaper och överblick. Samrådet förhindrar också att parallella insatser planeras ovetandes av varandra.

+3 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN HELHETSLÖSNING

Investeringen kompletterar andra insatser i området. Det kan vara annan infrastruktur eller andra servicefunktioner i området.

14.23 Bilaga 23. Bedömningsgrunder för stöd till bredband

(delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att öka kostnadseffektiviteten i projekten. I det här sammanhanget betyder det att bredbandsnätet blir billigare per anslutning om det är många som väljer att koppla upp sig. Genom att beräkna anslutningsgraden på hushåll (= permanentbostäder) styr också urvalskriteriet på ett tydligt sätt mot indikatorn för delåtgärden som är antal personer som får tillgång till bredband. Så här beräknas anslutningsgraden: Beräknat antal anslutna hushåll/totalt antal hushåll inom avgränsat område för projektet * 100 = anslutningsgrad i procent

Hushåll = permanentboende

2. Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att få projekt som omfattar ett lite större område. Det är bra ur kostnadseffektivitetssynpunkt om projekten inte blir alltför små och syftar också till att områden avgränsas på ett klokt sätt så att inte "vita fläckar" uppstår mellan områdena. Som möjlig anslutning räknas även här bara hushållen det vill säga permanentbostäder. I ett flerbostadshus räknas varje lägenhet som en anslutning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Prioriteringen syftar till att få projekt som kommit långt i sin planering. Projektet har samlat personer med den kompetens som behövs för att kunna genomföra projektet. En säkrad finansiering av projektet minskar risken för problem med likviditeten som kan leda till stopp i arbetet.

Den kompetens som krävs kan komma från utbildning eller att personen har jobbat med liknande arbetsuppgifter. Personerna ska vara namngivna i ansökan.

Likviditeten är tryggad om det finns ett:

- » Lånelöfte om det är en förening eller organisation (som inte är företag eller myndighet) som genomför projektet.

- » Lånelöfte om det är ett företag som genomför projektet. Om företaget har likviditet att genomföra projektet utan externa lån kan lånelöftet ersättas av ett intyg från företaget.
- » Om det är en kommun eller annan myndighet som genomför projektet behövs inget intyg eller lånelöfte. En kommun eller myndighet får alltid ett poäng.

Den som genomför projektet är den som är projektägare och alltså står som sökande.

Kompetensen ska styrkas med:

Oavsett vem som står som genomför projektet, står som sökande, ska de personerna vara namngivna i ansökan. Kompetensen beskrivs i kort förklaring för varje person. Kompetensen kan bestå av utbildning, arbetslivserfarenhet eller erfarenhet från föreningsarbete. Kompetensen behöver inte styrkas av underlag som till exempel arbetsgivarintyg eller utbildningsintyg.

14.24 Bilaga 24. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA ÅTMINSTONE ETT NATIONELLT MILJÖMÅL

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

- » En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.
- » Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- » Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN ENERGIEFFEKTIV LÖSNING

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL KULTURMILJÖMÅLEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå

kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/sb/d/16921/a/213301>

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL MÅLEN FÖR FRILUFTSPOLITIKEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitik. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

När det gäller innovation kan man se till vad för service som ska förmedlas. Det kan handla om ny kunskap om produkter eller metoder för service. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

1 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH BEHÖVER SPRIDAS MER

Poängen ges till de investeringar som förbättrar servicen i området och samtidigt har en innovativ inriktning som behöver spridas. Det kan vara servicelösningar som har innovativa funktioner, till exempel provtagningsverksamheter eller servicelösningar för posthantering eller bredare aktivitetsutbud.

3 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA I OMRÅDET

En produkt, vara eller tjänst kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området. Tre poäng ges till exempel till nya lösningar för hur man kombinerar olika typer av service eller bredare aktivitetsutbud.

+1 POÄNG: NYA SERVICEPUNKTER ELLER SAMLINGSLOKALER SKAPAS

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på platsen kommer tillhandahållas service. Det kan till exempel vara dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN HELHETSLÖSNING

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR GOD ERFARENHET OCH KUNSKAP

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR MYCKET GOD ERFARENHET OCH HAR VISAT GODA RESULTAT FRÅN LIKNANDE VERKSAMHET.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Service

2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR PRIORITERAD AV KOMMUNEN

Den servicepunkt som ska göra investeringar i förättringar i servicen i serviceglesa områden (avstånd till närmaste serviceställe med liknande utbud, se regionalt serviceprogram) ska vara prioriterad av kommunen.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN GÅR TILL EN SÄRSKILD PRIORITERAD BUTIK/ DRIVMEDELSSTATION.

Respektive kommun har i sin service- eller varuförsörjningsplan ange vilka butiker och drivmedelsstationer i kommunen som är särskilt prioriterade.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT BEHÅLLA ELLER UTÖKA SERVICE I ETT OMRÅDEN MED LÅNGT TILL MOTSVARANDE SERVICE.

Investeringen bidrar till ökad tillgänglighet eller stärker den befintliga grundläggande servicen i serviceglesa områden. Serviceglesa områden är områden med mycket gles befolkning och dålig infrastruktur, där det inte finns mer än ett företag med samma verksamhetsinriktning på orten eller i dess närhet. Investeringen bidrar till att stärka de grundläggande servicefunktionerna: dagligvarubutiker, drivmedelsstationer, apoteks- och postservice samt betaltjänster

+ 1 POÄNG INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

Idrotts- och fritidsanläggningar

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN SAMVERKANSLÖSNING

Investeringen sker i samverkan med flera aktörer, privata, offentliga och ideella

sektorn, alternativt en samlokalisering mellan flera verksamheter. Det kan vara aktörer som kan visa på en samverkan. Alternativt kan det vara olika verksamheter som samlokaliseras.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD TILLGÄNGLIGHET

Investeringen gynnar en eller flera grupper som i dag missgynnas på det aktuella området. Det kan vara investeringar som bryter normer och ger nya grupperingar möjligheter.

+2 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR PRIORITERAD AV KOMMUNEN

Samråd är gjort med kommunen inför ansökan om stöd och bifogas ansökan. Samrådet syftar till att vara rådgivande och ge projektägaren kunskap som kommunen har kring övergripande planering och ska även förhindra att parallella insatser görs.

+1 POÄNG: DET FINNS EN LÅNGSIKTIG LÖSNING PÅ FÖRVALTNING AV INVESTERINGEN.

En aktör (privat, offentlig eller ideell) tar ansvar för investeringen efter dess genomförande och säkerställer drift och underhåll. Det ska finnas en plan för driften/skötseln av investeringen.

4. Projektet har tydliga mål.

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga syften och mål med investeringen (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna.

5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.25 Bilaga 25. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation

(delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA ÅTMINSTONE ETT NATIONELLT MILJÖMÅL

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga.

Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

- » Strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- » Havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Myllrande våtmarker

- » Våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Levande skogar

- » Skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna.

Ett rikt odlingslandskap

- » Odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor.

Storslagen fjällmiljö

- » Fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

God bebyggd miljö

- » Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- » Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.
- » Det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet.
- » Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL KULTURMILJÖMÅLEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/sb/d/16921/a/213301>

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL MÅLEN FÖR FRILUFTSPOLITIKEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitik. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

2 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN INNOVATIV INRIKTNING OCH BEHÖVER SPRIDAS MER

4 POÄNG: INVESTERINGEN HAR TYDLIG INNOVATIV INRIKTNING OCH ÄR BLAND DE FÖRSTA INOM BRANSCHEN

När det gäller innovation kan man se om investeringen avser nya aktiviteter i området eller ny information om området eller platsen. Det kan handla om ny kunskap om området eller platsen. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i de nya insatserna är. Bedömning görs också baserat på hur relevant insatserna är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva insatserna.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN HELHETSLÖSNING

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR GOD ERFARENHET OCH KUNSKAP

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR MYCKET GOD ERFARENHET OCH HAR VISAT GODA RESULTAT FRÅN LIKNANDE VERKSAMHET.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

3 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR PRIORITERAD AV KOMMUNEN

Samråd är gjort med kommunen inför ansökan om stöd och bifogas ansökan. Ett samråd med aktuell kommun är en naturlig utgångspunkt för ett hållbart genomförande av investeringen. Flera kommuner har egna besöksstrategier och nära samverkan med länets gemensamma strategiska prioriteringar och samarbeten inom till exempel Jämtland Härjedalen Turism. Samrådet/kontakten syftar till att vara rådgivande och ge projektägaren tips och idéer utifrån

kommunernas kunskaper och överblick. Samrådet förhindrar också att parallella insatser planeras ovetandes av varandra.

+ 1 POÄNG INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN HELHETSLÖSNING

Investeringen kompletterar eller förstärker andra insatser i bygden. Det kan vara informationsinsatser som stärker utvecklingsmöjligheter. Det kan också vara att insatsen syftar till att skapa en paketering av besöksmålets utbud eller en tematisering av upplevelser. Turistiska produkter som paketeras till målgruppen når marknaden mer effektivt och skapar större effekt för helheten. Med tematisering avses kommunicering av specifika nischer som skapar affärsmöjligheter i bygden.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING.

Investeringen leder till ökad samverkan mellan företag, föreningar, organisationer och boende på landsbygden.

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN GYNNAR OMRÅDETS ATTRAKTIONSKRAFT.

Investeringen ger ökade möjligheter till friluftaktiviteter eller motion och idrott. Investeringen bidrar till att förlänga turistsäsongen eller möjligheterna till rekreation. En längre turistsäsong har stor betydelse för lönsamheten hos företagen och investeringar som syftar till förlängning av affärsmöjligheterna är viktiga för utvecklingen.

Maximalt 5 poäng kan ges som poängsättning för urvalskriteriet.

5. Projektet har tydliga mål

3 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN RELEVANT MÅLBESKRIVNING DÄR TYDLIGA MED INVESTERINGEN (TID, MÄNGD, KVALITÉ ETC.) FINNS ANGIVNA

5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.26. Bilaga 26. Bedömningsgrunder för stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö

(delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA ÅTMINSTONE ETT NATIONELLT MILJÖMÅL

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Ett poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

- » sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- » strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- » havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- » havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Myllrande våtmarker

- » våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- » våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

- » skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,
- » natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- » skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

- » odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur som erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter,
- » biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- » kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- » odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storslagen fjällmiljö

- » fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- » fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

- » det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- » det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- » den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger

skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

Ett rikt växt- och djurliv

- » det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena,
- » tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN HAR EN ENERGIEFFEKTIV LÖSNING

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift 1 extra poäng.

+ 2 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL KULTURMILJÖMÅLEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/sb/d/16921/a/213301>

+ 1 POÄNG: INVESTERINGEN BIDRAR TYDLIGT TILL MÅLEN FÖR FRILUFTSPOLITIKEN

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitikerna. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan i vid bemärkelse betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde.

2 POÄNG: INVESTERINGEN/ÅTGÄRDEN HAR ETT KONCEPT SOM ÄR NYTT FÖR OMRÅDET

Tre poäng ges för investeringar och åtgärder som innebär en nyhet för området och som ger ny livskraft till landsbygden.

4 POÄNG: INVESTERINGEN/ÅTGÄRDEN HAR ETT UNIKT KONCEPT.

Fyra poäng ges för investeringar/åtgärder som kan betraktas som unika i ett större perspektiv.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN ÄR EN DEL I EN HELHETSLÖSNING

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden

2 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR GOD ERFARENHET OCH KUNSKAP

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete

med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR MYCKET GOD ERFARENHET OCH HAR VISAT GODA RESULTAT FRÅN LIKANDE VERKSAMHET.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 POÄNG: INVESTERINGEN INGÅR I EN SAMVERKANSLÖSNING

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat regionalt behov av projektet

Utveckling av natur- och kulturmiljöer

2-3 POÄNG INVESTERINGEN FÖRVÄNTAS GYNNA HOTADE ARTER, NATURTYPER, SKYDDSVÄRDA TRÄD, VÄRDEFULLA BYGGNADER

3 Poäng ges till investeringar på fåbodar med djurhållning eller gårdsmiljöer som ska påvisa höga natur- och kulturvärden.

2 poäng ges till investeringar i landskapselement främst överloppsbyggnader och hägnader i odlingslandskap samt forn- och kulturlämningar som påverkar landskapsbilden.

+1 POÄNG. INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD TILLGÄNGLIGHET.

Investeringen/åtgärden ska ge tillgång till värdefulla natur- och kulturmiljöerna för alla samt främja friluftsliv och rekreation.

+1 POÄNG. INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT NÅ REGIONALA MÅL OCH STRATEGIER.

Sökande ska visa på hur investeringen bidrar till att nå miljö kvalitetsmål på regional nivå.

Utveckling av kulturhistoriska byggnader

3 POÄNG INVESTERINGEN BIDRAR TILL ATT BEVARA, RESTAURERA OCH UTVECKLA KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA BYGGNADER.

Åtgärden/insatsen ska bidra till bevarande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader vid, eller kopplade till hembygdsgården. Åtgärden/insatsen ska stimulera till ökat användning av hembygdsgårdens byggnader.

+1 POÄNG INVESTERINGEN TILLVARATAR OCH UTVECKLAR TRADITIONELL OCH LOKAL KUNSKAP.

Åtgärden/insatsen görs för att utveckla hembygdsgårdens miljö. Den kan också bidra till spridning av kunskaper om traditionella hantverk och metoder.

+1 POÄNG INVESTERINGEN LEDER TILL ÖKAD TILLGÄNGLIGHET.

Åtgärden/insatsen ska öka tillgängligheten och informationen om hembygdsgården

5. Projektet har tydliga mål

3 POÄNG: DEN SOM SÖKER STÖD HAR EN RELEVANT MÅLBESKRIVNING DÄR TYDLIGA MED INVESTERINGEN (TID, MÄNGD, KVALITÉ ETC.) FINNS ANGIVNA

5 poäng ges till sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mätbara mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.27. Bilaga 27. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten för att skapa nya jobb

(delåtgärd 16.2 och 16.9 fokusområde 6a)

1. Projektet har en bra sammansättning

+2 POÄNG MINST EN AV AKTÖRERNA ÄR INTE EN OFFENTLIG AKTÖR

+1 POÄNG: I SAMARBETSPROJEKTET INGÅR FLER ÄN 2 AKTÖRER

Projekt som skapar synergieffekter med fler aktörer ska prioriteras. Att olika typer av aktörer, det vill säga en blandning av offentliga och övriga aktörer, medverkar i projektet är också positivt.

+1 POÄNG: SAMARBETE INOM TRANSNATIONELLA PROJEKT

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte och spridning.

+1 POÄNG: SAMARBETSPROJEKTET KOMMER ATT ETABLERA NYA FORMER AV SAMARBETEN

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

2. Projektet uppfyller identifierade behov

1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA IDENTIFIERADE BEHOV

3 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR I HÖG GRAD TILL ATT UPPFYLLA IDENTIFIERADE BEHOV

5 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR I MYCKET HÖG GRAD TILL ATT UPPFYLLA IDENTIFIERADE BEHOV

Poäng ges utifrån hur väl projektet bedöms skapa sysselsättning och förväntas uppfylla redan identifierade behov. Projekten bedöms utifrån hur projektet väntas bidra till att nå de mål som projektet avser. Bedömningen baseras på hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan samt vilken kompetens det finns för att genomföra projektet. För att få poäng i urvalskriteriet krävs det att beskrivning finns och tydligt kopplar till syftet som framgår i handlingsplanen.

3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet

+1 POÄNG: RESULTATEN KOMMER ATT SPRIDAS TILL RELEVANT MÅLGRUPP

Det är viktigt att resultat från projekt sprids och att goda resultat tillämpas på ett

bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp. Det ska framgå i ansökan hur resultatet ska spridas.

+2 POÄNG: STOR EKONOMISK NYTTA FÖR MÅLGRUPP ELLER NÄRING

+1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MILJÖ- OCH KLIMATMÅL

+1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR BÅDE TILL EKONOMISK NYTTA OCH TILL MILJÖ- OCH KLIMATMÅL

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft ges en poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

14.28. Bilaga 28. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt livsmedelskedjan

(delåtgärd 16.4 fokusområde 3a)

1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet

1 POÄNG: 3–5 JORDBRUKSFÖRETAG INGÅR I SAMARBETET

2 POÄNG: 6–10 JORDBRUKSFÖRETAG INGÅR I SAMARBETET

3 POÄNG: FLER ÄN 10 JORDBRUKSFÖRETAG INGÅR I SAMARBETET

Projekt som innehåller fler jordbruksföretag kommer att prioriteras.

+1 POÄNG: SAMARBETE INOM TRANSNATIONELLA PROJEKT

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

+1 POÄNG: DET FINNS LÄMPLIG KOMPETENS I PROJEKTET

Poäng ges till de projekt som har en lämplig kompetens för området. Projektet ska kunna visa att det finns en samlad kompetens. Antingen har de deltagande aktörerna själva denna kompetens utifrån erfarenhet och utbildning eller så finns kompetensen i projektet på annat sätt, exempelvis köpt.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR TILL ATT FRÄMJA PRIMÄRPRODUCENTERNAS MÖJLIGHETER ATT UTVECKLAS INOM LIVSMEDELSKEDJAN

3 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR I HÖG GRAD TILL ATT FRÄMJA PRIMÄRPRODUCENTERNAS MÖJLIGHETER ATT UTVECKLAS INOM LIVSMEDELSKEDJAN

5 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR I MYCKET HÖG GRAD TILL ATT FRÄMJA PRIMÄRPRODUCENTERNAS MÖJLIGHETER ATT UTVECKLAS INOM

LIVSMEDELSKEDJAN

Poäng ges till de projekt som förväntas främja primärproducenternas konkurrenskraft genom att bättre integrera dem i livsmedelskedjan. Projekten bedöms utifrån hur väl projektet väntas kunna bidra till att utveckla organisationen av livsmedelskedjan och förbättra primärproducenternas situation. Det kan till exempel handla om att skapa mervärde för jordbruksprodukter, kvalitetssystem eller om projekt som främjar försäljning på lokala marknader. För att få poäng i urvalskriteriet krävs en beskrivning som tydligt kopplar till syftet med stödet och till prioriteringarna i den regionala handlingsplanen.

3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet**+1 POÄNG: RESULTATEN KOMMER ATT SPRIDAS TILL RELEVANT MÅLGRUPP**

Det är viktigt att resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp.

+2 POÄNG: STOR EKONOMISK NYTTA FÖR MÅLGRUPP ELLER NÄRING

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft till deltagande företag eller bransch ges en poäng.

+1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MILJÖ- OCH KLIMATMÅL

Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng

+1 POÄNG: PROJEKTET BIDRAR BÅDE TILL EKONOMISK NYTTA OCH TILL MILJÖ- OCH KLIMATMÅL

Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

**14.29. Bilaga 29. Bedömningsgrunder för stöd till
samarbeten inom miljö för människors livsmiljö**
(delåtgärd 16.5 fokusområde 6b)

14.30. Bilaga 30. Miljö

Dokumentet är till hjälp för att göra bedömningar inom området miljö för 4.1/2a samt 7.4/6b.

Miljömål för 4.1/2a

Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag.

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av "all inclusive" investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Målen för kulturmiljöarbetet

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- » ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- » människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- » ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- » en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

<http://www.regeringen.se/sb/d/16921/a/213301>

Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att med bland annat allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

1. Tillgänglig natur för alla

Naturen ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

2. Starkt engagemang och samverkan

Ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt.

3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

4. Tillgång till natur för friluftsliv

Det finns tillgång till natur för friluftslivet. Det innebär att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

5. Attraktiv tätortsnära natur

Det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Det innebär att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga friluftsliv-, natur- och kulturmiljövärden.

6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet. Detta bör innebära att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utvistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

9. Friluftsliv för god folkhälsa

Att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Det innebär att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

10. God kunskap om friluftslivet

Det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer.

Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

14.31. Bilaga 31. Stödprocent för bredband

Underlag till fastställd stödandel (stödprocent)

Län: Jämtlands län

2014-08-19

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.

På flik "Kommentarer och motivering" skrivs en kommentar (förklaring) till varje delfråga enligt hänvisningarna 1.1, 1.2 osv samt en sammanfattande motivering till slutligt vald stödprocent. I kolumn E får ojämna procental användas t ex 63%. Det är bara den slutligt valda stödprocenten som ska vara ett helt tiotal.

1a. Markförhållanden	Antal ha	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel skog (inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker).	4 780 815	90%	Om andel skog > 80 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel skog 70-80 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel skog < 70 % bör stödprocenten vara 20-50 %	70	1.1	63
Andel åkermark	41 207	1%	Om andel > 30 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel åkermark 10-30 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel åkermark < 10 % bör stödprocenten vara 70-90 %	70	1.2	1
Andel vatten (inkluderar större vattendrag och sjöar)	480 802	9%	Om andel vatten > 7 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel vatten 5-7 % bör stödprocenten vara 50-60 % Om andel vatten < 5 % bör stödprocenten vara 20-50 %	60	1.3	5
Summa	5 302 824				Sammanlagd, viktad %	69

	Andel (%)		Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel betesmark av total jordbruksmark (ange % i blå ruta)	24	Om andel betesmark > 40 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel betesmark 20-40 % bör stödprocenten vara 40-60 % Om andel betesmark < 20 % bör stödprocenten vara 20-40 %	40	1.4	40

2. Nätets storlek	Antal kommuner	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel av länets kommuner där det bor < 5 personer per km ²	7	88%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 20-50 %	70	2.1	61
Andel av länets kommuner där det bor 5 - 15 personer per km ²	0	0%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 80-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 40-60 %	40	2.2	0
Andel av länets kommuner där det bor > 15 personer per km ²	1	13%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 70-80 %	70	2.3	9
Summa	8				Sammanlagd, viktad %	70

3. Sammanvägning

1. Markförhållanden	69				Hänvisning till kommentar
Betesmark	40				
2. Nätets storlek	70				
Sammanvägd procent (medel)	60				
Länets stödandel avrundat till närmaste hela tiotal:				50	3.3

Motivering stödandel

Län: #REFERENS!

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.

Stödandel

Nr	Motivering
1.1	Omfattar skogsmark, produktiv och improduktiv, naturligt gräsbevuxen mark, öppen myr samt berg i dagen och övrig mark. Motivering för vald procentsats avseende markförhållanden grundar sig på bedömningen att fiberdragning inte i första hand begränsas av markförhållanden utan att det är avstånden som påverkar projekten. Följaktligen väljs lägsta nivå i intervallet.
1.2	Motivering för vald procentsats avseende markförhållanden grundar sig på bedömningen att fiberdragning inte i första hand begränsas av markförhållanden utan att det är avstånden som påverkar projekten. Följaktligen väljs lägsta nivå i intervallet.
1.3	Motivering för vald procentsats avseende markförhållanden grundar sig på bedömningen att fiberdragning inte i första hand begränsas av markförhållanden utan att det är avstånden som påverkar projekten. Följaktligen väljs lägsta nivå i intervallet.
1.4	Motivering för vald procentsats avseende markförhållanden grundar sig på bedömningen att fiberdragning inte i första hand begränsas av markförhållanden utan att det är avstånden som påverkar projekten. Följaktligen väljs lägsta nivå i intervallet.
2.1	Även här väljs lägsta nivå i intervallet för inte för höga stödprocenter skall uppnås.
2.2	Även här väljs lägsta nivå i intervallet för inte för höga stödprocenter skall uppnås.
2.3	Även här väljs lägsta nivå i intervallet för inte för höga stödprocenter skall uppnås.
Sammanfattande kommentar för slutligt vald stödprocent	
3.3	Länsstyrelsen i Jämtlands län har valt en stödnivå på 50%. Detta ligger under det intervall som mallen genererat. Skälen till vårt beslut att ligga lägre är följande: Stödprocent över 50% bedöms vara kostnadsdrivande, under tidigare beslutsomgång har 50% stöd beviljats till fiberprojekt, lägre stödprocent gynnar mindre och billigare projekt i förhållande till anslutningsgrad. Slutligen anser vi att vårt uppdrag är att genom tilldelad budget maximera antalet fiberanslutningar och därigenom öka investeringsvolymen i länet samtidigt som vi möter marknaden med stödet.

Länstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland